

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Bc. Jan Škrabka, M.A., M.Sc.

**Internetové obchodování s mezinárodním
prvkem**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Bc. Jan Brodec, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 06. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 184 558 znaků včetně mezer.

diplomant

V Praze dne 28. června 2018

Chtěl bych tímto poděkovat vedoucímu práce JUDr. Bc. Janu Brodčovi, LL.M., Ph.D., za inspirativní setkání a podnětné připomínky k této práci. Své rodině i přátelům bych chtěl poděkovat za trpělivost a pochopení při zpracování této práce, ale i za podporu během celého studia.

ÚVOD	5
VYMEZENÍ TÉMATU A CÍLŮ PRÁCE	5
VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY	6
PŘÍNOS TÉTO PRÁCE	6
METODY POUŽÍVANÉ V TÉTO PRÁCI	7
STRUKTURA PRÁCE	8
<u>1. ZÁKLADNÍ TEORETICKÁ VÝCHODISKA PRÁCE</u>	<u>10</u>
1.1. INTERNET A PRÁVO	10
1.1.1. PRÁVNÍ POVAHA INTERNETU	10
1.1.2. VYMEZENÍ INTERNETOVÉHO OBCHODOVÁNÍ	13
1.1.3. DĚLENÍ ELEKTRONICKÉ KONTRAKTACE	14
1.2. SPOTŘEBITEL A JEHO OCHRANA	15
1.2.1. SPOTŘEBITEL V ČESKÉM A EVROPSKÉM PRÁVU	15
1.2.2. OCHRANA SPOTŘEBITELE PŘEDEVŠÍM V MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM	17
1.3. MEZINÁRODNÍ PRVEK, METODY PRÁVNÍ ÚPRAVY A HRANIČNÍ URČOVATEL	19
1.3.1. OBECNÉ VYMEZENÍ MEZINÁRODNÍHO PRVKU	19
1.3.2. METODY PRÁVNÍ ÚPRAVY V MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM	21
1.3.3. HRANIČNÍ URČOVATEL	22
<u>2. MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA INTERNETOVÉHO OBCHODOVÁNÍ SE ZŘEATELEM NA SMLOUVY UZAVÍRANÉ SE SPOTŘEBITELI</u>	<u>23</u>
2.1. NAŘÍZENÍ O ŘEŠENÍ NEOPRÁVNĚNÉHO ZEMĚPISNÉHO BLOKOVÁNÍ A DALŠÍCH FOREM DISKRIMINACE ZALOŽENÝCH NA STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI, MÍSTĚ BYDLIŠTĚ ČI MÍSTĚ USAZENÍ ZÁKAZNÍKŮ V RÁMCI VNITŘNÍHO TRHU („O GEOBLOCKINGU“)	24
2.1.1. VYMEZENÍ A VYUŽITÍ GEOBLOCKINGU	24
2.1.2. ROZBOR NAŘÍZENÍ O GEOBLOCKINGU	27
2.1.3. ZHODNOCENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY GEOBLOCKINGU	33
2.2. NAŘÍZENÍ O ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ ON-LINE	34
2.2.1. ROZBOR NAŘÍZENÍ O ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ ON-LINE	35
2.2.2. ZHODNOCENÍ NAŘÍZENÍ O ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ ON-LINE	38
2.3. SMĚRNICE O ALTERNATIVNÍM ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ	39
2.3.1. ROZBOR SMĚRNICE O ALTERNATIVNÍM ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ	40

2.3.2. ZHODNOCENÍ SMĚRNICE O ALTERNATIVNÍM ŘEŠENÍ SPOTŘEBITELSKÝCH SPORŮ A JEJÍ IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE	46
2.4. SMĚRNICE O PRÁVECH SPOTŘEBITELŮ	47
2.4.1. ROZBOR SMĚRNICE O PRÁVECH SPOTŘEBITELŮ	49
2.4.2. ZHODNOCENÍ SMĚRNICE O PRÁVECH SPOTŘEBITELŮ A JEJÍ IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE	58
2.5. ZÁKON O MEZINÁRODNÍM PRÁVU SOUKROMÉM	59
<u>3. ROZŠIŘOVÁNÍ OCHRANY SPOTŘEBITELE NA PŘÍKLADU PROBLEMATIKY ŽALOB NA OCHRANU ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ</u>	<u>67</u>
3.1.1. HISTORIE A SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA	67
3.1.2. NÁVRH NOVÉ SMĚRNICE O ZÁSTUPNÝCH ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTIVNÍCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ	68
3.1.3. ZHODNOCENÍ NÁVRHU NOVÉ SMĚRNICE O ZÁSTUPNÝCH ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTIVNÍCH ZÁJMŮ SPOTŘEBITELŮ	74
<u>DISKUSE A ZÁVĚR</u>	<u>76</u>
<u>SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ</u>	<u>81</u>
1. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81
2. SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	85
3. SEZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	86
4. SEZNAM POUŽITÉ JUDIKATURY	88
5. SEZNAM OSTATNÍCH ZDROJŮ	88

Úvod

Od vzniku internetu uběhlo již několik desítek let, předchůdce internetu ARPANET byl spuštěn v roce 1969, první webový prohlížeč byl představen v roce 1991. Postupné rozšiřování internetu a posilování jeho významu vede ke změnám ve většině oborů lidské činnosti. Nejinak je tomu s jeho vlivem internetu na oblast práva.

Nástup internetu však neznamenal, že právní instituty jsou rázem překonány, nicméně je u některých z nich možné pozorovat jejich vývoj či tvorbu nových institutů, popisujících a regulujících tento nový fenomén a s ním spojené právní souvislosti. Jako příklad vývoje jistého institutu je možné užít vývoj problematiky právní úpravy ochrany spotřebitele, neboť s tím, jak se rozšiřovaly možnosti internetu se internet postupně stával denně používaným nástrojem většiny obyvatel vyspělých států. V dnešní době je pro množství lidí internet základním způsobem obstarávání zboží a služeb, při kterém uzavírají prostřednictvím internetu nejrůznější smlouvy. S tím také souvisí vývoj konceptu ochrany spotřebitele, který existoval ještě před masivnějším rozšířením internetu, který se vzrůstajícím množstvím spotřebitelů uzavírajících smlouvy na internetu musel na tyto změny reagovat, čímž se tento koncept přirozeně vyvíjel. Právě o některých aspektech ochrany spotřebitele v internetových transakcích primárně pojednává tato práce.

Příkladem vzniku zcela nového konceptu či právního institutu pak je například zákaz zeměpisného blokování (*geoblockingu*), obecně spočívajícím v zákazu omezování přístupu spotřebitelů z jiných států na webové stránky e-shopů. Vzhledem k tomu, že tento nový koncept úzce souvisí s ochranou spotřebitele i mezinárodními transakcemi na internetu, jeho podrobný rozbor je taktéž součástí této práce.

Vymezení tématu a cílů práce

Vzhledem k narůstajícímu významu internetu při uzavírání spotřebitelských smluv stanovil autor následující výzkumnou otázku:

„Poskytují analyzované právní předpisy adekvátní ochranu spotřebitele v rámci mezinárodních transakcí na internetu?“

Pro zodpovězení takto komplexní výzkumné otázky, kterou v níže určených hypotézách dále rozvádí, pojímá autor práci jako poněkud mezioborovou, využívá v ní kromě poznatků z mezinárodního práva soukromého a práva mezinárodního obchodu též

poznatků z práva IT, práva EU a práva obchodního a občanského; nadto v podkapitole zabývající se ochranou spotřebitele využívá i poznatků z oboru ekonomie a teorie rozhodování.

Výzkumné hypotézy

V souladu s výše uvedenou výzkumnou otázkou autor navrhuje následující tři specifické výzkumné hypotézy, které se v této práci pokusí potvrdit či vyvrátit na základě provedené analýzy:

H1: Vysoký standard ochrany spotřebitele je v kontextu uzavírání spotřebitelských smluv na internetu vhodným způsobem upraven ve všech analyzovaných právních předpisech.

H2: Široká působnost Nařízení o geoblockingu zajišťuje dostatečnou ochranu spotřebitele ve všech významných sektorech služeb.

H3: Vývoj evropské právní úpravy žalob na ochranu práv spotřebitelů vykazuje tendenci rozšiřování ochrany spotřebitele.

Přínos této práce

Autor se snaží touto prací na základě provedených analýz vyjasnit, zda při uzavírání mezinárodních obchodních transakcí se spotřebiteli v on-line prostředí (prostřednictvím internetu) platné prameny práva vytváří adekvátní rámec ochrany spotřebitele, vhodně reflektující specifika internetu. Popřípadě zda některé ze zkoumaných právních předpisů obsahují právní normy, které již v některých směrech neodpovídají potřebám moderní informační společnosti v 21. století. Práce tedy obsahuje taktéž náměty *de lege ferenda*, zabývající se mimo jiné způsobem, jakým by mělo dojít k doplnění či modifikaci těchto právních předpisů.

Akademickým a vědeckým přínosem této práce je též zevrubná analýza vybraných právních předpisů Evropské unie, upravující přeshraniční obchodní transakcí, ve světle elektronizace těchto transakcí se spotřebitelem.

Přesto však práce může být přínosná i pro praxi, neboť otázky internetového obchodování s mezinárodním prvkem, jakož i souvisejících spotřebitelských aspektů spotřebitelských smluv uzavřených na internetu, jsou vzhledem k rozšíření nákupů na

internetu velmi aktuální. Tyto otázky musí pochopitelně řešit při svém podnikání obchodníci, a to jak při zahájení své činnosti, tak i průběžně v návaznosti na legislativní změny. Zároveň by bylo vhodné, kdyby se těmito tématy zabývali i sami spotřebitelé, k jejichž ochraně většina z analyzovaných právních norem vzniklo, neboť počet nákupů v e-shopech silně vzrůstá.

Metody používané v této práci

V souladu se světovými standardy právního výzkumu autor při stanovení převažující metody úzce sleduje stanovenou výzkumnou otázku a výzkumné hypotézy dané práce¹. Pro naplnění cíle této práce a zodpovězení výzkumných hypotéz je proto použita především v první kapitole a částečně i v dalších částech práce nejprve *metoda popisná*, s jejímž využitím je právní problém či pramen práva obecně popsán, aby mohly být následně vysvětleny souvislosti a návaznosti.

Avšak autor rozhodně nechce zůstat u pouhého popisu, kterým je čtenář uveden do základního rámce daného tématu, a proto přechází systematickému analytickému přístupu, který umožňuje vědecké zkoumání dané oblasti.² Zároveň dbá na vzájemné souvislosti relevantní právní úpravy i na reflexi jednotlivých konkrétních případů, které používá pro ilustraci (a postupuje tedy od obecnému ke speciálnímu). Používá k tomu tedy především *analytickou metodu*. Při srovnání různých pramenů práva je použita taktéž *metoda komparační*. V závěru práce pak užívá autor též *metodu syntézy*, díky které je možné na základě rozboru různých právních předpisu ve druhé kapitole potvrdit či vyvrátit výzkumné hypotézy a zodpovědět stanovenou výzkumnou otázku, ale též formulovat návrhy *de lege ferenda*.³

Vzhledem k většímu rozsahu práce a komplikovanosti problematiky se autor snaží držet hlavní linie textu, která by neměla být rušena častými, ačkoli třeba zajímavými odbočkami a glosami autora. Proto autor využívá rozsáhlého poznámkového aparátu nejen pro uvedení citací, jak je v diplomových pracích obvyklé, ale též jako prostor pro

¹ HAVELKOVÁ, Barbara. Co a jak psát aneb obrana badatelských výstupů v právu. *Jurisprudence*. 2016, 2016(6), 11-17.

² MCCRUDDEN, Christopher. Legal Research and the Social Sciences. *Law Quarterly Review*. 2006, (122), 632-650.

³ BOBEK, Michal. Výzkum v právu: reklama na Nike anebo kvantová fyzika?. *Jurisprudence*. 2006, 2006(6), 3-10.

další úvahy, glosy a připomínky pro zařazení zkoumané problematiky do širšího kontextu.

Struktura práce

Ve snaze o přehlednost rozdělil autor svou práci do následujících kapitol, které lze považovat za ucelené logické celky:

V úvodu autor představuje zvolené téma práce, které je předmětem zkoumání v dalších kapitolách. Následně se autor v přehledu literatury snaží nastínit současný stav vědeckého poznání vybraného tématu, jeho zpracování v odborné literatuře, jakož i jeho současné limity. V následujících podkapitolách autor definuje cíle a očekávaný přínos této práce, jakož i výzkumné otázky; to vše v návaznosti na analýzu materie a současný stav poznání v tematické odborné literatuře. Na základě stanoveného cíle práce a zvolených výzkumných otázek popisuje autor v následující podkapitole metody používané v této práci. V poslední podkapitole autor předkládá a zdůvodňuje strukturu práce.

První kapitola nejprve nastiňuje základní východiska vztahu práva a internetu, se zřetelem k tématu práce jsou však zdůrazněny aspekty mající důsledky v oblasti soukromého práva. Následně tato kapitola definuje elektronické a internetové obchodování a poskytuje základní přehled možných typů elektronické kontraktace a jejich využití. Dále tato kapitola vymezuje pojem spotřebitele a specifika související se spotřebitelskými smlouvami uzavíranými prostřednictvím internetu. Kapitola je zakončena vymezením mezinárodního prvku, vysvětlením jeho významu, a postupně přechází k metodám právní úpravy v mezinárodním právu soukromém. Vzhledem ke specifickým elektronického obchodování jsou v samém závěru kapitoly diskutovány též hraniční určovatele a jejich možné využití v on-line prostředí.

Jádrem této práce jsou však obsáhlé kapitoly druhá a třetí:

Druhá kapitola se podrobně a systematicky zabývá jednotlivými právními předpisy upravujícími zkoumanou oblast. Autor v souladu se zaměřením práce věnuje v této kapitole pozornost především právním předpisům souvisejících se smlouvami spotřebitelskými (například Směrnici o právech spotřebitelů), například novému a v jiných akademických pracích prozatím příliš neanalyzovaného Nařízení

o geoblockingu. Kapitola je zakončena rozborem českého Zákona o mezinárodním právu soukromém.

Třetí kapitola pojednává o rozšiřování ochrany spotřebitele na příkladu na příkladu problematiky žalob na ochranu zájmů spotřebitelů. Tato problematika byla zvolena jako vhodná pro demonstraci vývoje dané oblasti, neboť se silně dotýká ochrany spotřebitele, a zároveň je v oblasti žalob na ochranu zájmů spotřebitelů připravována nová směrnice.

Vzhledem k použité vědecké metodologii závěr této práce obsahuje syntézu dílčích výsledků práce a celkové zhodnocení internetového obchodování s mezinárodním prvkem s důrazem na spotřebitelské aspekty. Diskutovány a zodpovězeny jsou jednotlivé hypotézy a výzkumná otázka této práce. Autor neopomíjí na základě provedené zevrubné analýzy představit též své náměty *de lege ferenda*. Judikatura je uváděna průběžně, avšak vzhledem ke zvolenému zaměření na nové směrnice a nařízení je množství judikatury silně omezené, a proto autor využívá spíše starší judikaturu v oblastech, ve kterých je přesvědčen o možnosti jejího použití i v kontextu analyzovaných směrnic.

1. Základní teoretická východiska práce

Tato kapitola se stručně zabývá základními východisky a pojmy náležícími do třech nejdůležitějších tematických okruhů důležitých pro zpracování druhé a třetí kapitoly, které řeší výzkumnou otázku a poskytují odpovědi na výzkumné hypotézy stanovené v úvodu této práce. Vzhledem k vymezení této práce se první podkapitola zabývá vztahem internetu a práva, a to včetně internetového obchodování, ve druhé podkapitole je pak diskutována problematika ochrany spotřebitele, důvody pro tuto ochranu, jakož i její specifika při internetovém obchodování a obchodování s mezinárodním prvkem. Poslední podkapitola shrnuje poznatky týkající se mezinárodního prvku, metody právní úpravy v mezinárodním právu soukromém, jakož i hraničních určovateli a únikových doložek.

Autor do své práce zařadil tuto kapitolu, aby mohl následně snadněji navázat s pokročilejšími otázkami vlastního výzkumu bez nutnosti zabývat se základními pojmy a koncepty, které jsou již vysvětleny v této kapitole. Tímto se též autor pokusil zpřístupnit svou práci širšímu okruhu čtenářů.

1.1. Internet a právo

1.1.1. Právní povaha internetu

Právní povahu internetu⁴ lze definovat poměrně obtížně, neboť internet nelze považovat za osobu ani věc. Naproti tomu za věc samozřejmě lze považovat například síťovou infrastrukturu a internetové servery, avšak nikoli samotný internet.⁵ Pro připojení k internetu využívají technická zařízení poskytovatele připojení, nicméně žádný z nich samozřejmě není poskytovatelem či provozovatelem internetu jako celku. Internet nelze považovat ani za ovladatelnou přírodní sílu, ačkoli ke svému fungování ze své podstaty

⁴ Dříve bylo obvyklé psát *Internet* s velkým počátečním písmenem, avšak spolu s rozšířením internetu se postupně začala užívat podoba *internet* s malým počátečním písmenem. K této variantě se ve své práci přiklonil i autor, jak ostatně doporučuje Ústav pro jazyk český: „*doporučujeme podobu internet (s malým písmenem), varianta Internet (s velkým písmenem) se v současnosti již neužívá*“. Srovnej *Internet*. Ústav pro jazyk český [online]. 2018 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=internet>.

⁵ BRODEC, Jan. *Mezinárodní e-obchod*. In: KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3. s. 321

elektrickou energii nutně potřebuje.⁶ Internet tedy není objektem právních vztahů, avšak ani subjektem práv.⁷ Matejka dokonce internet označuje za „fenomén sui generis“,⁸ což však dle autora této práce není vhodný přístup. Proto se tedy autor snaží tyto problémy překonat a nalézt pozitivní definici⁹ internetu. Za výstižnou a vhodnou pro tuto práci autor považuje následující definici: „*The internet is a global network of connections.*“^{10,11} Druhou a obsáhlejší definicí internetu pak je „*prostředí (medium), které umožňuje jednotlivým subjektům, aby zde vstupovaly do vzájemných kontaktů, na jejichž základě mohou být internetem přenášeny různé typy datových souborů mezi takto předem definovanými subjekty.*“¹²

Zároveň je nutné podotknout, že internet nemá svého centrálního regulátora, který by prováděl regulaci či dohled. Přesto však některé subjekty mohou internet určitým způsobem a do jisté míry regulovat. Z technického hlediska jde například o komisi *The Internet Engineering Task Force (IETF)*, která iniciovala a vedla tvorbu internetového protokolu *Internet Protocol Version 6 (IPv6)*, který vyřešil nedostatek IP adres definovaných pomocí protokolů *IPv4*¹³. Vzhledem k decentralizaci internetu pak dle názoru autora lze z právního hlediska do jisté míry považovat za regulaci internetu i prameny práva, upravující jednání uživatelů internetu, kterými se zabývá tato práce. Tento názor autora lze vysvětlit na příkladu níže podrobně analyzovaného evropského

⁶ SVOBODA, Pavel et al. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-720-1311-4. s. 56-57

⁷ GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-454-1.

⁸ MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. Praha: CZ.NIC, 2013. CZ.NIC. ISBN 978-80-904248-7-6. s. 25

⁹ Tedy definice, která by vysvětlovala, čím internet je, nikoli to, čím internet není.

¹⁰ EDWARDS, Lilian; WAELDE, Charlotte. *Law and the Internet*. Third Edition. Oxford: Hart Publishing Ltd., 2009. 713 s. ISBN 978-1-84113-815-2. s. 121.

¹¹ Ačkoli by samozřejmě bylo možné internet definovat i z hlediska technického, například pomocí přenosu protokolů TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol), které tvoří hlavní protokoly pro internetovou komunikaci, autor má za to, že pro právní práci by takováto definice nebyla příliš vhodná.

¹² BRODEC, Jan. *Mezinárodní e-obchod*. In: KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právní učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3. s. 322

¹³ IPv6 Address Allocation and Assignment Policy. Ripe Network Coordination Center [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.ripe.net/publications/docs/ripe-707>.

Nařízení o geoblockingu¹⁴, které obchodníkům usazeným na území Evropské unie zakazuje omezovat či blokovat spotřebitele v přístupu na jinou jazykovou verzi on-line rozhraní obchodníka. Tímto zákazem, nadto dokonce na úrovni Evropské unie, je pak významnému počtu uživatelů internetu určen právně závazný způsob jednání, což lze na tomto území považovat *de facto* za regulaci internetu. Zároveň však neexistence centrálního dohledového orgánu umožňuje narůstání vlivu soukromoprávních subjektů na internetu, a to především společností Facebook či Amazon.¹⁵

Jednou z důležitých vlastností internetu je pak jeho relativní¹⁶ neomezenost hranicemi jednotlivých států. S touto vlastností internetu pak souvisí problematika určování jurisdikce.¹⁷ Máchová uvádí: „*Stávající právní úprava klade důraz na fyzický pohyb nebo přítomnost, internetová komunikace ale žádný fyzický pohyb nezahrnuje. Komunikace a interakce na internetu probíhá všude, ale zároveň na žádném určitém místě.*“¹⁸

Přes tuto jistou neuchopitelnost internetu dochází k neustále vzrůstajícímu počtu právního jednání právě jeho prostřednictvím, jak již bylo naznačeno v úvodní kapitole této práce. Typickým příkladem právního jednání prostřednictvím internetu, relevantního z hlediska tématu této práce, je nákup zboží v e-shopu.

¹⁴ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, které je přístupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

¹⁵ KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno. Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7424-8. s. 22

¹⁶ Jak uvádí Machová, o relativní neomezenosti lze hovořit proto, že například Čína či Severní Korea přistupují k silným restrikcím v přístupu k internetu. Srovnej MACHOVÁ, Daniela. *Vývoj a použití norem mezinárodního práva soukromého v elektronických vztazích*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. s. 7

¹⁷ LIM, Yee Fen. *Cyberspace law: commentaries and materials*. 2nd edition. Hong Kong: Sheck Wah Tong Printing Press Ltd., 2007.

¹⁸ MACHOVÁ, Daniela. *Vývoj a použití norem mezinárodního práva soukromého v elektronických vztazích*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. s. 8

1.1.2. Vymezení internetového obchodování

Definování internetového obchodování provází obdobné potíže jako výše zmíněné problémy při definování internetu. Nicméně vzhledem k rozšíření internetu, který ve většině zemí téměř vytlačil ostatní formy dálkové elektronické kontraktace,¹⁹ má autor za to, že lze využít definici elektronického obchodování.

Jednotná definice elektronického obchodu ovšem neexistuje, jednotlivé prameny práva či významné mezinárodní organizace jej definují odlišně.²⁰ Například WTO definuje elektronický obchod (*e-commerce*) jako: „výrobu, distribuci, marketing, prodej nebo dodání zboží a služeb elektronickými prostředky.“²¹ Kyselovská na základě poznatků Mareše definuje elektronický obchod jako: „obchodní aktivity realizované prostřednictvím prostředků informačních technologií, především realizace obchodních aktivit (nebo jejich částí) s využitím elektronických nástrojů – počítačových sítí (internet a jeho služby).“²² Touto definicí však dle názoru autora *de facto* vystihla, že elektronický obchod probíhá především prostřednictvím internetu. Proti tomu však Čišecká²³ přináší řadu příkladů, kdy jde o elektronický obchod, který však není proveden prostřednictvím internetu, jako například smlouva uzavřená telefonicky nebo výběr z bankomatu.²⁴ Pro účely této práce tedy autor uzavírá, že ačkoli obě výše zmíněné definice definují

¹⁹ Avšak například někteří podnikatelé v Německu stále ještě používají fax, který již v České republice není používán. Komunikace prostřednictvím faxu přitom nevyužívá prostředí internetu, nýbrž telefonní linku.

²⁰ MAREŠ, David. *Vybrané právní aspekty elektronického obchodu*. 2011. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 8.

²¹ Překlad autora. V originálním anglickém znění pak „production, distribution, marketing, sale or delivery of goods and services by electronic means.“ Srovnej Electronic commerce. WTO [online]. [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc11_e/briefing_notes_e/bfecom_e.htm

²² KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno. Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7424-8. s. 16

²³ ČIŠECKÁ, Nikol. *Internetové obchodování s mezinárodním prvkem*. 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. s. 8

²⁴ Srovnej též SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck. 2001. ISBN 80-7179-552-6. s. 206

elektronické obchodování, jsou využitelné i pro jeho nejvýznamnější podmnožinu – internetové obchodování.²⁵

1.1.3. Dělení elektronické kontraktace

Kontraktační proces s využitím internetu je možné rozdělovat podle různých hledisek. S ohledem na zaměření této práce je vhodné zmínit nejprve rozdělení podle subjektů, kteří smlouvu uzavírají:

- B2B (*Business to Business*), tedy obchody prováděné mezi dvěma společnostmi. Brodec tyto obchody nazývá jako průmyslové obchody a uvádí o nich, že nemusí být uzavírané pomocí sítě internet, ale pomocí vlastních specializovaných sítí mezi jednotlivými společnostmi.²⁶
- B2C (*Business to Customer*), tedy smlouvy uzavírané mezi spotřebitelem a společností. Právě na tyto vztahy se tato práce zaměřuje. Typicky jde v tomto případě o situaci, kdy spotřebitel nakupuje v e-shopu.
- C2C (*Customer to Customer*), tedy smlouvy mezi dvěma spotřebiteli. Například může jít o internetový bazar.
- C2B (*Customer to Business*), tedy smlouvy mezi společností a spotřebitelem, přičemž však iniciativa vychází ze strany spotřebitele.

Nad rámec výše uvedených čtyř základních typů se počínají objevovat analogicky též vztahy ke státní správě:

- B2A (*Business to Authority* (nebo též *Business to Administration*)), tedy vztah mezi společností a státní správou. Může se jednat například o účast na veřejné zakázce prostřednictvím elektronického tržiště.

²⁵ Srovnej též KONAROVSKÝ, Miroslav. *Vybrané otázky elektronického obchodování*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 34

²⁶ BRODEC, Jan. *Mezinárodní e-obchod*. In: KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnické učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3. s. 320-321

- C2A (*Customer to Authority* (nebo též *Customer to Administration*)), tedy vztah mezi spotřebitelem a státní správou. Zde by mohlo jít například o podání daňového přiznání.²⁷

Svoboda a Čišecká pak používají též další dělení v závislosti na tom, zda je celý obchod realizován prostřednictvím internetu, či je elektronicky realizována jen jeho část. Jako přímý elektronický obchod označuje obchod, při kterém kromě elektronického uzavření smlouvy probíhá dodávka zboží nebo služeb po internetu, což může být například smlouva o webhostingu či elektronická dodávka software. Za nepřímé elektronické obchody pak označuje obchody, kdy dodávka zboží nebo služeb není prováděna on-line, ačkoli samotná smlouva byla uzavřena elektronicky.²⁸

1.2. Spotřebitel a jeho ochrana

1.2.1. Spotřebitel v českém a evropském právu

Vzhledem k zaměření této práce na ochranu spotřebitele v internetových obchodech s mezinárodním prvkem je jistě vhodné na úvod spotřebitele řádně definovat. Ačkoli by mnozí mohli namítat, že pojem spotřebitele a jeho ochrany je všeobecně znám, v předchozí podkapitole autor ukázal, že i na první pohled jednoduché pojmy se mohou stát poněkud problematickými.

Definice spotřebitele v evropském právu totiž není jednotná.²⁹ Z hlediska primárního práva Evropské unie pak dokonce spotřebitel definován není, ačkoli se ochraně spotřebitele věnovala již Maastrichtská smlouva z roku 1992, dále pak Amsterdamská smlouva z roku 1997, jakož i Lisabonská smlouva z roku 2009. Pro nalezení definice spotřebitele je tedy v evropském právu nutné využít sekundární právo.

²⁷ Do podrobností tohoto rozdělení autor této práce hlouběji nezabíhá, neboť vzhledem k tématu práce jsou relevantní především spotřebitelské smlouvy. Pro podrobnější rozdělení a vysvětlení srovnej ČIŠECKÁ, Nikol. *Internetové obchodování s mezinárodním prvkem*. 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. s. 27-29

²⁸ SVOBODA, Pavel et al. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde. 2001. ISBN 80-720-1311-4. s. 61 - 63

²⁹ ONDŘEJ, Jan. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: ekonomické, právní a sociální aspekty. 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2013, xvi, 365 s. ISBN 978-80-7400-446-9.

Různé definice spotřebitele, využívané ve směrnicích a nařízeních analyzovaných v této práci, pak stanovují, že se rozumí:

- „spotřebitelem“ *jakákoli fyzická osoba, která jedná za účelem, který nespadá do její obchodní, podnikatelské, řemeslné nebo profesní činnosti,*“ jak jej definuje Nařízení o geoblockingu³⁰;
- „spotřebitelem“ *spotřebitel ve smyslu čl. 4 odst. 1 písm. a) směrnice 2013/11/EU,*“ jak jej definuje Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line³¹;
- „spotřebitelem“ *fyzická osoba, jež jedná za účelem, který nelze považovat za provozování jejího obchodu, živnosti nebo řemesla anebo výkonu jejího povolání,*“ podle definice obsažené ve Směrnici o alternativním řešení spotřebitelských sporů³²; nebo
- „spotřebitelem“ *fyzická osoba, která ve smlouvách, na které se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní činnost, podnikání, řemeslo nebo povolání,*“ jak jej definovala Směrnice o právech spotřebitelů³³.

Při podrobném srovnání těchto navzájem podobných definic lze snadno identifikovat, že tyto definice za spotřebitele tedy považují fyzickou osobu, která jedná

³⁰ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0524&from=CS>

³² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0011&from=CS>

³³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

mimo rámec výdělečné činnosti, a uspokojuje tedy potřeby své či potřeby rodinné.³⁴ Definování spotřebitele výhradně jako osoby fyzické je pak potvrzeno v judikatuře Soudního dvora Evropské unie.³⁵ Autor práce však považuje za nevhodné, aby evropské právo definovalo spotřebitele rozdílným způsobem (přestože z hlediska významu téměř shodně) v různých pramenech práva. Dle autora přichází v úvahu při řešení této situace možnost zakotvit definici spotřebitele v primárním právu, nebo vytvořit Evropský spotřebitelský kodex,³⁶ nicméně autor připouští i možnost využitou například Nařízením o řešení spotřebitelských sporů on-line, tedy definovat spotřebitele odkazem na jiný, již existující pramen evropského práva.

Definice spotřebitele v českém právu komplikace nezpůsobuje, neboť je jednoznačně upravena Zákonem o ochraně spotřebitele, podle kterého se rozumí „spotřebitelem fyzická osoba, která nejedná v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání“.³⁷

1.2.2. Ochrana spotřebitele především v mezinárodním právu soukromém

V souladu s výše uvedenými důvody je spotřebitel chráněn nejen na národní úrovni, ale i na úrovni Evropské unie. Z hlediska dlouhodobých tendencí je možné především na evropské úrovni pozorovat zvyšující se standardy ochrany spotřebitele, což je patrné i z některých pramenů evropského práva, které jsou analyzovány v následujících kapitolách.

V rámci Evropské unie je spotřebitel chráněn mnohými nařízeními a směrnicemi, jak zakotvuje Listina základních práv Evropské unie ve svém článku 38: „*V politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele.*“³⁸ Nevyžádaná obchodní sdělení

³⁴ K podobnému zobecnění dochází též Tichý. Viz TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK, Jiří a kol. *Evropské právo*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014.

³⁵ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 11. 2001, spojené věci C-541/99 a C- 542/99

³⁶ K němu pak blíže ELISCHER, David. *Spotřebitel*. In: DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

³⁷ Definice je obsažena v ust. §2 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

³⁸ Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>

či elektronické smlouvy řeší Směrnice o elektronickém obchodu z roku 2000.³⁹ Informační povinnost a poměrně rozsáhlá práva spotřebitele odstoupit od smluv uzavřených na dálku nebo uzavřených mimo obchodní prostory pak zakotvuje Směrnice o právech spotřebitelů z roku 2011.⁴⁰ Z nových pramenů evropského práva pak lze zmínit například Nařízení o geoblockingu, které chrání spotřebitele před omezováním jejich přístupu k internetovým stránkám obchodníků.⁴¹ Analýza tohoto Nařízení je pak jednou z významných částí této práce.

Z hlediska vnitrostátních pramenů mezinárodního práva soukromého je relevantní úprava ochrany spotřebitele v Zákoně o mezinárodním právu soukromém⁴², a to v jeho ustanovení §86 a též §87 odst. 2 a 4.⁴³

Obecně je pak ochrana spotřebitele v České republice zakotvena v Občanském zákoníku⁴⁴, jakož i v často novelizovaném Zákoně o ochraně spotřebitele⁴⁵. I přes časté novelizace, vyvolané především nutností implementovat postupně přijímané evropské směrnice upravující tuto oblast, však Tichý nepovažuje takto upravený rámec ochrany spotřebitele za dostatečný.⁴⁶

³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0031&from=CS>

⁴⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

⁴¹ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, které je přístupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

⁴² Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

⁴³ PAUKNEROVÁ, Monika, SKALSKÁ, Helena. Enforcement and Effectiveness of Consumer Law in the Czech Republic. *The Lawyer Quarterly*. 2017, Vol 7, No 4, str. 243.

⁴⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

⁴⁵ Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

⁴⁶ TICHÝ, Luboš. *Ochrana spotřebitele ve světle nového občanského zákoníku*. In: TICHÝ, Luboš (ed.). *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Univerzita Karlova, 2014, str. 109.

Zároveň lze vnímat ochranu spotřebitele v širším kontextu, a to v kontextu ochrany slabší smluvní strany, kterou spotřebitel například spolu se zaměstnancem je. Blíže se ochranou slabší smluvní strany a jejími důvody zabývá v kontextu mezinárodního práva soukromého například Skalská, která koncepty ochrany slabší smluvní strany podrobně rozpracovává z hlediska materiálního i formálního pojetí.⁴⁷ Ochranou spotřebitele v Občanském zákoníku se pak zabývá Tichý⁴⁸ či Elischer⁴⁹. Otázkami efektivity ochrany spotřebitele v České republice se pak zabývá Pauknerová a Skalská.⁵⁰ Ochranou spotřebitele na internetu se pak hlouběji zabývá též Loutocký⁵¹.

1.3. Mezinárodní prvek, metody právní úpravy a hraniční určovatel

1.3.1. Obecné vymezení mezinárodního prvku

Vzhledem k názvu a zaměření práce považuje autor za vhodné provést též základní vymezení mezinárodního prvku a metod právní úpravy a hraničního určovatele, neboť tyto pojmy lze považovat za základní teoretické pojmy mezinárodního práva soukromého.⁵²

Mezinárodní prvek (někdy označovaný též jako *zahraniční prvek* nebo *cizí prvek*) není v českém právu definován, ačkoli je tento pojem některými právními normami používán.⁵³ Pauknerová k tomu uvádí, že je vhodné, aby legislativně mezinárodní prvek

⁴⁷ SKALSKÁ, Helena. *Ochrana slabší smluvní strany a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2019. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. s. 20 – 28

⁴⁸ TICHÝ, Luboš. *Ochrana spotřebitele ve světle nového občanského zákoníku*. In: TICHÝ, Luboš (ed.). *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Univerzita Karlova, 2014

⁴⁹ ELISCHER, David. *Spotřebitel*. In: DVORÁK, Jan, Jirí ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁵⁰ PAUKNEROVÁ, Monika a Helena SKALSKÁ. *Enforcement and Effectiveness of Consumer Law in the Czech Republic*. In: MICKLITZ, Hans-W. a Geneviève SAUMIER, ed. *Enforcement and Effectiveness of Consumer Law* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-07-07, s. 227-248. *Ius Comparatum - Global Studies in Comparative Law*. DOI: 10.1007/978-3-319-78431-1_9. ISBN 978-3-319-78430-4.

⁵¹ LOUTOCKÝ, Pavel. *Ochrana spotřebitele při uzavírání smluv na internetu a možnost řešení vzniklých sporů online*. In: POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8

⁵² STONE, Peter; FARAH, Youseph (Eds.). *Research Handbook on EU Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 17-819- 5454-2.

⁵³ Srovnej §1 Zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

nebyl vymezen.⁵⁴ Obdobně se k definici mezinárodního prvku staví i publikacích, které explicitní definici neposkytují; namísto toho výčtem vymezují, v čem může mezinárodní prvek spočívat. Za nejčastější okolnosti způsobující přítomnost mezinárodního prvku soukromoprávních vztahů pak Pauknerová obecně považuje, pokud je jedním ze subjektů cizinec, případně pak osoba s trvalým pobytem nebo bydlištěm v zahraničí (obdobně pak u právnické osoby, pokud má v zahraničí sídlo).⁵⁵

Česká judikatura při vymezení mezinárodního prvku postupuje obdobným způsobem: „*O věci s mezinárodním prvkem jde v případech, kdy účastníkem právního vztahu je cizí státní příslušník nebo zahraniční právnická osoba, kdy jeho předmětem je movitá nebo nemovitá věc v zahraničí, kdy ke vzniku, změně nebo zániku právního vztahu došlo v zahraničí, popřípadě i tehdy, když účastník má bydliště v cizině.*“⁵⁶

Vzhledem k tomu, že ani Trávníčková ve své rozsáhlé disertační práci zaměřené na mezinárodní prvek⁵⁷ neuvádí jeho pozitivní definici, autor bude pro potřeby této práce vycházet z výše uvedeného vymezení mezinárodního prvku pomocí výčtu jeho možných elementů.

Pro zobecnění poskytuje Hradilová obecné teoretické dělení, kdy je mezinárodní prvek definován dvěma způsoby:

- *“čistě fakticky, tj. teritoriálně (např. lokalizace věci v cizině), nebo*
- *podle kritérií personální povahy (např. cizí státní občanství či domicil některého ze subjektů daného vztahu)”*⁵⁸

⁵⁴ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-504-6. s. 4

⁵⁵ PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-504-6. s. 3

⁵⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004

⁵⁷ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 11

⁵⁸ HRADILOVÁ, Veronika. *Úvod do mezinárodního práva soukromého* [online]. Brno [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/praf/js09/mps/web/doc/01Uvod_do_MPS_text.pdf

Obecně jsou pak soukromoprávní vztahy s přítomností mezinárodního prvku, předmětem úpravy mezinárodního práva soukromého.⁵⁹

1.3.2. Metody právní úpravy v mezinárodním právu soukromém

Mezinárodní právo soukromé používá dvě základní metody právní úpravy: metodu kolizní a metodu přímou.

Metoda kolizní využívá *kolizních norem*, které představují předem stanovená pravidla pro výběr rozhodného práva. Kolizní normy tedy samostatně neupravují práva a povinnosti účastníků vztahu, ale odkazují na věcné normy; proto je nutné na kolizní normy nahlížet ve spojení s těmito věcnými normami. Kolizní normy mají proti jiným právním normám též specifickou strukturu: skládají se z rozsahu a navázání. Rozsah upravuje okruh otázek, na které se kolizní norma vztahuje; v praxi je při řešení konkrétního případu prováděna subsumpce, která řešený případ zařadí pod některý z pojmů v rozsahu kolizní normy. Kolizní normy využívají *hraniční určovatele*, které jsou významnými skutečnostmi pro daný právní poměr, a které jsou kolizními normami využity k rozhodnutí o výběru rozhodného práva.

Metoda přímá používá *přímých hmotněprávních norem*, které bezprostředně upravují práva a povinnosti účastníků daného právního vztahu s mezinárodním prvkem, a k jejich aplikaci dochází bezprostředně, aniž by předtím byly užity kolizní normy. Na rozdíl od kolizní metody jsou přímé normy obsaženy převážně v mezinárodních smlouvách⁶⁰, které se přijetím stávají součástí právních řádů jednotlivých států, proto se aplikují obdobně jako normy tuzemského práva.⁶¹

⁵⁹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-550-0. s. 23

⁶⁰ Rozšířeným příkladem je například Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z roku 1980 (tzv. Vídeňská úmluva). Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

⁶¹ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-550-0. s. 199

1.3.3. Hraniční určovatel

Jako *hraniční určovatel* je v mezinárodním právu soukromém označována skutečnost, která je relevantní pro danou otázku či druh právních poměrů, který je řešen v rozsahu příslušné kolizní normy. Je využíván v případě úpravy kolizní metodou, pokud je použita dvoustranná kolizní norma.⁶² Hraniční určovatel je v kolizní normě použit pro navázání na právní řád, který je pro své nejužší spojení vhodný pro daný právní poměr.

Hraniční určovatel je v teorii povětšinou označován zaužívanými latinskými výrazy, a to například *lex rei sitae* (označující právo polohy věci), *lex domicilii* (označující právo místa pobytu), *lex electa* (právo, které si zvolí strany), či *lex patriae* (označující právo státní příslušnosti). Zvláštním institutem mezinárodního práva soukromého souvisejícím s kolizní normou je pak *úniková doložka*, kterou je možno využít, pokud by byla v daném konkrétním případě shledána aplikace stanovené kolizní normy nevhodnou.^{63,64}

⁶² PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Leges, 2013. Teoretik. ISBN 978-80-87576-84-7. s.15

⁶³ PAUKNEROVÁ, Monika, Andrea BONOMI a Gian Paolo ROMANO. Escape Clauses and Legal Certainty in Private International Law. BONOMI, Andrea a Gian Paolo ROMANO, ed. *Yearbook of Private International Law* Vol. XVIII - 2016/2017 [online]. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2018, 2018-12-31, s. 61-82 [cit. 2019-06-01]. DOI: 10.9785/9783504385637-006. ISBN 9783504385637. Dostupné z: <http://www.degruyter.com/view/books/9783504385637/9783504385637-006/9783504385637-006.xml>. s. 62

⁶⁴ Detailně se hraničními určovateli a jejich hromaděním v kolizní normě, jakož i unikovými doložkami, zabývá ve své habilitační práci Valdhans. Srovnej VALDHANS, Jiří. *Odchylky od neutrálního kolizního řešení*. Brno, 2019. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.

2. Mezinárodní právní úprava internetového obchodování se zřetelem na smlouvy uzavírané se spotřebiteli

Tato kapitola se zabývá vlastní právní úpravou internetového obchodování, proto v logickém řazení analyzuje jednotlivé prameny práva. Autor zvolil systematický přístup, ve kterém počíná analýzou pramenů práva Evropské unie, kde se zabývá nejprve nařízením a následně pak směrnicemi. V závěru kapitoly jsou analyzovány vybrané aspekty zákona o mezinárodním právu soukromém.

Autor uznává, že v systematice této práce by své místo mohly mít též mezinárodní smlouvy, a to především Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (*Vídeňská úmluva* či *CIGS*⁶⁵), která je též důležitým pramenem mezinárodního práva soukromého. Ačkoli autor připouští, že Vídeňská úmluva je velmi rozšířená a přistoupilo k ní již 91 států⁶⁶, včetně většiny hospodářsky vyspělých zemí světa⁶⁷, všímá si též nárůstu regionálních právních úprav⁶⁸ namísto prohlubování unifikace pomocí Vídeňské úmluvy a jejího dalšího rozšíření. Nad některými z těchto důvodů se zamýšlí například Rozehnalová, přičemž jmenuje mimo blízkost právních řádů některých států též jistou zastaralost a mezerovitost poměrně staré Úmluvy, avšak také neznalost způsobu aplikace této Úmluvy.⁶⁹ Autor se však rozhodl Vídeňskou úmluvu ve své práci podrobně neanalyzovat, neboť svou práci soustředí především na novější a dosud neanalyzované prameny práva, zatímco podrobná analýza Vídeňské úmluvy již nedávno provedla například Gavrilova ve své disertační práci.⁷⁰

⁶⁵ Zkratka vychází z anglického Contracts for the International Sale of Goods

⁶⁶ Status of Convention on Contracts for the International Sale of Goods. United Nations [online]. 2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=X-10&chapter=10&lang=en

⁶⁷ Například ze států skupiny G7 nepřistoupila k Úmluvě pouze Velká Británie. Stručný přehled důvodů, pro které k Úmluvě Velká Británie nepřistoupila poskytuje například Moss. MOSS, Sally. Why the United Kingdom Has Not Ratified the CISG. *Journal of Law and Commerce* [online]. 2005, (25), 483-485 [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/CISG25/Moss.pdf>

⁶⁸ V Evropě narůstá vliv práva EU, to jak unijních nařízení, tak i směrnic, dopadajících především oblast ochrany spotřebitele.

⁶⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Klára DRLIČKOVÁ. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 9788021059566. s. 13- 15

⁷⁰ GAVRILOVA, Iva. *Řešení sporů z mezinárodní kupní smlouvy*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

Z obdobných důvodů autor nevěnuje v této práci pozornost významným evropským nařízením, a to především Nařízením Řím I⁷¹ a Brusel I bis⁷². Obě tato nařízení byla již podrobně analyzována v mnoha monografiích, odborných člancích i kvalifikačních pracích.⁷³

Vzhledem k rozsahu práce a požadované hloubce analýzy totiž autor musel přistoupit k detailnímu rozboru pouze některých právních předpisů, které se také hlouběji zabývají právě spotřebitelskými aspekty a povětšinou ještě nejsou podrobně analyzovány jinými autory.

Zároveň autor predestirá, že tato práce si nečiní a ani nemůže činit nárok na to být komplexní analýzou veškerých mezinárodních a evropských pramenů práva souvisejících s internetovým obchodováním a spotřebitelskými aspekty těchto transakcí. Některé z nich by nicméně mohly být autorem rozpracovány v rámci jeho další vědecké a publikační činnosti.

2.1. Nařízení o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu („o geoblockingu“)

2.1.1. Vymezení a využití geoblockingu

V souladu se základními zásadami Evropské Unie jsou na vnitřním trhu odstraňovány překážky volného pohybu, které však vzhledem k rozvoji internetu a následně též internetového obchodování nemusí být pouze fyzického charakteru. Právě k těmto nefyzickým překážkám se vztahuje pojem *geoblocking*, jehož regulace je předmětem zkoumání v následujících odstavcích.

⁷¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0593&from=CS>

⁷² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R1215&from=CS>

⁷³ Podrobnou analýzu Nařízení Řím I v kontextu ochrany spotřebitele provedla například Skalská. Srovnej SKALSKÁ, Helena. *Ochrana slabší smluvní strany a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2019. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

Za *geoblocking* je podle tzv. Nařízení o geoblockingu považována praktika, „kdy obchodníci, kteří působí v jednom členském státě, blokují nebo omezují přístup ke svým on-line rozhraním, jako například internetovým stránkám a aplikacím, pro zákazníky z jiných členských států, kteří hodlají uzavírat přeshraniční transakce (tato praxe je známa jako „zeměpisné blokování“). K těmto situacím dochází rovněž v případech, kdy někteří obchodníci uplatňují odlišné všeobecné podmínky pro přístup k jejich zboží a službám on-line a off-line vůči těmto zákazníkům z jiných členských států“.⁷⁴ V českém znění zmíněného nařízení je tedy jakožto ekvivalent pojmu *geoblocking* užíván pojem *zeměpisné blokování*, nicméně autor této práce se bude ve svém výkladu držet mezinárodně srozumitelného pojmu *geoblocking*.

Obdobně je pojem *geoblocking* Evropskou komisí definován příkladmo takto: „*Geoblocking se týká praktik, které používají internetoví prodejci, které vedou k zamítnutí přístupu na webové stránky z jiných členských států. Zahrnuje také situace, kdy je přístup na webovou stránku povolen, ale zákazník ze zahraničí nemůže dokončit nákup nebo je požádán o zaplacení debetní nebo kreditní kartou z určité země.*“^{75,76}

Při pokusu o zobecnění prvků různých definic *geoblockingu* je možné dojít například k definici *geoblockingu* jakožto „*technického prostředku využitého na internetových stránkách ke zjištění a zamítnutí přístupového požadavku přicházejícího z určité územní oblasti.*“^{77,78}

⁷⁴ První recitál Nařízení o geoblockingu, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

⁷⁵ Geo-blocking FAQ. European Commission [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/faq/geo-blocking>

⁷⁶ Překlad autora. V originálním anglickém znění: „Geo-blocking refers to practices used by online sellers that result in the denial of access to websites from other Member States. It also includes situations where access to a website is granted, but the customer from abroad is prevented from finalising the purchase or being asked to pay with a debit or credit card from a certain country.“

⁷⁷ Překlad autora. V originálním znění definice z konference Law, Borders and Speech konference z roku 2016 na Stanford Law School: „*A technical means employed by an internet site to detect and refuse incoming requests from particular territories.*“

⁷⁸ SMITH, Graham. The Ins and Outs of Geoblocking [online]. [cit. 2019-05-18]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0f0c0d4e-0010-4021-bab1-04f2e9c52779>

Výše zmíněné definice, ačkoli i neinformovanému čtenáři mohou poskytnout pohled na mnohé aspekty a využití geoblockingu, nejsou legálními definicemi pojmu *geoblocking*. Legální definice pojmu není v níže diskutovaném nařízení obsažena.

Z hlediska způsobu využití geoblockingu je na místě hovořit především o jeho použití v obchodních praktikách obchodníků, kteří jej využívají pro cílení nabídky svých produktů či služeb na jimi vybraný segment zákazníků.⁷⁹ Důvody pro cílení nabídky z hlediska obchodníků mohou být například ekonomické či jazykové. S využitím geoblockingu totiž může obchodník nabídnout totožné zboží zákazníkům z různých států za odlišné ceny⁸⁰ nebo může některé (převážně luxusní) zboží nabízet exklusivně pro omezený okruh zemí, ale může přistoupit i k zobrazování ceny v příslušné měně na základě polohy zákazníka.⁸¹ Obdobně geoblocking může být využíván e-shopy, s cílem umožnit nákupy výhradně tuzemským zákazníkům z důvodu obav z jazykové bariéry při komunikaci se zákazníky či z důvodů komplikovanějšího doručování. Geoblocking je též často využíván v oblasti poskytování digitálních služeb na internetu,⁸² především při streamování audiovizuálního obsahu. Provozovatelé těchto služeb⁸³ zamezují přístupu uživatelů z některých zemí k vybraným skupinám digitálních služeb, a to například z důvodu územního omezení licencí k autorským dílům.⁸⁴

⁷⁹ FLÓREZ ROJAS, Maria Lorena. Are online consumers protected from geo-blocking practices within the European Union?. *International Journal of Law and Information Technology* [online]. 2018, 26(2), 119-141 [cit. 2019-06-19]. DOI: 10.1093/ijlit/eay004. ISSN 0967-0769. Dostupné z: <https://academic.oup.com/ijlit/article/26/2/119/4955977>

⁸⁰ Odlišné ceny stejného produktu pro různé země jsou zákazníky ze zemí s vyšší cenou totožného zboží negativně vnímány (za předpokladu, že se o rozdílné ceny dozvěděli).

⁸¹ Zatímco zobrazování ceny zboží v měně zákazníka bude s vysokou mírou pravděpodobnosti vnímáno zákazníky pozitivně, neboť nebudou nuceni k přepočtu ceny udané v měně obchodníka na vlastní měnu. Specifickou otázkou však v této oblasti zůstávají směnné kurzy, které obchodník pro přepočet používá.

⁸² ROMERO, Anthony. Geo-blocking Security for Live and On-Demand Video. [online]. 2017 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://video.ibm.com/blog/streaming-product-updates/geo-blocking-security-live-demand-video/>

⁸³ Jedná se například o službu Netflix nebo službu Spotify.

⁸⁴ NEŠPŮREK, Robert. Geo-blocking: Budeme si všichni rovni? [online]. 2017 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/geo-blocking-budeme-si-vsichni-rovni>

Možný budoucí vývoj geoblockingu představuje ve svém článku Marketa Trimble,⁸⁵ která ukazuje tři fáze vývoje: nejprve geoblocking jakožto nástroj regulace a vynucení povinností, dále pak vytvoření minimálních standardů geoblockingu, a konečně též regulace obcházení geoblockingu ze strany uživatelů internetu.⁸⁶

Podrobnější diskuse ekonomického základu, motivace k využití geoblockingu obchodníky či naopak motivace zákazníků k využívání přeshraničního digitálního obsahu přesahuje možnosti této právní práce.⁸⁷

2.1.2. Rozbor Nařízení o geoblockingu

Právní úprava geoblockingu je obsažena v evropském nařízení o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu.⁸⁸ Tento sekundární právní akt EU nabyl účinnosti dne 3. prosince 2018, a to pro všechny členské státy Evropské unie, tedy i v České republice. Nařízení je rozděleno do pouhých jedenácti článků (oproti 43 recitálům uvozujícím vlastní nařízení).

Článek 1 vymezuje cíl a oblast působnosti Nařízení o geoblockingu. Definovaným účelem nařízení je: *„přispět k řádnému fungování vnitřního trhu zamezením neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace, která je přímo či nepřímo založena na státní příslušnosti, místě bydliště nebo místě usazení zákazníků, a to*

⁸⁵ Profesorka autorského práva na University of Nevada, avšak též absolventka a přednášející na Právnické fakultě Univerzity Karlovy.

⁸⁶ Překlad autora. V originálním znění *„Geoblocking as a Tool of Regulation and Enforcement“*, *„Minimum Standards for Geoblocking“*, *Regulating the Circumvention of Geoblocking“*. Srovnej TRIMBLE, Marketa. Geoblocking, Technical Standards and the Law. Scholarly Works [online]. 2016, (947) [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://scholars.law.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1971&context=facpub>

⁸⁷ Nicméně autor může doporučit zajímavou německy psanou publikaci, obsahující mimo jiné též výsledky průzkumů mezi zákazníky zaměřenou na digitální služby s přeshraničním prvkem. SMIDT, Sebastian a Christine KORN. *Geoblocking – digitale inhalte grenz-überschreitend nutzen?: Eine Untersuchung der Verbraucherzentralen*. Verbraucherzentrale Rheinland-Pfalz e. V., 2017. Dostupné z: <https://www.marktwaechter.de/sites/default/files/downloads/marktwaechter-untersuchung-geoblocking-portabilitaet.pdf>

⁸⁸ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, které je přístupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

*i bližším vymezením některých situací, v nichž nemůže být rozdílné zacházení odůvodněno podle čl. 20 odst. 2 směrnice 2006/123/ES.*⁸⁹ Již tato směrnice v odkazovaném článku (zařazeném v kapitole IV – Volný pohyb služeb) zakazuje diskriminaci při přístupu ke službám na základě státní příslušnosti či místa bydliště.⁹⁰ Nicméně Směrnice formuluje poněkud neurčitým způsobem, že rozdíly v přístupu ke službám mohou být přípustné, pokud jsou odůvodněné „objektivními kritérii,“ která však nejsou ve směrnici dále definována.⁹¹ Jako jisté vodítko, či alespoň příkladný a právně nezávazný výčet některých objektivních kritérií, by bylo možné použít recitál 95 Směrnice: půjde například o dodatečné náklady související s dodáním do vzdálenější země, sezónní vlivy ovlivňující poptávku či odlišné termíny dovolených.⁹² Nařízení o geoblockingu tedy ve vztahu k výše zmíněné směrnici stanovuje, kdy se odlišné zacházení nepřipouští a výjimka uvedená v čl. 20 odst. 2 směrnice 2006/123/ES není použitelná.

Negativní působnost Nařízení je stanovena tak, že se Nařízení nepoužije na transakce uskutečňované pouze v jediném členském státě, tedy na transakce neobsahující mezinárodní prvek. Dále je negativní působnost Nařízení vymezena právě odkazem na směrnici 2006/123/ES, konkrétně pak její druhý odstavec druhého článku. Z významných oblastí, které nespádají do působnosti tohoto Nařízení je vhodné jmenovat především finanční služby, audiovizuální služby, hazardní hry, jakož i některé služby elektronických komunikací. Dále jde mimo jiné o služby obecného zájmu ne hospodářské povahy, služby v oblasti dopravy či zdravotní služby.

Pokud Nařízení neobsahuje speciální úpravu, použije se čl. 20 odst. 2 směrnice 2006/123/ES. Nařízení též explicitně stanovuje, že dodržování Nařízení není bez dalšího

⁸⁹ Čl. 1 Nařízení o geoblockingu

⁹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0123&from=CS>

⁹¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0123&from=CS>

⁹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0123&from=CS>

projevem situace, kdy obchodník zaměřuje svou činnost na členský stát, v němž má spotřebitel obvyklé bydliště.⁹³

Článek 2 obsahuje definice pojmů obsažených v Nařízení. Pro další výklad je účelné zmínit širokou definici obchodníka, která za obchodníka považuje fyzickou či právnickou osobu, která jedná v souvislosti se svou obchodní nebo podnikatelskou činností⁹⁴. Široká definice zákazníka pak za zákazníka považuje vedle spotřebitele (státního příslušníka některého z členských států nebo s bydlištěm na území některého z členských států) též podnik se sídlem na území některého členského státu, který nakupuje zboží či službu s úmyslem jejich konečného využití⁹⁵. Nařízení vhodně reaguje na technologický rozvoj a za *on-line rozhraní* je tak mimo internetových stánek považována i mobilní aplikace sloužící k uzavření transakce.

Článek 3 stanovuje zákaz omezování či blokování přístupu zákazníků k on-line rozhraní obchodníka v souvislosti se státním občanstvím, sídlem, či místem usazení zákazníka. Dále je stanoven zákaz přesměrování zákazníka při přístupu k on-line rozhraní obchodníka na jinou verzi rozhraní s jiným použitým jazykem, úpravou nebo zacíleného na zákazníky jiné státní příslušnosti či s jiným místem bydliště či místem usazení⁹⁶. Výjimka z tohoto zákazu přesměrování je stanovena pro případ výslovného souhlasu zákazníka s tímto přesměrováním; i v takovém případě musí být zachována možnost snadného návratu zákazníka k původní verzi on-line rozhraní. Další výjimkou z obou zákazů je pak přesměrování zákazníka, či omezení nebo úplné blokování přístupu zákazníka k on-line rozhraní obchodníka z důvodu splnění právní povinnosti stanovené evropským nebo vnitrostátním právem, která dopadá na obchodníka. Podmínkou uplatnění této výjimky je pak povinné poskytnutí konkrétního vysvětlení nutnosti

⁹³ Srovnej čl. 6 odst. 1 písm. b) nařízení Řím I. a čl. čl. 17 odst. 1 písm. c) nařízení Brusel I bis

⁹⁴ A to včetně třetí osoby, jednající jménem obchodníka nebo v jeho zastoupení.

⁹⁵ A tedy nikoli například za účelem prodeje třetí osobě.

⁹⁶ Typicky se v praxi může jednat o jednotlivé jazykové verze významných e-shopů, které však před účinností nezřídka nabízely totožné zboží v různých státech za odlišné ceny. Příkladem mohl být například e-shop značky pánské formální módy T.M.Lewin, která v oficiální české jazykové verzi e-shopu nenabízela mnohé výhodné nabídky dostupné v anglické verzi e-shopu, mnohé zboží bylo nabízeno v České republice za výrazně vyšší ceny.

takového postupu obchodníka zákazníkovi v jazyce on-line rozhraní, ke kterému se zákazník snažil přistoupit.

Článek 4 stanovuje zákaz diskriminace zákazníka v závislosti na národnosti, bydlišti či místě usazení zákazníka, která by spočívala v odlišných všeobecných podmínkách pro přístup ke zboží a službám ve třech případech:⁹⁷

Prvním případem je pak koupě zboží a jeho dodání obchodníkem do země, kam obchodník podle všeobecných podmínek dodává⁹⁸, nebo při odběru zboží na místě dohodnutém mezi obchodníkem a zákazníkem, pokud tuto možnost dovolují všeobecné podmínky obchodníka.

Druhým případem je pak získávání služeb poskytovaných elektronicky, pokud se nejedná o služby spočívající v poskytnutí přístupu k autorskoprávně či obdobně chráněným dílům.⁹⁹ Tento případ je však jedním z ustanovení, které významně zužují působnost Nařízení, neboť nařízení tak nedopadá na případ nákupu softwaru, elektronických knih, či hudby, neboť tyto služby spočívají právě v přístupu k dílům chráněným autorským právem a právy souvisejícími.¹⁰⁰ Vzhledem k tomu, že množství služeb nakupovaných spotřebiteli na internetu svou podstatou spadá mezi služby spočívající k přístupu k autorskoprávně chráněným dílům¹⁰¹, je přímo ve článku 9 Nařízení stanovena povinnost sestavení zprávy o hodnocení Nařízení do března 2020. Tato zpráva se má zabývat specificky působností Nařízení s důrazem na analýzu

⁹⁷ FLÓREZ ROJAS, Maria Lorena. Are online consumers protected from geo-blocking practices within the European Union?. *International Journal of Law and Information Technology* [online]. 2018, 26(2), 119-141 [cit. 2019-05-26]. DOI: 10.1093/ijlit/eay004. ISSN 0967-0769. Dostupné z: <https://academic.oup.com/ijlit/article/26/2/119/4955977>

⁹⁸ Tímto však není dotčeno právo obchodníka nedodávat do jím určených zemí.

⁹⁹ Výjimku z tohoto konkrétního ustanovení mají malé podniky osvobozené od DPH podle směrnice 2006/112/ES.

¹⁰⁰ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích*. [online]. 2018 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitni-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>

¹⁰¹ LOBATO, Ramon a James MESSE (eds.). *Geoblocking and global video culture*. Institute of Network Cultures. Amsterdam, 2016. ISBN 978-94-92302-03-8.

možného rozšíření působnosti Nařízení i pro oblast služeb spočívajících v přístupu k autorskoprávně chráněnému obsahu.

Třetím případem je pak poskytování jiných než elektronicky poskytovaných služeb na fyzickém místě ve státě, kde obchodník vykonává svou činnost.

Z článku 4 jsou Nařízením stanoveny dvě významné výjimky. Tento zákaz se neuplatní v případě stanovení odlišných čistých prodejních cen napříč členskými státy nebo v rámci členského státu, pokud jsou tyto ceny stanoveny nediskriminačně. Dále se zákaz neuplatní v případě omezení při prodeji zboží nebo poskytnutí služby stanoveném evropským či národním právem. Nad rámec těchto dvou výjimek pak Nařízení explicitně povoluje obchodníkům stanovit odlišné ceny knih v souladu s národními právními předpisy upravujícími tuto oblast, což by však podle autora bylo možné podřadit pod stanovení odlišných cen na nediskriminačním základě. Proto autor považuje toto ustanovení vylučující použití zákazu diskriminace při prodeji za redundantní.

Článek 5 se zabývá nepřipustností diskriminace z důvodů souvisejících s platbou. Nařízení ponechává obchodníkovi možnost volby jím přijímaných platebních prostředků, v jejich rámci však nesmí diskriminovat a stanovovat odlišné podmínky platební transakce v závislosti na národnosti, bydlišti či místě usazení zákazníka, jakož i „*umístěním platebního účtu, místem usazení poskytovatele platební služby nebo místem vydání platebního prostředku na území Unie,*“ pokud jsou plněny tři kumulativní podmínky. Těmito podmínkami je provedení platby elektronickou úhradou, inkasem nebo platební kartou, dále ověření podle směrnice o platebních službách na vnitřním trhu¹⁰² a použití měny přijímané obchodníkem. Obchodníkovi v případě opodstatnění objektivními důvody svědčí právo vyčkat s plněním do doby obdržení potvrzení o iniciaci transakce.

¹⁰² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L2366&from=CS>

Článek 6 stanovuje, že Nařízení nemá vliv na dohody omezující aktivní¹⁰³ a pasivní¹⁰⁴ prodeje, „*které se týkají transakcí, na něž se nevztahují zákazy stanovené v článcích 3, 4 a 5 tohoto nařízení*“. Naproti tomu Nařízení za neplatné prohlašuje veškerá ustanovení dohod o omezení pasivního prodeje, která stanovují povinnost, jejíž splnění by bylo jednáním porušujícím článek 3 až 5 tohoto Nařízení.

Článek 7 stanovuje povinnost stanovit orgán odpovědný za aplikaci a vymáhání nařízení, a to včetně ukládání donucovacích opatření při porušení nařízení. V České republice je tímto určeným orgánem Česká obchodní inspekce.¹⁰⁵

Článek 8 stanovuje povinnost jednotlivých členských států k určení orgánu, který bude sloužit k poskytnutí pomoci spotřebitelům¹⁰⁶ ve sporech s obchodníky, vzniklých na základě použití Nařízení o geoblockingu. V České republice je tímto určeným orgánem Evropské spotřebitelské centrum.¹⁰⁷

Článek 9 stanovuje Evropské Komisi povinnost v pětiletých obdobích předkládat zprávu o hodnocení tohoto Nařízení, a to se zřetelem k jeho dopadu na vnitřní trh a internetový obchod. První zpráva spolu s návrhem na případné rozšíření působnosti Nařízení na elektronické služby poskytující přístup k dílům chráněným autorským právem má být předložena již v březnu 2020.

¹⁰³ Aktivními prodeji ve smyslu nařízení (EU) č. 330/2010 se rozumí prodej s využitím takových kroků, které mají zajistit nalákání nových zákazníků z nové geografické oblasti, pomocí adresného oslovení zákazníků. V praxi jde například o adresná poštovní či emailové reklamy.

¹⁰⁴ Pasivními prodeji ve smyslu nařízení (EU) č. 330/2010 se pak rozumí prodej bez využití takovýchto aktivních kroků. V praxi tak při pasivním prodeji tak zákazník kontaktuje prodávajícího například na internetových stránkách obchodníka.

¹⁰⁵ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích*. [online]. 2018 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitni-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>

¹⁰⁶ Zde je nutné mít na paměti terminologické rozdíly, Nařízení zde používá pojem *spotřebitel* a nikoli *zákazník*, proto se článek nevztahuje na pomoc právníckým osobám.

¹⁰⁷ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích*. [online]. 2018 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitni-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>

Článek 10 v souvislosti s přijetím Nařízení o geoblockingu doplňuje a mění nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele¹⁰⁸, nařízení o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů¹⁰⁹ a směrnici o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů¹¹⁰.

Závěrečné ustanovení v článku 11 stanovuje účinnost Nařízení o geoblockingu od 3. prosince 2018.

2.1.3. Zhodnocení právní úpravy geoblockingu

Nařízení o geoblockingu považuje autor za vcelku vhodný legislativní počín omezující a přesně definující zakázané praktiky obchodníků týkající se neoprávněného zeměpisného blokování a dalších diskriminačních praktik, které byly v článku 20 Směrnice o službách příliš obecně¹¹¹. Zároveň Nařízení zvyšuje možnosti týkající se vymáhání dodržování stanovených zákazů. Přesto je toto přijaté Nařízení neúplným řešením problému geoblockingu, a to především vzhledem k tomu, že se nevztahuje na množství oblastí, které byly diskutovány výše.¹¹² Tento problém autor považuje za nedostatek tohoto Nařízení. Evropská komise totiž již před vydáním Nařízení identifikovala, že neoprávněné blokování je hojně využívané právě v oblasti služeb spočívajících v přístupu k obsahu chráněnému autorským právem (elektronické knihy,

¹⁰⁸ Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“), dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R2006&from=cs>

¹⁰⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004, dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R2394&from=CS>

¹¹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, dostupnou z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0022&from=cs>

¹¹¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Nařízení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích*. [online]. 2018 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitni-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>

¹¹² NEŠPŮREK, Robert. Geo-blocking: Budeme si všichni rovni? [online]. 2017 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/geo-blocking-budeme-si-vsichni-rovni>

hudba či filmy) či při elektronickém prodeji letenek; nicméně právě na poskytování těchto služeb se působnost Nařízení nevztahuje.^{113,114}

Pozitivně však lze naopak hodnotit, že Nařízení necílí pouze na ochranu na spotřebitele. Proti neoprávněnému zeměpisnému blokování totiž chrání *zákazníka*, který může být *spotřebitelem*, avšak i *podnikem*, nakupujícím zboží či službu s úmyslem jejich konečného využití. Autor tuto poněkud širší působnost nařízení považuje za vhodnou, neboť pomáhá zajišťovat rovné podmínky na (digitálním) trhu pro *spotřebitele* i *podniky*.

2.2. Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line

Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line¹¹⁵ bylo přijato spolu se Směrnicí o alternativním řešení spotřebitelských sporů, s kterou úzce souvisí. Evropská unie se zabývala vlivy fragmentace vnitřního trhu na rozvoj obchodu a zjistila, že tato roztržitost spolu s nedostupností rychlého řešení sporů má velký negativní vliv především spotřebitelské transakce.¹¹⁶ Za účelem přispět k řešení tohoto identifikovaného problému toto Nařízení vytváří on-line platformu pro řešení takovýchto sporů. Její fungování představuje přehledně¹¹⁷ jeden z úvodních recitálů Nařízení: „*Cílem tohoto nařízení je vytvoření platformy pro řešení sporů on-line na úrovni Unie. Platforma pro řešení sporů on-line by měla mít podobu interaktivní internetové stránky nabízející*

¹¹³ Nařízení (EU) 2018/302 Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, které je přístupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

¹¹⁴ NEŠPŮREK, Robert. Geo-blocking: Budeme si všichni rovni? [online]. 2017 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/geo-blocking-budeme-si-vsichni-rovni>

¹¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0524&from=CS>

¹¹⁶ ALLEWELDT, Frank; Senda KARA; Nicholas MCSPEDDEN-BROWN; Anna FIELDER; Fabian ZULEEG; Agathe OSINSKI. *Contribution of the Internal Market and Consumer Protection to Growth*. Directorate General for Internal Policies Policy Department A: Economic and Scientific Policy [online]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU\(2014\)518762_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU(2014)518762_EN.pdf)

¹¹⁷ BRUTHANS, Martin a Jarmila HANZALOVÁ. Co opravdu přináší nařízení EU o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů on-line?. Epravo.cz [online]. 2016 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-opravdu-prinasi-narizeni-eu-o-mimosoudnim-reseni-spotrebitelskych-sporu-on-line-101183.html>

jednotné místo, na které se mohou obrátit spotřebitelé a obchodníci usilující o mimosoudní vyřešení sporů, které vznikly v souvislosti s transakcemi prováděnými on-line. Platforma pro řešení sporů on-line by měla poskytovat obecné informace o mimosoudním řešení smluvních sporů mezi obchodníky a spotřebiteli, které vznikají v souvislosti s kupními smlouvami nebo smlouvami o poskytování služeb uzavíranými on-line. Měla by umožnit spotřebitelům a obchodníkům podat stížnost vyplněním elektronického formuláře pro podávání stížností dostupného ve všech úředních jazycích orgánů Unie a připojit příslušné dokumenty. Tyto stížnosti by měla postoupit subjektu alternativního řešení sporů příslušnému pro řešení daného sporu. Platforma pro řešení sporů on-line by měla bezplatně nabízet nástroj elektronické správy případů, jenž umožňuje subjektům alternativního řešení sporů vést postup řešení sporu se stranami prostřednictvím platformy pro řešení sporů on-line. Subjekty alternativního řešení sporů by neměly mít povinnost nástroj elektronické správy případů používat.“¹¹⁸ Nařízení vstoupilo v platnost dne 9. ledna 2016.¹¹⁹ Nařízení obsahuje ve třech kapitolách celkem 22 článků a jednu přílohu, obsahující výčet informací, které mají být poskytnuty spotřebiteli při podávání stížnosti.

2.2.1. Rozbor Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line

Obecná ustanovení, obsažená v první kapitole, definují především předmět Nařízení a oblast jeho působnosti, ale též obsahují definiční ustanovení. Nařízení se vztahuje mimosoudní řešení sporů týkajících se smluvních závazků z kupních smluv a smluv o poskytování služeb, pokud tyto byly uzavřeny mezi spotřebitelem s bydlištěm v EU a obchodníkem usazeným v EU on-line způsobem, bez ohledu na to, zda jde o vnitrostátní nebo přeshraniční spory.¹²⁰ Toto mimosoudní řešení musí být prováděno pomocí on-line platformy subjektem alternativního řešení sporů zapsaným v seznamu subjektů podle Směrnice o alternativním řešení sporů¹²¹. Nařízení se použije i v případech, kdy právní řád členského státu povoluje zahájit toto mimosoudní řešení

¹¹⁸ Recitál 18 Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line

¹¹⁹ S výjimkou některých ustanovení, která na základě ustanovení čl. 22 odst. 2 tohoto Nařízení vstoupila v platnost již v roce 2013, resp. 2015.

¹²⁰ Čl. 2 odst. 1 Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line

¹²¹ čl. 20 odst. 2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0011&from=CS>

sporu též obchodníkovi. Česká právní úprava však zahájení mimosoudního řešení sporu tímto způsobem umožňuje pouze spotřebiteli a nikoli obchodníkovi.¹²²

Druhá kapitola Nařízení se zabývá platformou pro řešení sporů on-line, jejími funkcemi a stanovuje pravidla pro spor vedený prostřednictvím této platformy. Úkolem zřídit platformu je Nařízením pověřena přímo Evropská komise, která ji též bude provozovat. Tato platforma je často označována v literatuře jako ODR platforma¹²³; tato zkratka pochází z anglického *online dispute resolution*.¹²⁴ ODR platforma respektuje ochranu soukromí uživatelů, proto je tvořena na základě zásady *privacy by design*¹²⁵; respektuje též zásadu *design for all* (označovanou též jako *inclusive design*)¹²⁶. Platforma je dostupná na internetových stránkách Evropské komise, a umožňuje přístup i vedení sporu ve všech členských jazycích EU.¹²⁷

Mezi hlavní funkce ODR platformy patří především možnost podání stížnosti pomocí online formuláře, informování obchodníka o této stížnosti, výběr subjektu alternativního řešení sporů a předání stížnosti subjektu k jejímu řešení.¹²⁸ Technické

¹²² BRUTHANS, Martin a Jarmila HANZALOVÁ. Co opravdu přináší nařízení EU o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů on-line?. Epravo.cz [online]. 2016 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/co-opravdu-prinasi-narizeni-eu-o-mimosoudnim-reseni-spotrebitelskych-sporu-on-line-101183.html>

¹²³ PAUKNEROVÁ, Monika, SKALSKÁ, Helena. Enforcement and Effectiveness of Consumer Law in the Czech Republic. *The Lawyer Quarterly*. 2017, Vol 7, No 4, s. 250

¹²⁴ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 333 nebo též LOUTOCKÝ, Pavel. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů online v právu EU a jeho dopady na českou právní úpravu. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2017, 8(15), 261-309 [cit. 2019-06-05]. DOI: 10.5817/RPT2017-1-9. ISSN 1805-2797. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/6649>

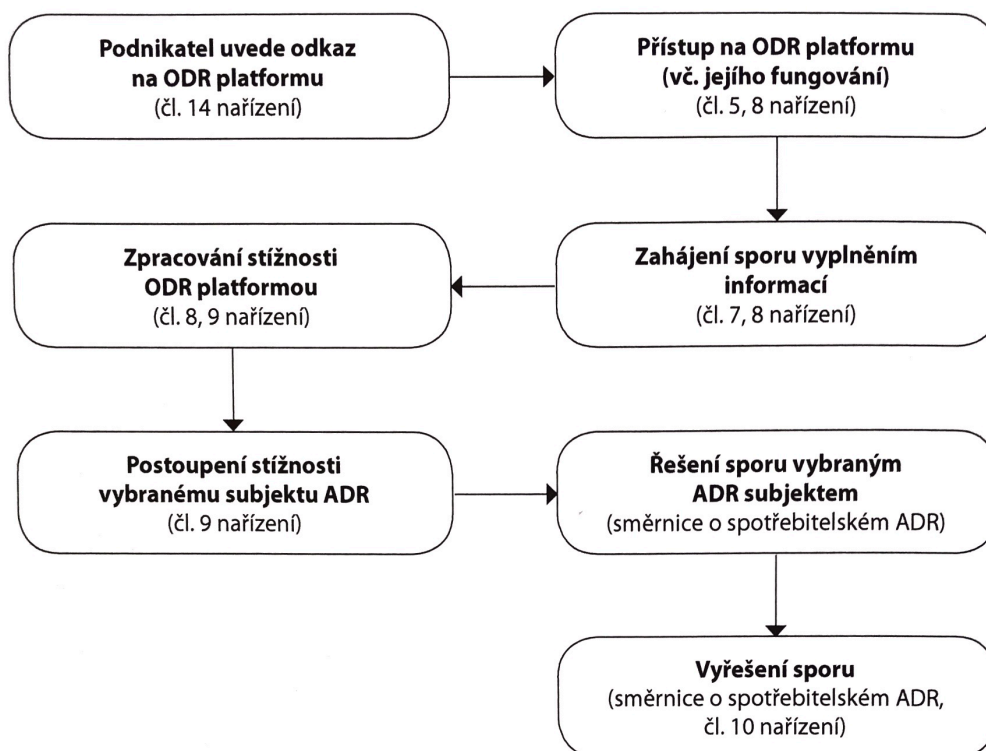
¹²⁵ Tato zásada formulovaná v čl. 5 odst. 1 Nařízení stanovuje, že ochrana soukromí uživatelů je důležitá již ve fázi návrhu daného prostředí či platformy. Je též jednou z vůdčích zásad Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=CS>

¹²⁶ Tato zásada formulovaná v čl. 5 odst. 1 Nařízení stanovuje, že ODR platforma má být přístupná pro všechny, včetně zranitelných uživatelů.

¹²⁷ ODR platforma je přístupná z tohoto odkazu <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.complaints.screeningphase>

¹²⁸ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 333

detaily fungování této platformy a podrobnosti elektronického formuláře stížnosti jsou pak upraveny prováděcím nařízením.¹²⁹ Samotné fungování platformy a postup spotřebitele využívajícího on-line stížnost podle tohoto Nařízení a související Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů lze znázornit graficky:

Obrázek 1 – Schéma postupu spotřebitele při využití alternativního řešení sporů on-line. Převzato z LOUTOCKÝ, Pavel. *Ochrana spotřebitele při uzavírání smluv na internetu a možnost řešení vzniklých sporů online*. In: POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 334

¹²⁹ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1051 ze dne 1. července 2015 o způsobech provádění funkcí platformy pro řešení sporů on-line, o podrobnostech týkajících se elektronického formuláře pro podávání stížností a o pravidlech týkajících se spolupráce mezi kontaktními místy uvedených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1051&from=CS>

Dále nařízení stanovuje, že každý členský stát stanoví kontaktní místo pro řešení sporů on-line, které pomáhá s podáním stížnosti, poskytuje stranám informace o právech spotřebitelů, o ODR platformě a o jiných možnostech řešení spotřebitelských sporů.¹³⁰ Kontaktní místa, kterými jsou Evropská spotřebitelská centra jednotlivých států¹³¹ však nemají pravomoc jakkoli zasáhnout do průběhu řešení sporu, ač by se právě tato pravomoc pro spotřebitelská centra mohla jevit jako vhodná, jak dovozuje Cortés¹³² i Polčák¹³³.

Pro zvýšení povědomí o ODR platformě a usnadnění jejího využívání stanovuje Nařízení povinnost obchodníka uvést na internetových stránkách odkaz na tuto platformu. Pokud se však obchodníci zavázali ODR využívat, nebo jsou nuceni jej při spotřebitelských sporech využívat, pak musí mimo uvedení odkazu na platformu na internetových stránkách uvést tento odkaz i v nabídkách činěných e-mailem, případně i ve všeobecných obchodních podmínkách.¹³⁴

Třetí kapitola Nařízení obsahuje závěrečná ustanovení, především pak povinnost členských států stanovit sankce za porušení tohoto Nařízení. Dále je stanovena každoroční povinnost Evropské komise předkládat Evropskému parlamentu a Radě zprávy o fungování platformy, jakož i povinnost předložit každé tři roky zprávu o uplatňování tohoto Nařízení a návrh na případné úpravy Nařízení.¹³⁵

2.2.2. Zhodnocení Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line

Ačkoli Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line může působit poněkud revolučně (a to právě pro využití on-line platformy, neboť on-line je uzavírána také

¹³⁰ Srovnej čl. 7 odst. 2 Nařízení

¹³¹ V České republice jde tedy o Evropské spotřebitelské centrum ČR, <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.help.new&lng=CS>, jak stanovuje ustanovení §201 zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele

¹³² CORTÉS, Pablo. A new regulatory framework for extra-judicial consumer redress: where we are and how to move forward. *Legal Studies* [online]. 2015, 35(1), 114-141 [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.1111/lest.12048. ISSN 0261-3875. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0261387500006607/type/journal_article

¹³³ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 334

¹³⁴ Srovnej čl. 14 odst. 1 a 2 Nařízení

¹³⁵ Srovnej čl. 21 odst. 1 a 2 Nařízení

významná část spotřebitelských smluv) a může být interpretována jako významné opatření pro zvýšení ochrany spotřebitele, autor jej nepovažuje za příliš vhodné řešení, a to především pro složitost postupu vedoucího k vyřešení sporu. Loutocký k tomu příležitostně uvádí, že způsob řešení sporu stanovený Nařízením je ve své podstatě v rozporu s recitálem 8 tohoto nařízení, které by mělo být jednoduché, rychlé a efektivní.¹³⁶ Autor též souhlasí s názorem Cortése¹³⁷ i Loukotského, že potenciálu on-line řešení spotřebitelských sporů nebylo Nařízením dosaženo a namísto deklarovaného jednoduchého a univerzálního postupu by mohlo dojít naopak k další fragmentaci a matení spotřebitele touto další možností řešení sporů.¹³⁸

2.3. Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů¹³⁹ tvoří spolu s výše analyzovaným Nařízením o řešení spotřebitelských sporů on-line dva související právní nástroje, směřující k jednoduššímu mimosoudnímu řešení vnitrostátních i přeshraničních sporů mezi spotřebiteli a obchodníky. Přes doporučení Evropské komise z roku 1998¹⁴⁰ a 2001¹⁴¹ nebyly metody alternativního řešení sporů¹⁴² v některých členských státech vhodným způsobem implementovány, proto bylo přistoupeno k vydání tohoto Nařízení

¹³⁶ LOUTOCKÝ, Pavel. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů online v právu EU a jeho dopady na českou právní úpravu. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2017, 8(15), 261-309 [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.5817/RPT2017-1-9. ISSN 1805-2797. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/6649>

¹³⁷ CORTÉS, Pablo. A new regulatory framework for extra-judicial consumer redress: where we are and how to move forward. *Legal Studies* [online]. 2015, 35(1), 114-141 [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.1111/lest.12048. ISSN 0261-3875. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0261387500006607/type/journal_article

¹³⁸ LOUTOCKÝ, Pavel. Online Dispute Resolution to Resolve Consumer Disputes from the perspective of European Union Law: Is the Potential of ODR Fully Used? *Masaryk University Journal of Law and Technology*. Masarykova univerzita. 2016, 10 (1), s. 113-127. ISSN 1802-5943

¹³⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0011&from=CS>

¹⁴⁰ Doporučení Komise 98/257/ES ze dne 30. března 1998 o zásadách pro orgány příslušné pro mimosoudní urovnávání spotřebitelských sporů.

¹⁴¹ Doporučení Komise 2001/310/ES ze dne 4. dubna 2001 o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů dohodou.

¹⁴² Namísto pojmu alternativní řešení sporů se i v české literatuře je možné setkat se zkratkou ADR, pocházející z anglického Alternative Dispute Resolution.

a Směrnice. Především jde o postkomunistické státy, ve kterých tradice alternativního řešení sporů téměř neexistovala, a tyto možnosti proto nebyly rozšířené.¹⁴³

Směrnice by tedy měla napomoci mimo jiné k většímu rozvoji přeshraničního obchodu, neboť spotřebitelům poskytne vhodné institucionální nástroje pro řešení mezinárodních spotřebitelských sporů. Směrnice však na rozdíl od souvisejícího Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line stanovuje pouze hlavní zásady a standardy pro mimosoudní řešení sporů a členské státy mohou přistoupit k přijetí vyšších standardů ochrany spotřebitele.¹⁴⁴ Z hlediska struktury je Směrnice rozdělena na 5 kapitol a obsahuje 28 článků.

2.3.1. Rozbor Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

První kapitola Směrnice obsahuje obecná ustanovení. V článku 1 je definován předmět spočívající v založení možnosti využití nezávislých a rychlých postupů pro alternativní řešení sporů, a tím k dosažení vysoké úrovně ochrany spotřebitele na vnitřním trhu. Článek 2 definuje pozitivní a negativní působnost Směrnice, která se vztahuje na mimosoudní řešení sporů souvisejících se závazky z kupních smluv a smluv o poskytování služeb mezi obchodníkem usazeným na území EU a spotřebitelem s bydlištěm v EU, a to před subjektem alternativního řešení sporů. Směrnice se vztahuje na spory vnitrostátní i na spory přeshraniční. Směrnice se nepoužije na nehospodářské služby obecného zájmu (služby bezplatně poskytované státem), spory mezi obchodníky, ani na postupy zahájené obchodníkem proti spotřebiteli. Směrnice se dále nevztahuje na spory související s poskytováním zdravotních služeb nebo vysokoškolského vzdělání, ani na urovnání sporů soudem během soudního řízení.

Nejdůležitější kapitolou je kapitola druhá, která se zabývá přístupem k subjektům a postupům alternativního řešení sporů a požadavky na ně použitelnými. Subjektem alternativního řešení sporů se pak rozumí takový subjekt, který nabízí řešení spotřebitelských sporů, a který podle posouzení příslušného orgánu členského státu splňuje požadavky na kvalitu podle této kapitoly Směrnice. Směrnice ukládá členským

¹⁴³ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 330

¹⁴⁴ BOGDAN, Michael. The New EU Regulation on Online Resolution for Consumer Disputes. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2015, 9(1) [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.5817/MUJLT2015-1-9. ISSN 1802-5951. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/mujlt/article/view/2665>

státům, aby usnadnily přístup spotřebitelů k subjektům určeným k alternativnímu řešení sporů, přičemž podání stížnosti k tomuto subjektu musí být umožněno on-line i off-line, a to pro vnitrostátní i přeshraniční spory.¹⁴⁵

Dle názoru autora této práce však Směrnice obsahuje poněkud sporná ustanovení, která mohou ve svém důsledku působit zcela proti původnímu účelu Směrnice, kterým je usnadnění přístupu k alternativnímu řešení spotřebitelských sporů. Ustanovení čl. 5 odst. 4 Směrnice totiž jednotlivým členským státům dovoluje stanovení procesních pravidel, která upravují možnosti subjektu řešení sporů se předloženým sporem při splnění některé podmínky vůbec nezabývat. Některé z těchto Směrnicí stanovených podmínek však lze považovat za poněkud nevhodné.

Za problematickou považuje autor úpravu, kdy Směrnice umožňuje členským státům stanovit, že subjekt řešení sporů může odmítnout se sporem zabývat, pokud jej již řeší nebo dokonce minulosti řešil jiný subjekt či soud.¹⁴⁶ Autor má za to, že důvody pro odmítnutí sporu by měly být uvedeny již ve Směrnici, nikoli aby byla pouze připuštěna vnitrostátní právní úprava obsahující tyto důvody pro odmítnutí. Především ponechání možnosti členských států stanovit, že se subjekt řešení sporů nebude sporem zabývat, pokud již daný spor v minulosti řešil jiný subjekt nebo dokonce soud považuje autor za zcela nevhodné. Zároveň Směrnice též umožňuje členským státům stanovit, že subjekt řešení sporů se nemusí sporem zabývat, pokud je bezdůvodný nebo pokud je hodnota sporu vyšší nebo nižší než stanovená mezní hodnota sporu.¹⁴⁷ Právě důvodnost sporu by dle názoru autora měla být předmětem vlastního řízení před subjektem řešení sporů, a stížnost by tak neměla být odmítnuta pro bezdůvodnost. Při použití bezdůvodnosti jakožto důvodu pro odmítnutí by dle autora bylo vhodnější stanovit alespoň, že musí jít o zjevnou bezdůvodnost.¹⁴⁸ Dále autor považuje za nevhodné, aby tato Směrnice

¹⁴⁵ Srovnej čl. 5 odst. 2 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁴⁶ Zde autor vidí jistou paralelu se situací nazývanou jako tzv. *italské torpédo*, která přispěla k vydání Nařízení Brusel I bis, tedy Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 z 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (přepřacované znění). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R1215&from=CS>

¹⁴⁷ Srovnej čl. 5 odst. 4 písm. b, d Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁴⁸ Například analogicky ke zjevné bezdůvodnosti, která je důvodem pro odmítnutí insolvenčního návrhu podle ustanovení §128a zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

umožňovala jednotlivým subjektům alternativního řešení sporů stanovení minimální hodnoty sporu, přičemž spory s nižší hodnotou mohou být odmítnuty. Takovýto postup totiž v důsledku může spotřebitele omezovat v přístupu k mimosoudnímu řešení sporů, byť Směrnice obsahuje alespoň jistý korektiv, že stanovené hranice hodnoty sporu nemohou být ve výši podstatně omezující přístup spotřebitelů k alternativnímu řešení sporů.¹⁴⁹

Směrnice stanovuje podrobné požadavky na odbornost, nezávislost a nestrannost fyzických osob provádějících alternativní řešení sporů, což zvyšuje důvěru spotřebitelů v toto řešení.¹⁵⁰ Jedná se především o znalosti a dovednosti s těmito postupy řešení sporů a o odměňování, které nesmí být navázané na výsledek jejich postupu ve sporu.¹⁵¹ Stanoven je též požadavek transparentnosti alternativního řešení sporů, kdy členské státy zajistí, aby subjekty řešení sporů zveřejňovaly informace o procesních pravidlech a jazycích sporů, druzích sporů, o kterých rozhodují, o požadavcích přípustnosti sporu, o nákladech sporu, jakož i o vlastní organizaci a personálním obsazení. Taktéž musí být zveřejňovány informace o právním účinku a vymahatelnosti rozhodnutí subjektu řešení sporů. Pro zvýšení transparency a pro řízení očekávání účastníků sporů je též stanovena povinnost zveřejňovat informace o průměrné době trvání postupu mimosoudního řešení sporů každým ze subjektů.¹⁵² Subjekty též zveřejňují výroční zprávy o své činnosti.

Mimosoudní řešení sporů má být efektivní, proto členské státy musí zajistit dostupnost tohoto řešení on-line i off-line, a to zdarma nebo za malý poplatek, přičemž není stanoveno povinné právní zastoupení stran¹⁵³ advokátem.¹⁵⁴ Dle názoru autora toto

¹⁴⁹ Srovnej čl. 5 odst. 5 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁵⁰ POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 332

¹⁵¹ Srovnej čl. 6 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁵² Toto ustanovení považuje autor za velmi vhodné, neboť se jedná o spotřebitelské spory, a spotřebitelé tak mají k dispozici informace o délce trvání řešení sporu. Jsou tím tedy také jistým způsobem řízena a ovlivňována očekávání spotřebitelů ohledně rychlosti mimosoudního řešení sporu, s kterým většinou nemají zkušenosti a nejsou při něm zastoupeni advokátem.

¹⁵³ V souladu s cílem Směrnice v oblasti rozšíření dostupnosti mimosoudního řešení sporů se toto stává přístupnější především pro spotřebitele, kteří na rozdíl od obchodníků mají menší zkušenosti s řešením sporů a mohli by se zdráhat spor řešit z důvodu úspory finančních prostředků při případném povinném zastoupení (a to i v případě, že by jim mohly být přiznány náklady řízení).

¹⁵⁴ Srovnej čl. 8 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

ustanovení výrazně napomáhá vhodné ochraně spotřebitele na vnitřním trhu. Oproti české právní úpravě civilního procesního práva, kdy není dána soudu lhůta k rozhodnutí sporu, Směrnice stanovuje, že výsledek sporu musí znát do 90 od obdržení úplného spisu subjektem řešení sporu¹⁵⁵. Tím je tedy významně podpořeno využití alternativního řešení sporů, neboť řešení sporu soudní cestou může být v mnohých členských státech řádově delší. V České republice činila v roce 2018 průměrná délka civilních sporů 271 dní do právní moci rozhodnutí¹⁵⁶, avšak na některých obvodních soudech v Praze tento průměr přesahoval i 400 dní.¹⁵⁷ Využití alternativního řešení sporů s lhůtou 90 dnů do vydání rozhodnutí tedy posiluje ochranu spotřebitele, neboť je o jeho sporu rozhodnuto rychleji.

Směrnice stanovuje též základní pravidla spravedlnosti¹⁵⁸ alternativního řešení sporů, kdy jim subjekt řešení sporů musí podat informace o možnosti předložit důkazy v daném sporu a o možnosti alternativní řešení sporu kdykoli ukončit¹⁵⁹. Strany mají možnost rozhodnutí, zda výsledek přijmou a budou se jím řídit¹⁶⁰, avšak musí být informovány o této možnosti, jakož i o možnosti předložit spor soudu.

Závaznost dohody spotřebitele a obchodníka o podání stížnosti k subjektu řešení sporů Směrnice omezuje tak, že dohoda není závazná, pokud ji uzavřeli před vznikem sporu a zároveň tato vylučuje právo spotřebitele řešit spor před příslušným soudem.¹⁶¹ Tím je opět vhodným způsobem posílena ochrana spotřebitele, neboť bere v potaz, že spotřebitel je v těchto vztazích slabší smluvní stranou. Ačkoli se v nařízení hovoří o dohodě mezi spotřebitelem a obchodníkem, v praxi jsou se jedná téměř výhradně o

¹⁵⁵ Výjimkou jsou velmi složité spory, kdy subjekt řešení sporů může tuto lhůtu v konkrétním případě prodloužit a o tomto prodloužení lhůty a očekávané době trvání řešení sporu uvědomit strany sporu.

¹⁵⁶ LOBOTKA, Andrej. Průměrná délka civilních řízení v roce 2018. Mapaprutahu.cz [online]. 2019 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://www.mapaprutahu.cz/blog/prumerna-delka-civilnich-rizeni-v-roce-2018>

¹⁵⁷ Podrobné statistiky délky trvání soudních sporů rozdělené po jednotlivých typech řízení jsou dostupné na stránce <https://www.mapaprutahu.cz>

¹⁵⁸ Srovnej čl. 9 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁵⁹ Přičemž možnost ukončit mimosoudní řešení může být pro obchodníka omezena vnitrostátním právem, avšak spotřebitel ji může využít vždy.

¹⁶⁰ Tato možnost může být rovněž pouze pro obchodníka vnitrostátní právní úpravou vyloučena pouze pro obchodníka, neboť Směrnice připouští členským státům stanovit, že pro obchodníka je výsledek alternativního řešení sporů závazný, pokud jej přijme spotřebitel. Srovnej čl. 9 odst. 3 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁶¹ Srovnej čl. 10 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

smlouvy připravené pouze obchodníkem, který tak nesmí vylučovat možnost spotřebitele obrátit se na nezávislý soud.

Z pohledu mezinárodního práva soukromého je významné ustanovení článku 11 Směrnice, které stanovuje, že při alternativním řešení sporů s cílem nařídít spotřebiteli řešení sporu nemůže vést nařízené řešení ke zbavení spotřebitele jeho ochrany poskytované ustanoveními vnitrostátního práva státu bydliště spotřebitele a obchodníka^{162,163}, od kterých se nelze odchýlit, pokud ve sporu nedochází ke kolizi právních předpisů. Obdobně i pokud k této kolizi ve sporu dochází a rozhodné právo je určeno v souladu s článkem 6 odst. 1 a 2 Nařízení Řím I¹⁶⁴, pak nařízené řešení nesmí spotřebitele zbavit ochrany podle právních norem, od nichž se nelze smluvně odchýlit podle práva členského státu, ve kterém má spotřebitel své obvyklé bydliště. Pokud dochází ke kolizi právních předpisů a rozhodné právo se určí podle čl. 5 odst. 1 a 3 Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, pak nařízené řešení nesmí spotřebitele zbavit ochrany imperativních ustanovení právních předpisů členského státu, ve kterém má spotřebitel své obvyklé bydliště.¹⁶⁵

Jakýmsi průlomem do běhu promlčecích a prekluzivních lhůt je pak ustanovení, které ukládá členským státům, aby zajistily možnost stranám řešit spor před soudem po vyčerpání alternativního řešení sporů (v případě, že výsledek takového řešení není pro strany závazný), a to i v případě uplynutí případné promlčecí nebo prekluzivní lhůty, pokud tato uplynula v průběhu mimosoudního řešení.¹⁶⁶ Tato možnost dalšího řešení je dovolena pro spotřebitele i pro obchodníka.

Třetí kapitola Směrnice se zabývá informováním spotřebitele a spoluprací mezi subjekty alternativního řešení sporů. Členské státy mají zajistit, aby obchodníci, kteří se

¹⁶² Bydlištěm obchodníka je pak primárně místo jeho ústřední správy, sídlo nebo hlavní provozovna.

¹⁶³ Přičemž podrobnějšímu výkladu problematiky bydliště obchodníka se pak věnuje článek PFEIFFER, Magdalena. Kde bydlí právnická osoba? Obvyklý pobyt a bydliště právnických osob z perspektivy evropského mezinárodního práva soukromého. 2014, 153(7), 521-536.

¹⁶⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0593&from=CS>

¹⁶⁵ Srovnej čl. 11 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁶⁶ Srovnej čl. 12 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

zaváží nebo kteří jsou povinni využít tohoto způsobu řešení sporů uváděli kontakty na příslušné subjekty alternativního řešení sporů na svých internetových stránkách či v obchodních podmínkách nebo smlouvách se spotřebiteli.¹⁶⁷ Pokud stížnost spotřebitele není vyřešena přímo obchodníkem, musí spotřebiteli tyto informace poskytnout na papíře nebo jiném hmotném nosiči. Tento způsob řešení otázky informování spotřebitele však autor nepovažuje za právě šťastný pro 21. století, kdy mnohé stížnosti spotřebitelů vůči obchodníkům jsou řešeny v on-line prostředí. Zároveň je poněkud zarážející, že Směrnice tuto povinnost informovat spotřebitele „na papíře“ obchodníkovi stanovuje, ačkoli pro následné řízení před subjektem alternativního řešení sporů připouští Směrnice i řešení on-line, tedy bez použití papíru nebo jiného hmotného nosiče.

V případě přeshraničního sporu Směrnice zakládá povinnost členských států zajistit pomoc pro spotřebitele ve věci přístupu k zahraničnímu subjektu alternativního řešení sporů, který je pro řešení příslušný.¹⁶⁸ V České republice spotřebitelům v přeshraničních sporech tuto pomoc poskytuje Evropské spotřebitelské centrum ČR.¹⁶⁹

Směrnice stanovuje povinnost jednotlivých subjektů poskytovat na svých internetových stránkách kontakty na ostatní subjekty alternativního řešení sporů, jakož i povinnost spolupráce a výměny zkušeností mezi těmito subjekty. Dále je stanovena oznamovací povinnost k příslušnému orgánu¹⁷⁰ určenému stanovenému příslušným členským státem, pokud se některý subjekt chce být považován za subjekt alternativního řešení sporů podle této Směrnice.¹⁷¹

Polčák jmenuje šest subjektů alternativního řešení sporů v České republice, a to Český telekomunikační úřad, Energetický regulační úřad, Finančního arbitra, Českou obchodní inspekci, Českou advokátní komoru a Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.¹⁷²

¹⁶⁷ Srovnej čl. 13 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁶⁸ Srovnej čl. 14 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁶⁹ Tuto příslušnost určuje Evropského spotřebitelského centra ČR určuje §20l zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁰ Příslušným orgánem v České republice je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, jak stanoví §20f zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů,

¹⁷¹ Srovnej čl. 15 -21 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁷² POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 332

Podle aktuálních informací z internetových stránek Evropské komise však k těmto subjektům přibyla ještě Kancelář Ombudsmana České asociace pojišťoven, z. ú.¹⁷³ Každý z těchto subjektů je příslušný k řešení spotřebitelských sporů ve vymezené oblasti, která je uvedena přehledně spolu s informacemi o řízení a jeho závaznosti a dalšími informacemi na pravidelně aktualizovaných stránkách Evropské komise.¹⁷⁴

Z pohledu implementace Směrnice v České republice je vhodné zmínit, že povinnosti diskutované v tomto odstavci neplatí pro Finančního arbitra.¹⁷⁵ Tato výjimka pro Finančního arbitra je však bez odůvodnění v důvodové zprávě k zákonu implementující tuto Směrnici a novelizujícímu zákon o ochraně spotřebitele¹⁷⁶ a dle názoru autora jde proti smyslu a účelu článků 14 až 19 Směrnice, které takovouto výjimku nepřipouští.

Závěrečná ustanovení Směrnice se zabývají účinnými, přiměřenými a odrazujícími sankcemi, které mají jednotlivé členské státy stanovit pro případ porušení vnitrostátních právních předpisů, do kterých byla Směrnice implementována.¹⁷⁷ Členské státy pravidelně informují Evropskou komisi ohledně subjektů alternativního řešení sporů, které Komise předává ostatním členským státům a zveřejňuje je na svých internetových stránkách. Komise dále bude každé 4 roky předkládat zprávu o uplatňování této Směrnice a s případnými návrhy na změnu Směrnice.

2.3.2. Zhodnocení Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů a její implementace v České republice

Implementace této Směrnice do právních řádů jednotlivých členských států měla být provedena do 9. července 2015.¹⁷⁸ O implementaci do vnitrostátního práva měly

¹⁷³ *Subjekty pro řešení sporů*. Evropská komise [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>

¹⁷⁴ Na stránkách je možné filtrovat i podle oblasti sporu či země, ve které sídlí subjekt alternativního řešení sporů: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>

¹⁷⁵ Jak stanovuje §20m zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 378/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge2v6mzxhbpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

¹⁷⁷ Srovnej čl. 21 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

¹⁷⁸ Srovnej čl. 25 Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů

členské státy neprodleně uvědomit Evropskou komisi a měly jí sdělit hlavní ustanovení vnitrostátních předpisů v oblasti působnosti Směrnice. Nicméně v České republice neprobíhala implementace zcela vhodným způsobem, neboť vláda předložila Poslanecké sněmovně návrh novely Zákona o ochraně spotřebitele až 31. března 2015.¹⁷⁹ Při složitosti řádných parlamentních procedur a lhůt se toto datum jeví jako poněkud opožděné.¹⁸⁰ Celkově tedy došlo k přijetí zákona až po datu, do kdy měla být implementace všemi členskými státy provedena. Novela Zákona o ochraně spotřebitele byla vyhlášena ve Sbírce zákonů dne 28. prosince 2015 jako zákon č. 378/2015 Sb.¹⁸¹

Celkově autor považuje tuto Směrnici za vhodný nástroj ochrany spotřebitele v oblasti alternativního řešení sporů, jakož i za způsob, jakým se rozšiřuje samotná možnost alternativního řešení sporů i do států, ve kterých tento způsob mimosoudního řešení sporů nebyl dříve obvyklý.¹⁸² Postupným etablováním této možnosti mezi spotřebiteli by dle autora mohlo dojít i k mírnému snížení počtu soudních sporů iniciovaných spotřebiteli proti obchodníkovi souvisejících se závazky z kupní smlouvy nebo smlouvy o poskytování služeb, pokud bude zachována vysoká kvalita a argumentační přesvědčivost rozhodovací činnosti subjektů alternativního řešení sporů. Přesto však autor vidí některé články Směrnice jako poněkud nevhodně formulované, jak již bylo diskutováno výše především ve vztahu k důvodům odmítnutí sporu subjektem alternativního řešení sporů.

2.4. Směrnice o právech spotřebitelů

Směrnice o právech spotřebitelů¹⁸³ z roku 2011 posiluje ochranu spotřebitele ve smlouvách, které jsou uzavírány na dálku či mimo obchodní prostory, a zvyšuje

¹⁷⁹ *Sněmovní tisk 445 - Novela z. o ochraně spotřebitele*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2015 [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=445>

¹⁸⁰ V průběhu legislativního procesu navíc Senát vrátil Poslanecké sněmovně návrh zákona s pozměňovacími návrhy, čímž se přijímání zákona ještě prodloužilo.

¹⁸¹ *Sněmovní tisk 445 - Novela z. o ochraně spotřebitele*. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2015 [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=445>

¹⁸² POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8, s. 330

¹⁸³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

transparentnost v těchto kontraktech pomocí rozsáhlých informačních povinností obchodníka.¹⁸⁴

Nicméně nejde o směrnici, která by z hlediska evropského práva byla první úpravou těchto specifických smluv, neboť smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory upravovala Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory¹⁸⁵ z roku 1985, a smlouvy uzavřené na dálku upravovala Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku¹⁸⁶ z roku 1997. Obě tyto starší směrnice byly novou Směrnicí o právech spotřebitelů nahrazeny a zrušeny.

Přesto však nelze mít za to, že se jedná o pouhé nahrazení dvou směrnic směrnicí jedinou, a tedy o změnu bez vlivu na spotřebitele. Nová Směrnice totiž díky vyjasnění sporných otázek a doplnění nežádoucích mezer právní úpravy skutečně posiluje práva spotřebitelů, avšak snaží se též zamezit zneužívání těchto práv. Klíčovým ideovým základem Směrnice, který posiluje právní jistotu spotřebitelů i obchodníků a zlepšuje fungování vnitřního trhu, je nahrazení principu *minimální harmonizace* principem *úplné* (nebo též *maximální*) *harmonizace*. Princip minimální harmonizace používaly obě Směrnice o právech spotřebitelů nahrazované směrnice.¹⁸⁷

Z hlediska struktury je Směrnice rozdělena na šest kapitol, které obsahují celkem 35 článků.

¹⁸⁴ HALL, Elizabeth, HOWELLS, Geraint, WATSON, Jonathon. The Consumer Rights Directive - An Assessment of its Contribution to the Development of European Consumer Contract Law. *European Review of Contract Law*. 2012, roč. 8, č. 2, s. 155. ISSN 1614-9920.

¹⁸⁵ Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31985L0577&from=CS>

¹⁸⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0007&from=cs>

¹⁸⁷ HAVLÍK, Richard. *Ochrana spotřebitele v EU při obchodování po internetu: implementace směrnic o ochraně spotřebitele 85/577/EHS (smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory) a 97/7/ES (smlouvy uzavřené na dálku) v zemích EU a změny v nové harmonizační směrnici o ochraně spotřebitele 2011/83/EU*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2012.

2.4.1. Rozbor Směrnice o právech spotřebitelů

První kapitola Směrnice se zabývá vymezením předmětu a oblasti působnosti, obsahuje též definiční ustanovení. Článek 1 Směrnice stanovuje, že jejím předmětem je sblížení některých aspektů právních řádů jednotlivých členských států upravujících spotřebitelské smlouvy, a tím zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele.¹⁸⁸

Z definičních ustanovení druhého článku Směrnice považuje autor za vhodné se blíže zabývat především *smlouvou uzavřenou na dálku* a *smlouvou uzavřenou mimo obchodní prostory*, neboť tyto pojmy jsou důležité v dalším výkladu. *Smlouvu uzavřenou na dálku* definuje Směrnice jakožto smlouvu mezi obchodníkem a spotřebitelem, která je uzavřena bez fyzické přítomnosti těchto stran, a to výhradně pomocí prostředku komunikace na dálku.¹⁸⁹ Prostředky komunikace na dálku však nejsou ve Směrnici na rozdíl od nahrazované směrnice blíže určeny¹⁹⁰. *Obchodními prostory* pak Směrnice míní především nemovitosti, ve kterých obchodník trvale provozuje svou činnost; v případě nemovitých prostor jde o místo, kde obchodník obvykle provozuje svou činnost¹⁹¹. Za *smlouvu uzavřenou mimo obchodní prostory* pak Směrnice považuje smlouvu, kterou uzavřel obchodník a spotřebitel mimo obchodní prostory za fyzické účasti stran, smlouvu uzavřenou bezprostředně po oslovení spotřebitele obchodníkem mimo obchodní prostory (v tomto případě může být smlouva uzavřena i následně na dálku či v obchodních prostorách). Dále pak může jít i o smlouvu uzavřenou na zájezdu pořádaném obchodníkem za účelem prezentace či prodeje obchodníkovy zboží či služeb.¹⁹²

¹⁸⁸ Srovnej čl. 1 Směrnice o právech spotřebitelů

¹⁸⁹ Srovnej čl. 2 odst. 7 Směrnice o právech spotřebitelů

¹⁹⁰ Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory tyto prostředky demonstrativně uváděla ve své příloze, zatímco nová Směrnice o právech spotřebitelů

¹⁹¹ Vzhledem k neurčitému právnímu pojmu *obvyklého provozování činnosti* může poskytnout vodítko recitál 22 Směrnice o právech spotřebitelů, který dovozuje, že „*Obchodní prostory by měly zahrnovat prostory v jakékoli podobě (například prodejny, stánky nebo nákladní automobily), které obchodníkovi slouží jako trvalé či obvyklé místo jeho obchodování. Stánky na trhu a veletržní stánky by měly být za obchodní prostory považovány v případě, že tuto podmínku splňují. Maloobchodní prostory, kde obchodník svou činnost provozuje na sezónním základě, například během turistické sezóny v lyžařském či přímořském letovisku, by za obchodní prostory považovány být měly, neboť v nich obchodník svou činnost provozuje obvykle.*“

¹⁹² Takovýmito zájezdy pak byly v českých podmínkách velmi neblaze proslulé „předváděcí akce“ používající často nekalé obchodní praktiky, a které byly cílené především na seniory. Avšak strategie obchodníků se legislativním změnám často dokáže rychle přizpůsobit. Srovnej VEVRKOVÁ, Svatava.

Třetí článek Směrnice pak vymezuje její působnost. Působnost je vymezena nejprve pozitivním způsobem, neboť Směrnice uvádí, že se vztahuje na smlouvy mezi obchodníkem a spotřebitelem, jakož i na smlouvy „*týkající se dodávek vody, plynu, elektřiny nebo tepla z dálkového vytápění, též zajišťovaných veřejnými poskytovateli.*“¹⁹³ Negativně je pak působnost Směrnice vymezena způsobem, kdy jsou z ní vyjmuty některé oblasti, a to především sociální služby, zdravotní služby, hazardní hry, nájem bytu, dočasné užívání ubytovacích zařízení¹⁹⁴.

Významná oblast finančních služeb je z působnosti Směrnice taktéž vyjmuta, neboť je upravena Směrnicí o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku, která však též přiznává spotřebitelům obdobná práva ohledně odstoupení od smlouvy či povinnosti poskytovat informace spotřebiteli.¹⁹⁵

Jak stanovuje Článek 4, Směrnice je postavena na maximální (úplné) harmonizaci, která tak až na explicitně povolené případy zakazuje členským státům přijímat normy zvyšující nebo snižující ochranu spotřebitele, a tak se odchylovat od této Směrnice. Vzhledem k této zásadě však Směrnice poněkud nevhodně dovoluje členským státům neaplikovat tuto směrnici pro smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory, pokud hodnota plnění nepřesahuje 50 EUR. Tuto poněkud nesystematickou možnost při implementaci Směrnice Česká republika nevyužila. Naproti tomu Směrnice dovoluje, aby obchodníci dobrovolně poskytovali spotřebitelům vyšší než Směrnicí stanovenou úroveň ochrany.¹⁹⁶

Předváděcí akce v novém kabátu?. *Epravo.cz* [online]. 2016 [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/predvadeci-akce-v-novem-kabatu> či DTEST. *Vynálezavost šmejdu: z předváděcích akcí na internet?*. Dtest. 2019, 2019(2). Dostupné také z: <https://www.dtest.cz/clanek-7144/vynalezavost-smejdu-z-predvadecich-akci-na-internet>

¹⁹³ Čl. 3 odst. 1 Směrnice o právech spotřebitelů

¹⁹⁴ Tedy tzv. timesharingové smlouvy.

¹⁹⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0065&from=CS>

¹⁹⁶ V praxi se lze setkat s případy, kdy někteří obchodníci prodlouží spotřebitelům lhůtu k odstoupení od smlouvy na 30 dnů namísto Směrnicí stanovených 14 dnů. Srovnej čl 9 odst. 1 Směrnice o právech spotřebitelů.

Druhá kapitola Směrnice ve svém jediném článku stanovuje informační povinnost obchodníka vůči spotřebiteli, která se týká jiných smluv než smluv uzavřených na dálku nebo smluv uzavřených mimo obchodní prostory. Třetí kapitola pak stanovuje širší informační povinnost obchodníka vůči spotřebiteli pro smlouvy uzavřené na dálku a smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory. Informační povinnost obchodníka obecně spočívá v příkazu obchodníkovi sdělit před uzavřením smlouvy informace, které napomáhají vyrovnat přirozenou informační asymetrii. Dle autora spočívá tato nerovnost především ve dvou aspektech: obchodník má z podstaty věci obecně lepší znalosti týkající se předmětu smlouvy a jeho ceny či dodání, a zároveň obchodník je profesionálem, a má tedy lepší znalosti související právní úpravy. Především v případě smluv uzavíraných na dálku je tato informační asymetrie ještě více posílena v neprospěch spotřebitele, neboť spotřebitel má pouze omezené možnosti pro zhodnocení předmětu obchodu.¹⁹⁷ V evropském právu proto patří informační povinnost mezi nejrozšířenější nástroje ochrany spotřebitele.¹⁹⁸

Článek 5 Směrnice pak konkrétně stanovuje, že informační povinnost u všech spotřebitelských smluv spadajících do působnosti Směrnice se týká povinnosti obchodníka informovat před uzavřením smlouvy o hlavních vlastnostech daného zboží či služeb, o totožnosti obchodníka a jeho *geografické adrese, na níž je usazen*¹⁹⁹, o celkové ceně zboží či služby včetně započtení příslušných daní, dodacích a platebních podmínkách, jakož i o podmínkách *zákonné záruky za soulad zboží se smlouvou*²⁰⁰. Pro smlouvy uzavřené na dálku a smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory pak článek 6 Směrnice stanovuje mimo výše uvedené informační povinnosti navíc povinnost

¹⁹⁷ V praxi poskytují mnohé e-shopy rozsáhlé popisy nabízeného zboží doplněné množstvím fotografií.

¹⁹⁸ SCHMID, Christoph U. The Instrumentalist Conception of the Acquis Communautaire in Consumer Law and its Implications on A European Contract Law Code. *European Review of Contract Law* [online]. 2005, 1(2) [cit. 2019-06-06]. DOI: 10.1515/ercl.2005.1.2.211. ISSN 1614-9920. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/view/j/ercl.2005.1.issue-2/ercl.2005.1.2.211/ercl.2005.1.2.211.xml>

¹⁹⁹ Směrnice používá poněkud neurčitý pojem *geografická adresa* (v angličtině *geographical address*, dle autora práce tedy nejde o chybu při překladu směrnice) obchodníka. Autor však má za to, že by bylo vhodnější, aby Směrnice stanovovala jednoznačně povinnost informovat o sídle obchodníka, případně též o adrese dané provozovny obchodníka.

²⁰⁰ Jak zní terminologie Směrnice. Český Zákon o ochraně spotřebitele pak terminologicky nazývá tuto povinnost jako povinnost obchodníka „*informovat o rozsahu, podmínkách a způsobu uplatnění práva z vadného plnění (dále jen „reklamace“)*.“ Srovnej ustanovení §13 Zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

informovat o telefonním čísle a e-mailovém kontaktu na obchodníka, a dále též sdělit důležité informace o právu odstoupit od smlouvy, a to včetně vzorového formuláře pro odstoupení od smlouvy, pokud Směrnice toto právo spotřebiteli v daném případě přiznává. Zároveň je obchodník povinen informovat spotřebitele o možnostech mimosoudního řešení sporů z této smlouvy, a o tom, jakým způsobem může tohoto řešení spotřebitel případně využít. Pro smlouvy uzavřené na dálku a smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory platí, že důkazní břemeno ohledně splnění informační povinnosti nese obchodník, čímž je v případném sporu vyrovnáváno postavení spotřebitele jakožto slabší smluvní strany, který by obtížněji prokazoval nesplnění informační povinnosti obchodníkem.

Přes výše uvedený princip úplné harmonizace však Směrnice umožňuje členským státům stanovit širší informační povinnost obchodníků nad rámec povinností stanovených Směrnicí.

Článek 7 Směrnice stanovuje formální požadavky na smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory, kdy obchodníkovi ukládá splnit informační povinnost uvedením výše diskutovaných informací spotřebiteli, a to v papírové formě, případně pak se souhlasem spotřebitele na jiném trvalém nosiči.²⁰¹ Tyto poskytnuté informace musí splňovat podmínku čitelnosti, jasnosti a srozumitelnosti, aby byla naplněna informační povinnost nejen formálně, ale i materiálně, tedy aby spotřebitel mohl poskytované informace skutečně využít při své rozhodování.²⁰² Informační povinnost podle judikatury nemůže obchodník splnit pouhým uvedením odkazu na internetovou stránku obchodníka.²⁰³ Dále musí být spotřebiteli poskytnuta kopie podepsané smlouvy či potvrzení o uzavřené smlouvě v papírové podobě, případně opět s jeho souhlasem na jiném trvalém nosiči. Avšak i v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory přináší Směrnice ústupek z proklamované zásady maximální harmonizace. Směrnice totiž obecně stanoví v případě smlouvy o poskytnutí služeb týkajících se opravy či údržby věci mírnější informační

²⁰¹ Přičemž za trvalý nosič se dle recitálu 23 Směrnice o právech spotřebitelů považuje „zejména papír, zařízení USB, CD-ROMy, DVD, paměťové karty nebo pevné disky počítačů a elektronická pošta.“

²⁰² Srovnej čl. 7 odst. 1 *in fine* Směrnice o právech spotřebitelů

²⁰³ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 5. července 2012, Content Services Ltd v. Bundesarbeitskammer. Věc C-49/11.

povinnost, pokud je hodnota plnění nižší než 200 EUR.²⁰⁴ Zároveň však připouští, že tuto užší informační povinnost nemusí členské státy využít, a mohou se rozhodnout toto ustanovení Směrnice neuplatnit.

Obdobně stanovuje článek 8 Směrnice formální požadavky na smlouvy uzavřené na dálku. Informační povinnost však na rozdíl od smluv uzavřených mimo obchodní prostory plní obchodník způsobem odpovídajícím prostředku komunikace na dálku. Vzhledem ke specifikům uzavírání smluv elektronickými prostředky stanovuje Směrnice obchodníkovi povinnost upozornit spotřebitele především na hlavní vlastnosti předmětu objednávky a na celkovou cenu²⁰⁵ ještě bezprostředně před odesláním objednávky zavazující spotřebitele k zaplacení kupní ceny. Zároveň obchodník musí zdůraznit spotřebiteli závaznost elektronické objednávky například označením tlačítka, na které spotřebitel pro objednání musí kliknout, textem „*objednávka zavazující k platbě*“ či obdobnou formulací.²⁰⁶ Tato povinnost obchodníka informovat o závaznosti objednávky je Směrnici vynucována dle autora až velmi důraznými prostředky, neboť pokud obchodník nedodrží tuto povinnost, spotřebitel není objednávkou vázán.²⁰⁷

V případě využití média neumožňujícího splnění plné informační povinnosti²⁰⁸ podle čl. 6 Směrnice pak platí užší informační povinnost, přičemž další informace zpřístupní obchodník vhodným způsobem, například tedy odkazem na svou webovou stránku.

Směrnice obsahuje též zvláštní ustanovení pro smlouvy uzavírané telefonicky. Pokud je hovor iniciován obchodníkem, musí uvést svou totožnost či totožnost osoby, kterou zastupuje, a obchodní účel hovoru. K telefonickému uzavření smluv Směrnice dále

²⁰⁴ Srovnej čl. 7 odst. 4 Směrnice o právech spotřebitelů

²⁰⁵ Tato informační povinnost podle čl. 8 odst. 2 Směrnice o právech spotřebitelů je pak výrazně užší ve srovnání s obecnou informační povinností obchodníka

²⁰⁶ Tato povinnost je dle názoru autora stanovena, aby při v praxi mohl spotřebitel při objednávce zboží v e-shopu snadno rozlišit, který z kroků objednávky je krokem, který lze ještě zvrátit a do objednávky například přidat další zboží, a který krok způsobí závaznost objednávky a povinnost spotřebitele uhradit kupní cenu.

²⁰⁷ Což by dle autora mohl být případ některých e-shopů, které využívají pouhého popisu „*objednat*“ na tlačítku sloužícímu k objednání zboží, čímž dle názoru autora nevyhovují požadavkům Směrnice, neboť toto slovo dostatečně nezdůrazňuje závaznost.

²⁰⁸ Může jít například o zaslou SMS či reklamu v televizním vysílání.

stanovuje, že jednotlivé státy mají možnost „stanovit, že obchodník musí spotřebiteli nabídku potvrdit a že spotřebitel začne být nabídkou vázán až po jejím podpisu nebo po odeslání svého písemného souhlasu. Dále mohou stanovit, že toto potvrzení musí být doručeno na trvalém nosiči.“²⁰⁹ Tímto Směrnice opět porušuje zásadu maximální harmonizace, avšak zde (dle názoru autora) dokonce ve výrazný neprospěch spotřebitele. Pokud proklamovaným cílem Směrnice je zajištění vysokého standardu ochrany spotřebitele, pak na tomto místě Směrnice tento cíl nenaplní. Dává naopak prostor společnostem, které se mohou snažit zneužít časové tísně či psychologické manipulace při telefonickém hovoru se spotřebitelem, aby dosáhli jeho souhlasu s nabídkou, a tím uzavření (často pro spotřebitele nevýhodné) smlouvy. Tyto případy nejsou jen hypotetickou konstrukcí autora, ale v některých případech spíše „předmětem podnikání“ některých osob²¹⁰ v České republice, která Směrnici předvídanou možnost vyžadovat písemný souhlas spotřebitele v návaznosti na telefonickou nabídku zatím nevyužila. Stávající situaci, kdy úroveň ochrany především zvláště zranitelných skupin obyvatel proti neuváženému uzavření smlouvy po telefonu není v České republice tak vysoká, jak by mohla v souladu se Směrnici být, předložilo Ministerstvo spravedlnosti návrh řešení. Tímto řešením problému je předložený návrh novely Občanského zákoníku spočívající v zavedení požadavku na písemné potvrzení smlouvy uzavřené telefonicky mezi obchodníkem a spotřebitelem.²¹¹ Tento návrh je však ke dni uzavření rukopisu ještě nebyl zařazen na jednání Vlády; i při rychlém a nekomplikovaném legislativním procesu by tedy nebylo možné čekat okamžité řešení daného problému.

Obchodník je též povinen nejpozději spolu s dodáním zboží poskytnout spotřebiteli potvrzení o uzavření smlouvy na trvalém nosiči, a to včetně povinně

²⁰⁹ Čl. 8 odst. 6 Směrnice o právech spotřebitelů.

²¹⁰ Přičemž telefonní hovory mohou probíhat například takto: „Poměrně často řešíme situace, kdy fyzická osoba, podnikatel nebo zástupce nějaké společnosti zvedne telefon a šikovně naformulovaným *callscripitem* („Dobrý den, volám jen, abych ověřila informace, které máte u nás v databázi“) je vlákán do toho, že objedná službu registrace v nějaké bezvýznamné databázi, aniž by si toho byl vědom a přijde mu faktura na 5 až 12 tisíc korun.“ Srovnej KABÁTOVÁ, Šárka. *Konec smluv po telefonu? Ministerstvo chce zakázat taktiku nových „šmejdů“*. Seznamzpravy.cz [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/konec-smluv-po-telefonu-ministerstvo-chce-zakazat-taktiku-novych-smejdu-65733>

²¹¹ Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, Čj. OVA: 311/19, Čj. předkladatele MSP-583/2018-LO-SP. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB7NGQS1H>

poskytovaných informací, pokud již tyto informace na trvalém nosiči spotřebiteli nepředal dříve.

Pro smlouvy uzavřené na dálku i pro smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory pak Článek 9 Směrnice stanovuje právo spotřebitele odstoupit od smlouvy do 14 dnů, a to bez udání důvodu.²¹² Tato lhůta se u smluv o poskytnutí služeb či o dodávce vody či energií počítá ode dne uzavření smlouvy, u zboží pak od dodání zboží či poslední části objednaného zboží²¹³.

Zároveň Směrnice v článku 10 pamatuje na možnost opomenutí obchodníka, který vůči spotřebiteli nesplní informační povinnost ohledně práva odstoupit od smlouvy; v takovém případě má spotřebitel právo odstoupit od smlouvy do 12 měsíců po uplynutí výše uvedené řádné lhůty podle čl. 9 Směrnice.

Článek 11 Směrnice stanovuje způsoby uplatnění práva na odstoupení od smlouvy, kdy dává spotřebiteli pro informování obchodníka o odstoupení od smlouvy možnost využít vzorový formulář odstoupení od smlouvy, který je přílohou Směrnice; alternativně je možné využít jakékoli jednoznačné prohlášení o odstoupení od dané smlouvy. Směrnice tímto dává důraz na ochranu spotřebitele, který tak může využít i volnou formu odstoupení od smlouvy, avšak spotřebitel musí vzít v potaz, že nese důkazní břemeno při využití svého práva na odstoupení od smlouvy podle této Směrnice. Nad rámec těchto povinně akceptovaných možností může obchodník nabídnout i možnost odstoupení elektronickou formou na svých internetových stránkách.

Jak stanovuje článek 12 Směrnice, účinky odstoupení od smlouvy nastávají *ex nunc*.²¹⁴

V případě využití práva na odstoupení od smlouvy vrátí podle článku 13 Směrnice obchodník spotřebiteli bez zbytečného odkladu (nejpozději do 14 dnů) veškeré peněžní

²¹² Zatímco obě Směrnici nahrazované směrnice stanovovaly lhůtu *alespoň 7 dnů*. Tím je posílena ochrana spotřebitele. Srovnej FLEKAČOVÁ, Šárka. *Ochrana spotřebitele u distančních smluv*. 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 31

²¹³ S výjimkou pro smlouvy o pravidelných dodávkách zboží, kde se tato lhůta počítá ode dne dodání prvního zboží.

²¹⁴ Srovnej VYHNAL, Vojtěch. *Směrnice 2011/83/EU a její implementace do českého soukromého práva*. 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 50

prostředky, které od něj v souvislosti s předmětem koupě přijal, a to včetně nákladů na dodání zboží nejlevnějším standardním způsobem.²¹⁵ S vrácením peněz však může obchodník vyčkat na obdržení zboží od spotřebitele či na prokázání odeslání zboží spotřebitelem.

Obdobný závazek při využití práva na odstoupení od smlouvy má podle článku 14 Směrnice též spotřebitel, který je povinen zboží obchodníkovi vrátit (nebo předat k poštovní přepravě) do 14 dnů ode dne oznámení o využití práva na odstoupení. Jediné náklady, které jsou z hlediska spotřebitele s tímto právem spojeny, jsou náklady na dodání zboží zpět obchodníkovi. Vzhledem k tomu Směrnice dává spotřebitelům zmíněnou lhůtu 14 dní na seznámení se se zbožím, spotřebitel neodpovídá na snížení hodnoty takového zboží používáním, které je obvyklé pro seznámení se se zbožím a jeho vlastnostmi.

Dle článku 15 Směrnice jsou odstoupením od smlouvy automaticky ukončeny též veškeré doplňkové smlouvy, a to bez dalších nákladů pro spotřebitele.

Právo odstoupit od smlouvy nemůže spotřebitel využít pro některé druhy smluv podle článku 16 Směrnice, a to především pro smlouvy o službách, které byly již plně poskytnuty, smlouvy o dodání zboží nebo služby cenově navázané na finanční trh, smlouvy o dodání zboží upraveného na míru či rychle kazícího se zboží. Dále nelze odstoupit od smlouvy o dodání zboží v uzavřeném hygienickém obalu, ani od smlouvy o dodání počítačových programů, filmů a digitálního obsahu na pevných médiích.

Čtvrtá kapitola Směrnice stanovuje další práva spotřebitelů. Pro smlouvy kupní platí, že zboží má být dodáno bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 30 dnů od uzavření smlouvy. Pokud obchodník zboží nedodá v této lhůtě, spotřebitel jej může vyzvat k dodání a stanovit mu dodatečnou lhůtu k dodání podle čl. 18 odst. 2 Směrnice. Pokud obchodník nedodá zboží ani v dodatečné lhůtě, může spotřebitel smlouvu ukončit. Přechod rizika ztráty nebo poškození zboží na spotřebitele pak je stanoven na okamžik, kdy spotřebitel získá zboží do fyzického držení.²¹⁶

²¹⁵ Před přijetím této Směrnice byl však tento závěr v judikatuře dovozován dříve. Srovnej například Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 4. 2010, věc C-511/08.

²¹⁶ Článek 20 Směrnice o právech spotřebitelů

Pro kupní smlouvy a smlouvy o poskytování služeb nebo energií Směrnice dále stanovuje, že spotřebitel může v souvislosti s platbou hradit obchodníkovi náklady maximálně ve výši nákladů na použití dané metody platby. Dále nesmí obchodník účtovat spotřebiteli náklady na komunikaci ve výši překračující běžnou sazbu. Směrnice dále řeší problematiku dodatečných plateb, před kterými spotřebitele chrání způsobem, že stanovuje povinnost vyžádat si od spotřebitele výslovný souhlas s platbou nad rámec hlavního závazku. Za tento výslovný souhlas Směrnice nepovažuje, pokud spotřebitel musí naopak aktivně konat, aby se dodatečným platbám vyhnul. V praxi tedy například e-shop nemůže spotřebiteli v rámci objednávky „přidávat do košíku další zboží,“ jak rozhodl Soudní dvůr Evropské Unie již v roce 2012.²¹⁷ Přesto však tyto praktiky některé e-shopy používají nadále.²¹⁸

Obecná ustanovení páté kapitoly Směrnice stanovují jednotlivým státům povinnost prosazovat Směrnici a stanovit účinné sankce za její porušení. Dále je stanoven kogentní charakter Směrnice, proto nejsou závazné obchodní podmínky omezující práva spotřebitele stanovené touto Směrnicí. Z hlediska mezinárodního práva soukromého pak platí: „*Pokud je rozhodné právo pro smlouvu právem členského státu, spotřebitelé se nesmí vzdát práv, která pro ně vyplývají z vnitrostátních právních předpisů provádějících tuto směrnici.*“²¹⁹ Obdobně jako v ostatních směrnících mají jednotlivé státy povinnost oznamovat Evropské komisi informace týkající se implementace některých součástí Směrnice.

Závěrečná ustanovení jsou obsažena v kapitole 6, zrušující ustanovení pak ruší Směrnici o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory²²⁰

²¹⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. 7. 2012, věc C-112/11

²¹⁸ IDNES. Alza dostala pokutu za přidávání zboží do košíku. A není jediná. [online]. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/reportaze/alza-nakupy-nechtene-zbozi-pokuta-coi.A181212_112639_tec_reportaze_mla

²¹⁹ Článek 25 Směrnice o právech spotřebitelů

²²⁰ Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31985L0577&from=CS>

z roku 1985 a Směrnice o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku²²¹ z roku 1997. Dále jsou ve Směrnici obsaženy články, které upravují jiné směrnice v souvislosti s přijetím této Směrnice.

2.4.2. Zhodnocení Směrnice o právech spotřebitelů a její implementace v České republice

Směrnice o právech spotřebitelů v souladu se svým názvem a cílem stanovuje spotřebiteli významná práva, z nichž však mnohá byla obsažena již v obou směrnicích, které tato Směrnice nahrazuje. Z pohledu ochrany spotřebitele je významná především skutečnost, že Směrnice je (proti původním směrnicím vystavěným na zásadě minimální harmonizace) postavena na konceptu maximální harmonizace, která však napomáhá posílení právní jistoty pro spotřebitele i obchodníky. Ve svém důsledku pomáhá tento koncept také rozvoji mezinárodního obchodu, neboť ani spotřebitel ani obchodník se již nemusí obávat, že právní úprava spotřebitelských smluv v jiném členském státě bude výrazně odlišná. Vhodným příkladem pro podpoření tohoto tvrzení je lhůta k odstoupení od smluv uzavřených na dálku či od smluv uzavřených mimo obchodní prostory, která v souladu se zásadou minimální harmonizace byla stanovena na *alespoň 7 dní*²²², jednotlivé členské státy ji tedy stanovily různě²²³, což bylo pro spotřebitele matoucí a mohlo je odrazovat od nákupu přes internet v zahraničním e-shopu. Vzhledem k použití principu maximální harmonizace ve Směrnici byl tedy tento nedostatek nahrazovaných směrnic odstraněn. Zároveň tato Směrnice ve srovnání s původními směrnicemi výrazně rozšiřuje informační povinnost obchodníka. V roce 2011, kdy byla směrnice přijata, panovaly dokonce obavy z přílišného zdůraznění práv spotřebitelů na úkor obchodníků v této Směrnici: „*S výše uvedeným narušením principu úplné harmonizace a v některých případech až neúměrnými požadavky na poskytování informací obchodníky bude úprava*

²²¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0007&from=cs>

²²² Srovnej čl. 5 odst. 1 Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31985L0577&from=CS> a čl. 6 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0007&from=cs>

²²³ Slovensko či Francie ponechaly při implementaci směrnice lhůtu 7 dní, Polsko pak 10 dnů, zatímco Česká republika 14 dnů.

spotřebitelských smluv implementovaná směrnici představovat pro obchodníky spíše další zátěž.“²²⁴ Nicméně dle názoru autora se tato obava nepotvrdila a širokou informační povinnost lze považovat za již zaužívaný a vhodný nástroj ochrany spotřebitele.

Za vhodnou úpravu považuje autor i úpravu vrácení finančních prostředků při odstoupení od smlouvy, a to jak do rozsahu (kde Směrnice už v normativním textu vyjasnila problematiku vrácení ceny za dopravu zboží, a není tedy nutné vyčkávat na judikaturní vymezení), tak i z hlediska přiměřenosti lhůt.

Naproti tomu jisté další problémy přijetím Směrnice vyřešeny nebyly, neboť Směrnice například ponechává stanovení sankcí na úvaze členských států, čímž dochází k fragmentaci úpravy.²²⁵ Za nevhodnou úpravu pak považuje autor průlom do zásady maximální ochrany v části Směrnice týkající se uzavírání smluv telefonickým způsobem. Autor je toho názoru, že od čl. 8 odst. 4 Směrnice by neměla být členským státům dána možnost odchýlit se, a tento článek by měl v souladu se zásadou maximální harmonizace aplikován ve všech členských státech. Toto navrhované řešení by posílilo především ochranu zranitelných skupin spotřebitelů, kteří by tak měli možnost a čas telefonickou nabídku důsledně zvážit předtím, než s ní budou v písemné podobě souhlasit.

2.5. Zákon o mezinárodním právu soukromém

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“), je hlavním pramenem norem mezinárodního práva soukromého v českém právním řádu. Jako jeden ze tří stěžejních zákonů byl přijat při rekodifikaci soukromého práva, a to spolu se Zákonem o obchodních korporacích²²⁶ a Občanským zákoníkem²²⁷. Všechny tyto zákony nabyly účinnosti ke dni 1. ledna 2014. Přijetím zákona o mezinárodním právu soukromém byl v plném rozsahu derogován zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu

²²⁴ KOSTELECKÝ, Jiří. Nová směrnice o právech spotřebitelů – lepší časy pro internetové obchody?. *Epravo.cz* [online]. 2011 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nova-smernice-o-pravech-spotrebitelu-lepsi-casy-pro-internetove-obchody-75135.html>

²²⁵ Což bylo kritizováno již v době přípravy směrnice. Srovnej TICHÝ, Luboš a Tomáš VEČL, ed. *Vývoj evropského spotřebitelského práva: (k návrhu směrnice o právech spotřebitele)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze v nakl. Eva Rozkotová, Beroun, 2009. ISBN 978-80-904209-4-6. s. 11

²²⁶ zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

²²⁷ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, jakož i některá další ustanovení jiných zákonů, v kterých se též ojediněle vyskytovaly právní normy upravující specifické právní vztahy s mezinárodním prvkem^{228,229}. Podrobněji pak historii i zasazení ZMPS do kontextu evropského mezinárodního práva soukromého zkoumá Pauknerová a Pfeiffer.²³⁰ Stručně lze shrnout, že ZMPS zavádí některé nové instituty a nevrací se k tradicím,²³¹ avšak spíše reaguje na nové evropské a světové trendy rozvoje mezinárodního práva soukromého a procesního. Nutnost nové právní úpravy mezinárodního práva soukromého souvisí též s rekonstrukcí soukromého práva jako celku.²³² Zákon o mezinárodním právu soukromém upravuje otázky práva hmotného i procesního ve vztazích s mezinárodním prvkem, je rozdělen do devíti částí a obsahuje celkem 125 paragrafů.

Z hlediska struktury je tento zákon členěn ve své nejdůležitější části čtvrté po jednotlivých druzích soukromoprávních poměrů, kde tyto jednotlivé oblasti obsahují kolizní normy i procesní úpravu²³³; na rozdíl od předchozího Zákona o mezinárodním

²²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1673577

²²⁹ Například jde o část pátou, tedy ustanovení § 36 až 40 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

²³⁰ PAUKNEROVÁ, Monika a MAGDALENA PFEIFFER. The New Act on Private International Law in the Czech Republic: Starting Points and Perspectives Within the European Union. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, 10(2), 205-226 [cit. 2019-06-16]. DOI: 10.5235/17441048.10.2.205. ISSN 1744-1048. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.5235/17441048.10.2.205>

²³¹ KUČERA, Zdeněk; PAUKNEROVÁ, Monika; RŮŽIČKA, Květoslav et al. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. ISBN 978-80-7380-550-0., s. 52

²³² Jak vystihuje důvodová zpráva k ZMPS: „Potřeba nového právního předpisu je vyvolána celkovou změnou právního řádu rekonstrukcí soukromého práva. Při tvorbě kolizních norem, které jsou především v navrhovaném právním předpisu obsaženy, je třeba mít k dispozici právní úpravu hmotného práva občanského včetně rodinného a práva obchodního a pracovního. Definitivnímu stanovení kolizních norem musí předcházet definitivní stanovení úpravy hmotného soukromého práva. Úplným nahrazením dosavadní úpravy hmotného práva novou úpravou se stává dosavadní úprava mezinárodního práva soukromého zastaralou. Jeví se tak nezbytným nahradit tuto dosavadní úpravu novou právní úpravou v navrhovaném zákoně.“ Důvodová zpráva k zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqgezff6ojrl5shu&groupIndex=0&rowIndex=0>

²³³ Toto nové uspořádání zákona je podle Břízy pro praxi vhodnější, neboť při řešení konkrétního případu v právní praxi lze snadno najít na jednom místě pravidla určující soudní pravomoc i úpravu určení rozhodného práva. Srovnej BŘÍZA, Petr. Několik slov o novém zákonu o mezinárodním právu soukromém.

právu soukromém a procením, který se systematicky zabýval nejprve kolizní úpravou, zatímco procesní úprava byla upravena v další části.²³⁴ Zákon o mezinárodním právu soukromém obsahuje též úpravu registrovaného partnerství a obdobných poměrů²³⁵, zatímco obecná úprava registrovaného partnerství v rámci rekodifikace nebyla začleněna do současně připravovaného Občanského zákoníku, avšak byla ponechána v Zákoně o registrovaném partnerství²³⁶.

Zákon o mezinárodním právu soukromém se v souladu s ustanovením §2 zákona použije, pokud danou oblast neupravuje vyhlášená mezinárodní smlouva, jíž je Česká republika vázána, ani v případě, že dané oblast je upravena přímo použitelnými ustanoveními práva Evropské unie. V prvním případě tak půjde typicky o úpravu Vídeňskou úmluvou, ve druhém například o úpravu nařízením Řím I.

V obecných ustanoveních zákona pak najdeme vymezení tří základních pojmů, a to nutně použitelných norem (§3 ZMPS), výhrady veřejného pořádku (§4 ZMPS) a obcházení zákona (§5 ZMPS).

Za nutně použitelné normy (též imperativní normy) považuje Bříza obdobně jako v čl. 9 odst. 1 nařízení Řím I takové „*ustanovení, jejichž dodržování je pro stát při ochraně jeho veřejných zájmů, jako např. jeho politického, společenského a hospodářského uspořádání zásadní do té míry, že se vyžaduje jejich použití na jakoukoli situaci, která spadá do jejich oblasti působnosti...*“. Jako příklad lze uvést předpisy celní či stavební nebo předpisy v oblasti ochrany životního prostředí.²³⁷

Epravo.cz [online]. 2012 [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-slov-o-novem-zakonu-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-84528.html>

²³⁴ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

²³⁵ Srovnej §67 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

²³⁶ Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁷ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem?browser=mobi>

Výhradou veřejného pořádku je umožněno odmítnutí použití ustanovení cizího právního řádu nebo odmítnutí uznání cizího rozhodnutí nebo uznání právní skutečnosti, pokud by se účinky zjevně přičily veřejnému pořádku. Z důvodové zprávy vyplývá kontinuita²³⁸ pojmu výhrady veřejného pořádku s předchozím zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním, podle kterého tento pojem obsahuje „zásady společenského a státního zřízení České republiky a jejího právního řádu, na nichž je nutno bez výhrady trvat“.²³⁹ O využití výhrady veřejného pořádku by též bylo možné uvažovat v situaci, ve které by byly dotčeny základní morální principy.²⁴⁰

Obcházením zákona pak je předstírání (simulace) skutečností směřujících k nepoužití nebo naopak jinému použití ustanovení ZMPS, od kterých se nelze odchýlit.²⁴¹

Druhá část ZMPS obsahuje obecná ustanovení mezinárodního práva procesního, která mimo jiné stanovují pravomoc českých soudů, pokud je dána místní příslušnost podle Občanského soudního řádu a nepoužije se nařízení Brusel Ibis.²⁴²

Třetí část ZMPS upravuje obecná ustanovení mezinárodního práva soukromého, a to včetně pravidel kvalifikace. Ve srovnání s předchozím zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním upravuje ZMPS nově institut předběžných otázek.²⁴³

²³⁸ Důvodová zpráva k zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqezf6ojrl5shu&groupIndex=0&rowIndex=0>

²³⁹ Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 22-23

²⁴⁰ BRODEC, Jan. Pojem „evropský veřejný pořádek“ v judikatuře Evropského soudního dvora a Ústavního soudu ČR. *Jurisprudence*, 2006, č. 8, str. 7-13.

²⁴¹ BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem?browser=mobi>

²⁴² Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 42-48

²⁴³ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

Čtvrtá část ZMPS obsahuje kolizní a procesní normy v 11 hlavách podle jednotlivých věcných oblastí. Pro internetové obchodování důležitá úprava otázek souvisejících s existencí, platností a případnými následky neplatnosti právního jednání, které je upravena v hlavě druhé. Tyto otázky se řídí *lex causae*.²⁴⁴ Po stránce formy klade zákonodárce důraz na zachování platnosti právního jednání, proto umožňuje alternativním výčtem čtyři způsoby určení rozhodného práva.²⁴⁵ Podle ZMPS je smlouva či právní jednání co do formy platné, pokud forma vyhovuje právnímu řádu státu, kterým se řídí smlouva či právní jednání (*lex causae*), či ve kterém byl učiněn projev vůle (*lex loci actus*), nebo v něm má jednající strana obvyklý pobyt nebo sídlo; pro nemovité věci pak též *lex rei sitae*.²⁴⁶ Komentář dovozuje, že „*státem, ve kterém byl některým jednajícím učiněn projev vůle, bude stát, v němž k projevu vůle došlo, i když byl tento projev vůle adresován někomu, kdo se nachází mimo tento stát. K projevu vůle dojde tam, kde se daný subjekt choval způsobem, z něhož je zřejmé, co chtěl projevit [...]. Pokud činil právní jednání telefonicky, bude to místo, odkud telefonoval, v případě elektronického jednání přes e-mail místo, odkud e-mail posílal, apod.*“²⁴⁷ Ačkoli by se tento komentář mohl zdát dostatečně určitým, Hůlka dovozuje, že komentář na daném místě opomíjí technické aspekty elektronické komunikace, které mohou hrát významnou roli: „*Není však úplně jasné, zda se e-mail považuje za poslaný již stisknutím tlačítka „odeslat“, nebo až v okamžiku, kdy e-mail opustí server odesílatele po vzoru čl. 10 odst. 1 ECC. Vzhledem k tomu, že mezi těmito časovými okamžiky může být i poměrně dlouhá prodleva, nabývá určení konkrétního okamžiku na značném významu.*“²⁴⁸

V hlavě jedenácté je obsažena kolizní úprava smluvních závazků, která však není příliš často používaná z důvodu úpravy mnohých smluvních závazků evropským právem²⁴⁹ a mezinárodními smlouvami. V souvislosti s obecnou možností

²⁴⁴ Srovnej ustanovení §41 ZMPS

²⁴⁵ DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Praha: Leges, 2013. Komentátor. ISBN 9788087576946. s. 170-171

²⁴⁶ Jde o alternativní výčet uvedený v ust. §42 odst. 1 písm. a) až d) ZMPS

²⁴⁷ Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 223-226

²⁴⁸ HŮLKA, Tomáš. *Internetové obchodování s mezinárodním prvkem*. 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.

²⁴⁹ Především jde o Nařízení Řím I

smluvních stran sjednat příslušnost zahraničního soudu stanovuje ZMPS z důvodu ochrany spotřebitele jistá omezení pro spotřebitelské a pojišťovací smlouvy. Platně lze sjednat příslušnost zahraničního soudu ve spotřebitelské či pojišťovací smlouvě jen tehdy, pokud si tak strany dohodnou až po vzniku případného sporu. Alternativně lze též sjednat příslušnost zahraničního soudu u spotřebitelských a pojišťovacích smluv, „*jestliže umožňuje pouze pojistníkovi, pojištěnému, jiné oprávněné osobě, poškozenému nebo spotřebiteli zahájit řízení u soudu jiného státu.*“²⁵⁰

Ohledně smluv pak ZMPS obecně stanovuje, že „*Smlouvy se řídí právem státu, s nímž smlouva nejúžeji souvisí, pokud smluvní strany ne zvolily rozhodné právo. Volba práva musí být vyjádřena výslovně nebo musí vyplývat bez pochybností z ustanovení smlouvy nebo z okolností případu.*“²⁵¹ V této souvislosti je vhodné poznamenat, že smlouva nejúžeji souvisí s právem státu, ve kterém je místo obvyklého pobytu či sídlo strany, poskytující charakteristické plnění dané smlouvy. Za toto charakteristické plnění je považováno plnění odlišující daný typ smlouvy od jiných smluvních typů. Kučera dovozuje, že jde zpravidla o jiné plnění než plnění peněžní; u kupní smlouvy jde tedy o plnění prodávajícího.²⁵²

Spotřebitelské smlouvy zákonodárce upravil v následujícím ustanovení §87 odst. 2 ZMPS, na které je možné nahlížet jako na modifikaci výše uvedené kolizní normy. Tato modifikace je vyjádřena v ZMPS takto: „*Pokud právní poměr založený spotřebitelskou smlouvou úzce souvisí s územím některého členského státu Evropské unie, nemůže být spotřebitel zbaven ochrany příslušející mu podle českého práva, jestliže řízení probíhá v České republice, i když pro smlouvu bylo zvoleno nebo i jinak se má použít právo jiného než členského státu Evropské unie.*“²⁵³ Ačkoli lze tuto modifikaci považovat za bezdůvodné omezení možnosti volby práva ve spotřebitelských smlouvách, slouží tato modifikace naopak k posílení ochrany spotřebitele, neboť se nepoužije zvolené právo

²⁵⁰ Ustanovení §86 odst. 1 ZMPS

²⁵¹ Ustanovení §87 odst. 1 ZMPS

²⁵² KUČERA, Zdeněk. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentované vydání s důvodovou zprávou a souvisejícími předpisy*. Brno: Doplněk, 2014. ISBN 9788072393176., s. 150

²⁵³ Ustanovení §87 odst. 2 ZMPS

nečlenského státu EU v rozsahu, v jakém by spotřebiteli poskytovalo nižší míru ochrany ve srovnání s kogentními ustanoveními obsaženými v českém právu.²⁵⁴

Pátá část ZMPS se zabývá právní pomocí ve styku s cizinou, včetně podmínek jejího poskytnutí či jazykovým režimem doručování. Zabývá se též vyšším ověřením listin²⁵⁵, avšak opomíjí v praxi častěji využívaný typ ověření listin pomocí připojení *apostilní doložky* podle Haagské úmluvy o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin^{256,257}. Autor je toho názoru, že na rozvoj apostilních doložek by bylo vhodné při rekodifikaci pamatovat a v ZMPS jej reflektovat, a to tím spíše, že některé státy již pokročily ještě dále a vydávají apostilní doložky pouze v elektronické formě.²⁵⁸ Proti předchozímu zákonu rozšiřuje ZMPS možnost soudu obrátit se na Ministerstvo spravedlnosti ČR s žádostí o vyjádření pro vyjasnění pochybností ve věci upravené ZMPS.²⁵⁹

Šestá část ZMPS obsahuje ustanovení upravující řízení o úpadku, kde zákonodárce především zaplnil kritizovanou mezeru²⁶⁰ v předchozí právní úpravě,

²⁵⁴ Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 527-540

²⁵⁵ Označované též jako superlegalizace

²⁵⁶ Úmluva byla přijata v Haagu v roce 1961, Česká republika se k ní však připojila později, Úmluva tedy v ČR vstoupila v platnost teprve dne 19. března 1999. Srovnej Sdělení č. 45/1999 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Úmluvě o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6nbvfuya&rowIndex=0#>

²⁵⁷ Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 613-616

²⁵⁸ Příkladem může být Belgie, která už od května 2018 vystavuje apostilní doložky pouze elektronicky. Viz Ověřovací agenda - apostila. Velvyslanectví České republiky v Bruselu [online]. 2019 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/brussels/cz/konzularni_a_vizovy_usek/overovaci_agenda/apostila_1.html

²⁵⁹ Srovnej čl. 110 ZMPS a čl. 36 odst. 2 Zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním z roku 1963. Viz BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem?browser=mobi>

²⁶⁰ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. The New Act on Private International Law in the Czech Republic: Starting Points and Perspectives Within the European Union. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, 10(2), 205-226 [cit. 2019-06-16]. DOI: 10.5235/17441048.10.2.205. ISSN 1744-1048. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.5235/17441048.10.2.205>

a stanovil pravidla pro řešení úpadku, který není pokryt v Nařízení o úpadku²⁶¹. Dále je obsažena specifická úprava úpadku finančních institucí a pojišťoven, neboť tyto nezřídka vykonávají činnost více členských státech a v případě finančních problémů instituce se lze setkat s hromadnou snahou o vybrání finančních prostředků jednotlivými osobami.²⁶² Tato úprava je implementací evropských směrnic upravujících reorganizaci a likvidaci pojišťoven²⁶³ a reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí²⁶⁴.

Sedmá část ZMPS upravuje rozhodčí řízení a uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů, a to způsobem, kdy *de facto* přejímá úpravu ustanovení §36 až 40 Zákona o rozhodčím řízení²⁶⁵. O duplicitní úpravu však nejde, neboť tato ustanovení zákon a rozhodčím řízení byla právě přijetím ZMPS zrušena a materie byla systematicky vhodně přímo v ZMPS.²⁶⁶

Osmá část ZMPS obsahuje přechodná a závěrečná ustanovení.

Devátá část ZMPS ve svém jediném ustanovení stanovuje účinnost zákona od 1. ledna 2014.²⁶⁷

²⁶¹ Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000R1346&from=CS>

²⁶² Blíže tyto důvody pro vyjmutí finančních institucí a pojišťoven z působnosti Nařízení o úpadkovém řízení zkoumá například MOSS, Gabriel S. a B. WESSELS. *EU banking and insurance insolvency*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 9780199285785., s. 6

²⁶³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES ze dne 19. března 2001 o reorganizaci a likvidaci pojišťoven. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0017&from=CS>

²⁶⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0024&from=CS>

²⁶⁵ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

²⁶⁶ PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

²⁶⁷ Tedy shodně s účinností Občanského zákoníku a Zákona o obchodních korporacích, s nimiž byl jako jeden z hlavních zákonů v rámci rekodifikace přijímán.

3. Rozšiřování ochrany spotřebitele na příkladu problematiky žalob na ochranu zájmů spotřebitelů

V souvislosti s rozvojem mezinárodního obchodu a jeho narůstající elektronizací se postupně zvyšují také rizika porušení práva Evropské unie upravujícího ochranu spotřebitele. Klamavá reklama či nepřiměřené standardní obchodní podmínky některých obchodníků může především díky internetu ovlivňovat stále více spotřebitelů, a to dokonce ve více státech. Jak zároveň upozorňuje Nulíček, některé soudní spory mezi spotřebitelem a obchodníkem se příliš nevyplatí vést, a to zejména vzhledem k obecně nižší hodnotě nároků mnohých spotřebitelů.²⁶⁸ Tyto aspekty však podporují řešení problematiky ochrany spotřebitele nikoli na individuální, nýbrž na kolektivní bázi. Z hlediska systematiky práce není tato podkapitola řazena do třetí kapitoly mezi ostatní analyzované směrnice, neboť se zabývá vývojem právní úpravy, a především návrhem nové směrnice upravující oblast ochrany kolektivních zájmů spotřebitelů, zatímco třetí kapitola se zabývá výhradně platným právem.

3.1.1. Historie a současná právní úprava

Již v roce 1998 byla přijata Směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů²⁶⁹, která chrání kolektivní zájmy spotřebitelů. Tato ochrana jejich kolektivních zájmů spočívá ve stanovení možnosti tzv. oprávněných subjektů podat k soudu²⁷⁰ žalobu na zdržení se protiprávního jednání. Oprávněným subjektem je podle této Směrnice veřejnoprávní subjekt zabývající se ochranou spotřebitelů, či jiná organizace²⁷¹ s takovýmto cílem.²⁷² Cílem žaloby je podle Směrnice zastavení protiprávního jednání či provedení jiných opatření, jako například zveřejnění rozsudku;

²⁶⁸ NULÍČEK, Michal. Ještě lepší ochrana evropského spotřebitele. *Právní rádce* [online]. 2019 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-66434210-jeste-lepsi-ochrana-evropskeho-spotrebitel#viz4>

²⁶⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0027&from=CS>

²⁷⁰ Či správnímu orgánu, pokud tak určí daný členský stát.

²⁷¹ Typicky tedy půjde o spotřebitelské organizace

²⁷² Srovnej čl. 3 Směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů

při prodlení s výkonem rozhodnutí pak i udělení pokuty, pokud to dovoluje právní řád daného členského státu.²⁷³

Po několika novelizacích této Směrnice bylo přistoupeno k vydání kodifikovaného znění Směrnice o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů.²⁷⁴ Tato směrnice vstoupila v platnost 29. prosince 2009 a je stále platná, avšak vykazuje mnohé nedostatky: „*k hlavním nedostatkům směrnice patří její omezená oblast působnosti, omezené účinky rozhodnutí o příkazu ohledně odškodnění poškozených spotřebitelů a náklady a délka trvání řízení.*“²⁷⁵

3.1.2. Návrh nové směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů

Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům stávající směrnice bylo přistoupeno k zahájení prací na přípravě nové směrnice upravující problematiku žalob ve věci kolektivní ochrany spotřebitele, a to včetně kolektivního odškodnění spotřebitelů.²⁷⁶ K posunu ve věci kolektivní ochrany práv spotřebitelů též významně přispěla tzv. *Dieselgate* aféra v automobilovém průmyslu: „*Ve svém doporučení Radě a Komisi v návaznosti na vyšetřování měření emisí v automobilovém průmyslu, které bylo vydáno v roce 2017, vyzval Evropský parlament Komisi, aby na základě osvědčených postupů v EU i mimo ni navrhla právní předpisy o harmonizovaném systému kolektivního*

²⁷³ Tyto tři cíle žalob popisuje čl. 2 odst. 1 Směrnice: „a) co možná nejpohotovější zastavení nebo zákaz protiprávního jednání, případně vydaný v rámci zkráceného řízení;

b) případná opatření, jako je vhodnou formou zveřejněné rozhodnutí v plném nebo částečném znění nebo uveřejnění opravného prohlášení s cílem zastavit pokračující účinek protiprávního jednání;

c) je-li to v souladu s právním řádem členského státu, příkaz žalované straně, která prohrála a odmítla výkon rozhodnutí ve lhůtě stanovené soudy nebo správními orgány, zaplatit do veřejné pokladny nebo oprávněné osobě určené podle vnitrostátního práva pevnou částku za každý den prodlení nebo jinou částku stanovenou soudy nebo správními orgány, aby se zajistil výkon rozhodnutí.“

²⁷⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0022&from=CS>

²⁷⁵ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, COM/2018/184 final - 2018/0089 (COD). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM:2018:0184:FIN>

²⁷⁶ Možnosti kolektivního odškodnění zvažoval Evropský parlament již v roce 2012 v dokumentu „*Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění*“. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2012-0012+0+DOC+XML+V0//EN>

odškodnění spotřebitelů v EU. Tím by došlo k ukončení současné situace, kdy se spotřebitelům v mnoha členských státech, které jim neumožňují domáhat se svých práv kolektivně, nedostává ochrany.“²⁷⁷

Návrh této nové Směrnice je členěn na tři kapitoly a obsahuje celkem 22 článků. Nicméně vzhledem k tomu, že návrh Směrnice je k datu uzavření této práce stále v legislativním procesu²⁷⁸, je možné, že konečný počet článků Směrnice se bude mírně lišit.²⁷⁹ Vzhledem k tomu, že je návrh této Směrnice v některých bodech výrazněji modifikován postojem Evropského parlamentu, bude autor v následujícím výkladu upozorňovat na významné rozdíly mezi navrhovanou verzí a verzí schválenou v prvním čtení Evropským parlamentem.

První kapitola stanovuje předmět a působnost návrhu Směrnice, dále pak též definiční ustanovení. Předmětem návrhu Směrnice je úprava možnosti *kvalifikovaných subjektů* (ve znění pozměňovacích návrhů Evropským parlamentem pak *kvalifikovaných zástupných subjektů*) podávat *zástupné žaloby*²⁸⁰ s cílem ochrany společných zájmů spotřebitelů. Tímto návrhem Směrnice nejsou dotčeny vnitrostátní právní předpisy upravující další možnosti podávání žalob ve věci kolektivní ochrany práv spotřebitelů.²⁸¹

²⁷⁷ Návrh SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, COM/2018/184 final - 2018/0089 (COD). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM:2018:0184:FIN>

²⁷⁸ Stav legislativního procesu přijímání této Směrnice je možné sledovat na https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/2018_89.

²⁷⁹ K datu uzavření práce byly Evropským parlamentem navrženo v prvním čtení doplnění pěti dalších článků (čl. 5 a, čl. 7 a čl. 15 a, čl. 16 a, čl. 18a) vedle četných úprav ostatních článků. Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. března 2019 o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES (COM(2018)0184 – C8-0149/2018 – 2018/0089(COD)). Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV\(2019\)0222_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV(2019)0222_CS.pdf)

²⁸⁰ Terminologické označení těchto žalob je v návrhu směrnice odlišné od pojmu *hromadné žaloby*, který používá připravovaný návrh Zákona o hromadných žalobách. Postup při přípravě tohoto zákona je možné sledovat na <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBA9EXSST>

²⁸¹ Takovou právní úpravou by mohl být právě i český Zákon o hromadných žalobách, pokud jeho návrh bude přijat a vyhlášen jako zákon ve Sbírce zákonů. Z důvodové zprávy k návrhu tohoto zákona o jeho vztahu ke Směrnici plyne, že „*Návrh směrnice počítá se zástupnými žalobami pouze v oblasti ochrany spotřebitele, návrh zákona je však výrazně širší, neboť oblast působnosti v zásadě nijak nelimituje*“ a „*návrh zákona byl tvořen tak, aby požadavkům Návrhu směrnice v co nejvíce ohledech vyhověl. Je tudíž možné se domnívat, že bude-li Návrh směrnice nakonec přijat, bude s ním česká národní úprava v případě*

Směrnice se podle znění pozměňovacích návrhů použije pro žaloby v případech porušování unijních předpisů se širokým dopadem na spotřebitele.²⁸² Proti tomu připravovaný český Zákon o hromadných žalobách by měl mít širší působnost, hromadné žaloby podle tohoto návrhu by měly být použitelné v celé oblasti soukromého práva; rozdíl a naopak společnými oblastmi těchto dvou návrhů se zabývá podrobněji například Elischer.²⁸³

Druhá kapitola se věnuje zástupným žalobám. Kvalifikovaný subjekt musí splňovat kumulativně²⁸⁴ následující kritéria: je zřízen podle práva daného členského státu, má legitimní zájem na dodržování unijních právních předpisů upravujících ochranu spotřebitele, je neziskové povahy²⁸⁵ (podle přijatých pozměňovacích návrhů též jedná nezávisle především na advokátních kancelářích, ani s nimi nemá dohodu, dále pak má vnitřní předpisy pro předcházení střetu zájmů).²⁸⁶ Členské státy mají povinnost sledovat plnění těchto kritérií a v případě jejich neplnění kvalifikovaným subjektem mu tento status odejmout. Podle přijatého pozměňovacího návrhu má dále každý stát určit alespoň jeden kvalifikovaný subjekt k podávání takových žalob. Kvalifikovanými subjekty by podle znění návrhu Směrnice měly být především spotřebitelské organizace a nezávislé veřejnoprávní subjekty. Seznam všech subjektů, kterým byl přiznán status kvalifikovaného subjektu bude zveřejněn a aktualizován členskými státy i Evropskou Komisí.²⁸⁷

přijetí návrhu zákona o hromadných žalobách již v souladu.“ Důvodová zpráva k návrhu Zákona o hromadných žalobách. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNBA9FGWZ2>

²⁸² Přičemž tento definuje jako dopad alespoň na dva spotřebitele. Dle názoru autora není tato terminologie příliš vhodná, neboť již z jazykového výkladu *širokého dopadu na spotřebitele* lze dovodit, že by se mělo jednat o činnost prováděnou ve větším měřítku.

²⁸³ ELISCHER, David. Hromadné žaloby mezi Českem a Evropou. Právní rádce [online]. 2019 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://pravni radce.ihned.cz/c1-66563880-hromadne-zaloby-mezi-ceskem-a-evropou>

²⁸⁴ Z hlediska legislativní techniky pak působí poněkud zvláště přijatý pozměňovací návrh doplňující slovo „všechna“ do „splňuje tato kritéria“ (srovnej čl. 4 odst. 1 návrhu Směrnice), neboť správná legislativní technika umožňuje jednoznačně rozlišovat mezi alternativním a kumulativním výčtem. V českém právu jsou tato pravidla upravena např. v čl. 42 Legislativních pravidel vlády. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>

²⁸⁵ THAIDIGSMANN, Michael. *EU plans to allow class action suits – under certain terms* [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://inhouse-legal.eu/corporate-ma/collective-redress/>

²⁸⁶ Srovnej čl. 4 odst. 1 (původního) návrhu směrnice jakož i znění tohoto článku.

²⁸⁷ Čl. 4 odst. 1 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

Zástupné žaloby mohou být podle návrhu Směrnice podány pouze kvalifikovanými subjekty, a to u vnitrostátních soudů nebo správních orgánů, pokud je dána souvislost mezi porušením práv spotřebitelů a cíli kvalifikovaného subjektu. Zde je důležité vzpomenout další z přijatých pozměňovacích návrhů, který stanovuje povinnost členských států zajistit, že „že u soudu nebo správního orgánu členského státu není podána žádná další žaloba týkající se téže praktiky, téhož obchodníka a týchž spotřebitelů“.^{288, 289}

Cílem žalob pak může být „a) příkaz ke zdržení se jednání jako předběžné opatření k zastavení nezákonné praktiky nebo, pokud k dané praktice ještě nedošlo, ale hrozí, že k ní dojde, k zákazu nezákonných praktik; b) příkaz ke zdržení se jednání, kterým se stanoví, že daná praktika porušuje právo, a je-li to nezbytné, praktiku zastavit nebo, pokud k dané praktice ještě nedošlo, ale hrozí, že k ní dojde, praktiku zakázat.“²⁹⁰ K vydání příkazu ke zdržení se pak kvalifikovaný subjekt nemusí získat pověření daných spotřebitelů a nemusí dokazovat vzniklou škodu, ani prokazovat záměr či nedbalost obchodníka. Dalším přijatým pozměňovacím návrhem je pak zřízení *registr kolektivních žalob*, přičemž je v české i anglické jazykové verzi návrhu Směrnice patrně obsažena legislativní chyba, kdy namísto *zástupné žaloby (representative action)* hovoří náhle návrh Směrnice o *kolektivní žalobě*²⁹¹ (*collective redress action*).²⁹²

Ohledně nároků, které může kvalifikovaný subjekt v žalobě vznést, je nutné dodat, že mimo vydání výše diskutovaného příkazu může též uplatnit nárok na „náhradu, opravu, výměnu, snížení ceny, ukončení smlouvy nebo vrácení zaplacené částky“²⁹³, tedy *de facto* všechny nároky, které by v této situaci mohl samostatně vznášet jím zastupovaný

²⁸⁸ Čl. 5 odst. 1 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

²⁸⁹ Zde bude dle autora otázkou, jakým způsobem tuto povinnost naplní jednotlivé členské státy, a to především vzhledem k principům *opt-in* a *opt-out* vztahujícím se k tomu, kteří spotřebitelé jsou v daném případě kvalifikovaným subjektem zastoupení.

²⁹⁰ Čl. 5 odst. 2 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

²⁹¹ Srovnej správné jazykové znění např. v čl. 4 a 5 návrhu Směrnice s nesprávným zněním přijatých pozměňovacích návrhů, kterými se doplňuje např. nový čl. 5 a

²⁹² Srovnej anglickou jazykovou verzi návrhu Směrnice ve znění přijatých pozměňovacích návrhů. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV\(2019\)0222_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV(2019)0222_EN.pdf)

²⁹³ Čl. 6 odst. 1 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

spotřebitel.²⁹⁴ Zároveň se vzhledem k odbornosti, specializaci i finančním prostředkům kvalifikovaného subjektu autor domnívá, že kvalifikovaný subjekt bude v těchto sporech před soudem úspěšnější v porovnání s individuálním spotřebitelem.

Velmi důležitým aspektem žalob sloužících k ochraně kolektivních práv spotřebitele je pak princip, na kterém jsou spotřebitelé zastupováni. Konkrétně zda se uplatní *princip opt-in* spočívající v nutnosti spotřebitelů aktivně vyjádřit souhlas s tím, aby byli takovou žalobou zastupováni, nebo *princip opt out*, spočívající v automatickém zahrnutí všech poškozených spotřebitelů s možností aktivního vystoupení pro možnost individuálního uplatnění práv jednotlivým spotřebitelem. Z tohoto hlediska však návrh Směrnice prozatím neobsahuje zcela jasné vymezení zvolené varianty, a to i vzhledem k pozměňovacím návrhům. Autor však dovozuje, že výslovný souhlas (*režim opt-in*) bude nutný v případě, kdy se spotřebitel bude chtít připojit k zástupné žalobě podané v jiném členském státě, zatímco v ostatních případech se uplatní režim opt-out. Z návěti jednoho z přijatých pozměňovacích návrhů „*Pokud členský stát nevyžaduje pověření jednotlivého spotřebitele k tomu, aby se mohl připojit k zástupné žalobě*“²⁹⁵ autor dovozuje, že podrobnější určení tohoto režimu budou moci provést jednotlivé členské státy.²⁹⁶ Avšak právě toto ustanovení je předmětem kritiky, neboť může způsobit fragmentaci procesu vymáhání kolektivních nároků spotřebitelů v jednotlivých členských státech, který se přitom návrh Směrnice snaží harmonizovat.²⁹⁷

Přiznané odškodnění pak má dle návrhu Směrnice poskytnout plnou náhradu za utrpenou ztrátu a má být poskytnuto výhradně spotřebitelům; zároveň má být zamezeno

²⁹⁴ SEDLÁČEK, Dušan a Denisa RAJDOVÁ. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů aneb hromadné žaloby na evropský způsob. *Pravniprostor.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/navrh-smernice-o-zastupnych-zalobach-na-ochranu-kolektivnich-zajmu-spotrebitelu-aneb-hromadne-zaloby-na-evropsky-zpusob>

²⁹⁵ Čl. 6 odst. 1 pododstavec 1 a návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

²⁹⁶ SEDLÁČEK, Dušan a Denisa RAJDOVÁ. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů aneb hromadné žaloby na evropský způsob. *Pravniprostor.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/navrh-smernice-o-zastupnych-zalobach-na-ochranu-kolektivnich-zajmu-spotrebitelu-aneb-hromadne-zaloby-na-evropsky-zpusob>

²⁹⁷ SEKULOVIC, Saba. Who is ready for collective redress?. *Landmark.com* [online]. 2019 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://landmarkpublicaffairs.com/who-is-ready-for-collective-redress/>

nadměrné represivní náhradě, která by přesahovala výši skutečné škody.²⁹⁸ Přiznání této vyšší náhrady jakožto represe je označováno jako *punitive damages*; tento institut je typický například pro hromadné žaloby v USA.²⁹⁹ Dále má být pro ochranu obchodníků před neoprávněnými a šikanózními žalobami dána možnost odmítnout zjevně nepodloženou žalobu v rané fázi řízení.

Způsob financování žaloby je podle návrhu Směrnice kontrolován soudem nebo správním orgánem rozhodujícím o dané žalobě, přičemž kvalifikovaný subjekt musí předložit přehled finančních zdrojů, aby prokázal neexistenci střetu zájmů a mohl případně uhradit náklady řízení protistraně. Náhrada nákladů řízení bude přiznána podle zásady úspěchu ve věci, neúspěšná strana tedy bude mít povinnost nahradit náklady řízení protistraně. Návrh Směrnice také podporuje smír jakožto způsob ukončení sporu, ten však bude muset být schválen soudem nebo správním orgánem, což napomůže zachování vysoké míry ochrany spotřebitele. Tento smír je pak závazný pro všechny strany sporu.³⁰⁰ Dále je stanovena povinnost obchodníka na vlastní náklady informovat dotčené spotřebitele o konečných rozhodnutích o žalobách podle tohoto návrhu Směrnice, s tím, že informování má být provedeno „*ve vhodných případech také formou oznámení adresovaných jednotlivě všem dotčeným spotřebitelům.*“

Ačkoli návrh Směrnice nemá za cíl měnit vnitrostátní pravidla pro vedení individuálních sporů, přesto tak jistým způsobem v čl. 10 činí. Stanovuje totiž, že pokud konečné rozhodnutí o žalobě podle této Směrnice konstatuje porušení kolektivních zájmů spotřebitele, pak je toto prokázanou nevyvratitelnou skutečností pro rozhodování všech dalších (a tedy i individuálních) žalob o odškodnění za tato porušení. Zde je však autor toho názoru, že tímto ustanovením by mohlo být zasaženo do zásady volného hodnocení důkazů v občanském soudním řízení v České republice.

²⁹⁸ Čl. 6 odst. 6 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

²⁹⁹ SEDLÁČEK, Dušan a Denisa RAJDOVÁ. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů aneb hromadné žaloby na evropský způsob. *Pravni prostor.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/navrh-smernice-o-zastupnych-zalobach-na-ochranu-kolektivnich-zajmu-spotrebitelu-aneb-hromadne-zaloby-na-evropsky-zpusob>

³⁰⁰ Čl. 8 odst. 4 návrhu Směrnice ve znění přijatého pozměňovacího návrhu.

Směrnice se též zabývá předkládáním důkazů kvalifikovaným subjektem, jakož i ediční povinností žalovaného vydat důkaz. Členské státy mají zajistit přijetí účinných sankcí ve formě pokut pro případ nerespektování rozsudků ve věci žalob podle tohoto návrhu Směrnice.

Pro přeshraniční zástupné žaloby návrh Směrnice stanovuje, že kvalifikovaný subjekt z jednoho členského státu může spotřebitele zastupovat i před soudem nebo správním orgánem jiného členského státu. V případě, že dotčení spotřebitelé pochází z různých zemí, mohou přesto být zastoupeni v řízení společně jedním kvalifikovaným subjektem.³⁰¹

Závěrečná ustanovení ve třetí kapitole návrhu Směrnice obsahují ustanovení, která derogují v současnosti platnou směrnici č. 2009/22/EU, neboť tato je právě novou Směrnicí z hlediska předmětu a obsahu nahrazena. Dále jsou stanovena opatření umožňující monitorování a hodnocení této Směrnice, jakož i opatření členských států k provedení této Směrnice.³⁰² Okamžik vstupu Směrnice v platnost zatím není stanoven, a to vzhledem k fázi legislativního procesu, ve které návrh Směrnice nachází.

3.1.3. Zhodnocení návrhu nové směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů

Při hodnocení návrhu nové Směrnice autor oceňuje rozšíření možností při zastupování kolektivních zájmů spotřebitelů o žalobu, jejímž cílem není pouze zabránění nekalým praktikám, avšak především stanovení minimálního právního rámce směřujícího k přiznání kolektivního odškodnění spotřebitelům v rámci jedné žaloby. Obdobně autor kvituje i stanovení některých opatření chránících obchodníka proti šikanózním žalobám.

Naproti tomu autor souhlasí s kritikou odborné veřejnosti, která poukazuje především na možnost velké roztržitosti právní úpravy v jednotlivých členských státech, jakož i na nedostatky ve způsobu kontroly financování.^{303,304} Objevuje se též

³⁰¹ Srovnej čl. 16 návrhu Směrnice ve znění přijatých pozměňovacích návrhů.

³⁰² Srovnej čl. 18 a 19 návrhu Směrnice ve znění přijatých pozměňovacích návrhů.

³⁰³ SEKULOVIC, Saba. Who is ready for collective redress?. Landmark.com [online]. 2019 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://landmarkpublicaffairs.com/who-is-ready-for-collective-redress/>

³⁰⁴ SEDLÁČEK, Dušan a Denisa RAJDOVÁ. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů aneb hromadné žaloby na evropský způsob. *Pravniprostor.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske->

významná kritika, relevantní z pohledu mezinárodního práva soukromého, že návrh Směrnice povede k *forum-shoppingu* v případě zástupných žalob spotřebitelů z různých zemí.^{305,306}

[pravo/navrh-smernice-o-zastupnych-zalobach-na-ochranu-kolektivnich-zajmu-spotrebitelu-aneb-hromadne-zaloby-na-evropsky-zpusob](#)

³⁰⁵ HODGES, Charles. Collective Redress: The Need for New Technologies. *Journal of Consumer Policy* [online]. 2019, 42(1), 59-90 [cit. 2019-06-21]. DOI: 10.1007/s10603-018-9388-x. ISSN 0168-7034. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10603-018-9388-x>

³⁰⁶ SEKULOVIC, Saba. Who is ready for collective redress?. Landmark.com [online]. 2019 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://landmarkpublicaffairs.com/who-is-ready-for-collective-redress/>

Diskuse a závěr

Právo je obecně považováno za tradiční odvětví s dlouhou tradicí, které se snaží upravovat společenské vztahy způsobem odpovídajícím dané době. Proti tomu IT je považováno za dynamicky se rozvíjející odvětví, které přichází s častými inovacemi, přelomovými změnami a novými technologiemi. Obdobně revoluční byl též počátek internetu. Ačkoli lze o jeho masivním rozšíření a pak především o jeho využívání běžnými uživateli k internetovému obchodování hovořit až přibližně v posledních dvou desetiletích, v současnosti je dění na internetu velmi důležitou oblastí společenských vztahů ve 21. století. Proto se tedy zákonodárce neopomíná zabývat i těmito smluvními vztahy, pro něž se přijetím jistých právních norem snaží nastavit základní rámec jejich fungování; obdobně se zákonodárce chová též ke společenským vztahům mimo prostředí internetu.

Mezi specifika internetu patří i jeho jakási nsvázanost hranicemi států. Tato vlastnost však způsobuje, že jednotlivé státy mohou společenské vztahy na internetu regulovat obtížněji, než by tomu bylo v případě ostatních společenských vztahů. Zároveň je tím dle autora posílena motivace jednotlivých států ke vzájemné spolupráci při této regulaci, která se významným způsobem projevuje v mnoha právních předpisech evropského práva týkajících se též oblasti regulace smluvních vztahů na internetu. Zároveň jednotlivé členské státy i Evropská unie mají zájem na zajištění vysoké úrovně ochrany spotřebitele. Toto ostatně považuje autor za jeden z důvodů velkého významu evropských směrnic a nařízení v oblasti související s internetem a ochranou spotřebitele.

Proto autor zaměřil svou práci zabývající se internetovým obchodováním s mezinárodním prvkem zaměřil na spotřebitelské aspekty dané problematiky. Zároveň se autor snaží vyvarovat přílišné popisnosti či poněkud povrchního výzkumu, a proto se ve své práci nezabývá staršími a často analyzovanými právními předpisy mezinárodního práva soukromého³⁰⁷ ani některými detailně analyzovanými evropského mezinárodního práva soukromého³⁰⁸. Vzhledem k tomu, že tyto právní předpisy jsou již popsány a vyloženy i v disertačních pracích zaměřených specificky na konkrétní právní předpis,

³⁰⁷ Kde nejvýznamnějším pramenem dopadajícím na úpravu kupní smlouvy je Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Vídeňská úmluva či CIGS).

³⁰⁸ Například Nařízením Řím I nebo Nařízením Brusel I bis.

autor by v této diplomové práci nepřinesl pravděpodobně mnoho objevného. Tato práce se tedy soustřeďuje především na novější evropské právní předpisy, které nejsou ještě dostatečně analyzovány.

Autor v souladu s požadavky na kvalitní výzkum stanovil jakožto této cíl práce odpovědět na výzkumnou otázku, stanovenou v úvodu této práce. Tuto výzkumnou otázku dále rozpracoval a rozvedl do dvou výzkumných hypotéz této práce.

Proto stanovil logické členění práce tak, aby mohl potvrdit či vyvrátit výzkumné hypotézy práce a zodpovědět výzkumnou otázku. V první kapitole práce tak definoval základní pojmy a koncepty úzce související s tématem práce. Ve druhé kapitole analyzoval nová evropská nařízení a směrnice, která se zabývají spotřebitelskou problematikou a právními vztahy na internetu. Ve třetí kapitole pak ukazuje především vývoj problematiky ochrany spotřebitele na internetu na příkladu žalob na ochranu práv spotřebitelů, jakož i vývoj judikatury v oblasti ochrany spotřebitele na internetu.

Ohledně hypotéz formulovaných v této práci autor na základě provedených analýz dochází k závěrům:

Hypotéza H1: Vysoký standard ochrany spotřebitele je v kontextu uzavírání spotřebitelských smluv na internetu vhodným způsobem upraven ve všech analyzovaných právních předpisech.

Nařízení o geoblockingu zakazuje obchodníkům blokovat uživatele v přístupu k webovým rozhraním obchodníků, zakazuje automatické přesměrování spotřebitelů na jiné verze webových stránek a přesně vymezuje případy, v jakých obchodník nesmí spotřebitele diskriminovat (například v souvislosti s platbou) či mu nabízet odlišné podmínky. Tímto tedy jednoznačně přispívá ke zvýšení úrovně spotřebitele. Zároveň však sama Evropská komise identifikovala, že k těmto praktikám často dochází v případě poskytování smluv o poskytování služeb týkajících se například elektronické hudby, avšak právě služby poskytující autorsky chráněná díla jsou z působnosti Nařízení vyloučeny.

Nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line je základem pro vytvoření on-line platformy (též ODR platformy) pro řešení spotřebitelských sporů. Cílem tohoto nařízení je napomoci rychlému, jednoduchému a univerzálnímu řešení těchto sporů

pomocí této platformy. Autor oceňuje vytvořenou možnost řešení sporů on-line, která pro spotřebitele může působit výrazně přístupněji a přívětivěji než možnost řešení sporu před soudem, a to především ve sporech s mezinárodním prvkem, kdy se spotřebitel může obávat vysokých nákladů soudního sporu. Nicméně se autor na základě provedené analýzy domnívá, že potenciál pro toto jednoduché řešení spotřebitelských sporů nebyl Nařízením využit, a nebylo tak plně dosaženo vytyčeného cíle.

Směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů harmonizuje možnost alternativního řešení sporů mezi spotřebiteli a obchodníky a rozšiřuje ji i do států, ve kterých dříve nebyla obvyklá, a proto tím napomáhá ke zvýšení ochrany spotřebitele především v těchto zemích. Pokud však je cílem Směrnice rozšíření alternativního řešení spotřebitelských sporů, neměla by jednotlivým státům umožnit přijímat pravidla umožňující se v některých případech sporem nezabývat; případně by měla přímo Směrnice stanovit tyto případy pro všechny členské státy bez rozdílu.

Směrnice o právech spotřebitelů stanovuje obchodníkům rozsáhlou informační povinnost vůči spotřebiteli a podrobně upravuje možnost spotřebitele odstoupit od smlouvy uzavřené na dálku nebo smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory. Dle názoru autora se jedná o vhodnou úpravu zajišťující dostatečnou míru ochrany spotřebitele.

Zákon o mezinárodním právu soukromém je přehlednou a koncepčně vhodně řešenou úpravou, která kolizními normami stanovuje, kterým právním řádem se řídí soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem. Pro spotřebitelské smlouvy při řízeních v České republice pak tento Zákon přiznává spotřebiteli ochranu stanovenou českým právem, pokud právní poměr úzce souvisí s územím členského státu EU, byť by si spotřebitel zvolil právo nečlenského státu EU.

Na základě provedených analýz autor konstatuje, že **hypotéza H1 byla vyvrácena**, neboť analyzované předpisy vykazují výše diskutované problémy, způsobující jistý deficit ohledně udržení vysoké úrovně ochrany spotřebitele při internetovém obchodování.

H2: Široká působnost Nařízení o geoblockingu zajišťuje dostatečnou ochranu spotřebitele ve všech významných sektorech služeb.

Analýza Nařízení o geoblockingu na počátku druhé kapitoly ukázala, že toto nařízení obecně zvyšuje úroveň ochrany spotřebitele, neboť brání obchodníkům v používání specifických praktik, které spotřebitele nedůvodně zcela bezdůvodně omezují a diskriminují. Nicméně se působnost Nařízení nevztahuje na velké množství sektorů služeb, z nichž některé jsou i samotným Nařízením identifikovány jako klíčové a rozšířené mezi spotřebiteli. Z působnosti Nařízení jsou vyloučeny především služby umožňující přístup k obsahu chráněnému autorskými právy (například mezi spotřebiteli velmi rozšířená služba Netflix), ale i prodej nehmotného obsahu chráněného autorskými právy (například prodej elektronických knih nebo softwaru). Obdobně jsou z působnosti Nařízení vyloučeny i služby v dopravě, či finanční služby. Proto tedy autor konstatuje, že **hypotéza H2 byla vyvrácena**, neboť se Nařízením o geoblockingu nevztahuje na některé významné a spotřebiteli využívané sektory služeb.

H3: Vývoj evropské právní úpravy žalob na ochranu práv spotřebitelů vykazuje tendenci rozšiřování ochrany spotřebitele.

Analýza oblasti žalob na ochranu práv spotřebitelů ve třetí kapitole této práce ukázala, že nově připravovaná směrnice na rozdíl od současné právní úpravy klade důraz nejen na možnost domoci se soudně zákazu dalšího pokračování nezákonných praktik případně i zákazu těchto praktik, pokud hrozí. Připravovaná směrnice totiž přiznává kvalifikovaným subjektům, které zastupují spotřebitele postižené nezákonnou praktikou obchodníka, právo v žalobě žádat též odškodnění, které je v případě úspěchu rozděleno mezi spotřebitele, kterým tak Směrnice šetří čas i náklady případných individuálních soudních sporů s obchodníkem. Proto na základě provedených analýz autor konstatuje, že **hypotéza H3 byla potvrzena**.

Na stanovenou výzkumnou otázku „**Poskytují analyzované právní předpisy adekvátní ochranu spotřebitele v rámci mezinárodních transakcí na internetu?**“ odpovídá autor následujícím způsobem: Analyzované právní předpisy poskytují převážně adekvátní ochranu spotřebitele. Míra ochrany spotřebitele v internetovém obchodování s mezinárodním prvkem je dle názoru autora snižována především vyloučením některých oblastí z působnosti daných právních předpisů, ačkoli by jimi mohly být upraveny i tyto odvětví. Zároveň se při stanovení působnosti často vychází z předchozích směrnic a nařízení, aniž by se provedla širší revize odůvodněnosti takového postupu a případné rozšíření působnosti nové právní úpravy. Vysokou úroveň ochrany spotřebitele také

snižuje zakotvení možnosti členských států rozhodnout o použití či nepoužití některých ustanovení směrnic, což však nezřídka může být výsledkem politického kompromisu na úrovni Evropské unie.

Závěrem autor doplňuje některé své obecné návrhy *de lege ferenda*:

- Pro zvýšení přehlednosti a jednoznačnosti by evropské právo mělo vytvořit jednotnou definici *spotřebitele*, čímž bude zajištěno, že další evropské právní předpisy nebudou tento pojem definovat různým způsobem.
- Obdobně by měly být definovány další používané pojmy, aby nedocházelo k odlišným definicím.
- Pro zajištění vysoké míry ochrany spotřebitele by mělo být přistoupeno k větší důslednosti ohledně dodržování principů, na kterých je daný právní předpis vystavěn. Pokud je například vhodné použít princip maximální harmonizace, nemělo by být tomuto principu na některých místech směrnic ustupováno, neboť tím dochází k fragmentizaci práva na území jednotlivých členských států. Nicméně autor si je vědom politických aspektů legislativního procesu, a s tím souvisejících možných zásahů do připravených právních předpisů.
- Obdobně by bylo vhodné, aby na základě analýzy současného stavu docházelo k přizpůsobení právních předpisů potřebám moderní informační společnosti.

Z hlediska konkrétních návrhů *de lege ferenda* k výše analyzovaným právním předpisům by bylo vhodné zaměřit se na jednoduchost řešení z hlediska spotřebitele, a významně tak zjednodušit alternativní řešení spotřebitelských sporů na internetu. Zároveň by bylo vhodné se více zaměřit na skutečné potřeby spotřebitele týkající se rozsahu jím poptávaného zboží a služeb, aby z působnosti právních předpisů zvyšující jeho ochranu nebylo (zbytečně) vyčleněno mnoho oblastí, na které se takový předpis nepoužije, a které přitom spotřebitel často využívá. V případě Nařízení o geoblockingu by tak bylo vhodné zahrnout i služby související s digitálním a autorsky chráněným obsahem či služby v dopravě, byť by toto opatření vyvolalo změny či zrušení jiných evropských směrnic a nařízení.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

Zahraníční monografie

EDWARDS, Lilian; WAELDE, Charlotte. *Law and the Internet*. Third Edition. Oxford: Hart Publishing Ltd., 2009. 713 s. ISBN 978-1-84113-815-2.

LIM, Yee Fen. *Cyberspace law: commentaries and materials*. 2nd edition. Hong Kong: Sheck Wah Tong Printing Press Ltd., 2007.

LOBATO, Ramon a James MESSE (eds.). *Geoblocking and global video culture*. Institute of Network Cultures. Amsterdam, 2016. ISBN 978-94-92302-03-8.

MCCRUDDEN, Christopher. Legal Research and the Social Sciences. *Law Quarterly Review*. 2006, (122), 632-650.

MOSS, Gabriel S. a B. WESSELS. *EU banking and insurance insolvency*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 9780199285785.

PAUKNEROVÁ, Monika, Andrea BONOMI a Gian Paolo ROMANO. Escape Clauses and Legal Certainty in Private International Law. BONOMI, Andrea a Gian Paolo ROMANO, ed. *Yearbook of Private International Law* Vol. XVIII - 2016/2017 [online]. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2018, 2018-12-31, s. 61-82 [cit. 2019-06-01]. DOI: 10.9785/9783504385637-006. ISBN 9783504385637. Dostupné z: <http://www.degruyter.com/view/books/9783504385637/9783504385637-006/9783504385637-006.xml>.

SMIDT, Sebastian a Christine KORN. *Geoblocking – digitale inhalte grenz-überschreitend nutzen?: Eine Untersuchung der Verbraucherzentralen*. Verbraucherzentrale Rheinland-Pfalz e. V., 2017. Dostupné z: <https://www.marktwaechter.de/sites/default/files/downloads/marktwaechter-untersuchung-geoblocking-portabilitaet.pdf>

STONE, Peter; FARAH, Youseph (Eds.). *Research Handbook on EU Private International Law*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2015. ISBN 17-819- 5454-2.

Zahraníční články

BOGDAN, Michael. The New EU Regulation on Online Resolution for Consumer Disputes. *Masaryk University Journal of Law and Technology* [online]. 2015, 9(1) [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.5817/MUJLT2015-1-9. ISSN 1802-5951. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/mujlt/article/view/2665>

CORTÉS, Pablo. A new regulatory framework for extra-judicial consumer redress: where we are and how to move forward. *Legal Studies* [online]. 2015, 35(1), 114-141 [cit. 2019-06-18]. DOI: 10.1111/lest.12048. ISSN 0261-3875. Dostupné z: https://www.cambridge.org/core/product/identifier/S0261387500006607/type/journal_article

FLÓREZ ROJAS, Maria Lorena. Are online consumers protected from geo-blocking practices within the European Union?. *International Journal of Law and Information Technology* [online]. 2018, 26(2), 119-141 [cit. 2019-06-19]. DOI: 10.1093/ijlit/eay004. ISSN 0967-0769. Dostupné z: <https://academic.oup.com/ijlit/article/26/2/119/4955977>

HALL, Elizabeth, HOWELLS, Geraint, WATSON, Jonathon. The Consumer Rights Directive - An Assessment of its Contribution to the Development of European Consumer Contract Law. *European Review of Contract Law*. 2012, roč. 8, č. 2, s. 155. ISSN 1614-9920.

HODGES, Charles. Collective Redress: The Need for New Technologies. *Journal of Consumer Policy* [online]. 2019, 42(1), 59-90 [cit. 2019-06-21]. DOI: 10.1007/s10603-018-9388-x. ISSN 0168-7034. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10603-018-9388-x>

MOSS, Sally. Why the United Kingdom Has Not Ratified the CISG. *Journal of Law and Commerce* [online]. 2005, (25), 483-485 [cit. 2019-06-19]. Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/CISG25/Moss.pdf>

SCHMID, Christoph U. The Instrumentalist Conception of the Acquis Communautaire in Consumer Law and its Implications on A European Contract Law Code. *European Review of Contract Law* [online]. 2005, 1(2) [cit. 2019-06-06]. DOI: 10.1515/ercl.2005.1.2.211. ISSN 1614-9920. Dostupné z: <https://www.degruyter.com/view/j/ercl.2005.1.issue-2/ercl.2005.1.2.211/ercl.2005.1.2.211.xml>

SMITH, Graham. The Ins and Outs of Geoblocking [online]. [cit. 2019-05-18]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0f0c0d4e-0010-4021-bab1-04f2e9c52779>

THAIDIGSMANN, Michael. *EU plans to allow class action suits – under certain terms* [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://inhouse-legal.eu/corporate-ma/collective-redress/>

TRIMBLE, Marketa. Geoblocking, Technical Standards and the Law. *Scholarly Works* [online]. 2016, (947) [cit. 2019-06-09]. Dostupné z: <https://scholars.law.unlv.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1971&context=facpub>

Domácí monografie

BRODEC, Jan. *Mezinárodní e-obchod*. In: KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3.

Bříza, P., Břicháček, T., Fišerová, Z., Horák, P., Ptáček, L., Svoboda, J.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

DOBIÁŠ, Petr a kol.: *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Praha: Leges, 2013. Komentátor. ISBN 9788087576946.

ELISCHER, David. *Spotřebitel*. In: DVORŮŽÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné. 2., aktualizované a doplněné vydání*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 7. vydání Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, ISBN 978-80-7380-454-1.

HAVLÍK, Richard. *Ochrana spotřebitele v EU při obchodování po internetu: implementace směrnic o ochraně spotřebitele 85/577/EHS (smlouvy uzavřené mimo obchodní prostory) a 97/7/ES (smlouvy uzavřené na dálku) v zemích EU a změny v nové harmonizační směrnici o ochraně spotřebitele 2011/83/EU*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2012.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-550-0.

KUČERA, Zdeněk. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentované vydání s důvodovou zprávou a souvisejícími předpisy*. Brno: Doplněk, 2014. ISBN 9788072393176., s. 150

KYSELOVSKÁ, Tereza. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7424-8.

LOUTOCKÝ, Pavel. *Ochrana spotřebitele při uzavírání smluv na internetu a možnost řešení vzniklých sporů online*. In: POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8

MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. Praha: CZ.NIC, 2013. CZ.NIC. ISBN 978-80-904248-7-6.

ONDŘEJ, Jan. *Spotřebitelské smlouvy a ochrana spotřebitele: ekonomické, právní a sociální aspekty. 1. vydání*. Praha: C.H. Beck, 2013, xvi, 365 s. ISBN 978-80-7400-446-9.

PAUKNEROVÁ, Monika a Helena SKALSKÁ. *Enforcement and Effectiveness of Consumer Law in the Czech Republic*. In: MICKLITZ, Hans-W. a Geneviève SAUMIER, ed. *Enforcement and Effectiveness of Consumer Law* [online]. Cham: Springer International Publishing, 2018, 2018-07-07, s. 227-248. *Ius Comparatum - Global Studies in Comparative Law*. DOI: 10.1007/978-3-319-78431-1_9. ISBN 978-3-319-78430-4.

PAUKNEROVÁ, Monika; ROZEHNALOVÁ, Naděžda; ZAVADILOVÁ, Marta et al. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2013. ISBN 978-80-7478-368-5.

PAUKNEROVÁ, Monika. *Evropské mezinárodní právo soukromé. 2. vyd.* V Praze: C.H. Beck, 2013. *Academia iuris* (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-504-6.

PFEIFFER, Magdalena. *Kde bydlí právnická osoba? Obvyklý pobyt a bydliště právnických osob z perspektivy evropského mezinárodního práva soukromého*. 2014, 153(7), 521-536.

PFEIFFER, Magdalena. *Kritérium obvyklého pobytu v mezinárodním právu soukromém*. Praha: Leges, 2013. *Teoretik*. ISBN 978-80-87576-84-7.

POLČÁK, Radim. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-045-8.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Klára DRLIČKOVÁ. *Úmluva OSN o smlouvách a mezinárodní koupi zboží - ano či ne?*. Brno: Masarykova univerzita, 2012. ISBN 9788021059566.

SMEJKAL, Vladimír. *Právo informačních a telekomunikačních systémů*. Praha: C.H. Beck. 2001. ISBN 80-7179-552-6

SVOBODA, Pavel et al. *Právní a daňové aspekty e-obchodu*. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-720-1311-4.

TICHÝ, Luboš a Tomáš VEČL, ed. *Vývoj evropského spotřebitelského práva: (k návrhu směrnice o právech spotřebitele)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze v nakl. Eva Rozkotová, Beroun, 2009. ISBN 978-80-904209-4-6

TICHÝ, Luboš, ARNOLD, Rainer, ZEMÁNEK, Jiří a kol. *Evropské právo*. 5. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014.

TICHÝ, Luboš. *Ochrana spotřebitele ve světle nového občanského zákoníku*. In: TICHÝ, Luboš (ed.). *Ochrana spotřebitele*. Praha: Centrum právní komparatistiky, Univerzita Karlova, 2014.

Domácí články

BOBEK, Michal. *Výzkum v právu: reklama na Nike anebo kvantová fyzika?*. *Jurisprudence*. 2006, 2006(6), 3-10.

BRODEC, Jan. *Pojem „evropský veřejný pořádek“ v judikatuře Evropského soudního dvora a Ústavního soudu ČR*. *Jurisprudence*, 2006, č. 8, str. 7-13.

BRUTHANS, Martin a Jarmila HANZALOVÁ. *Co opravdu přináší nařízení EU o mimosoudním řešení spotřebitelských sporů on-line?*. *Epravo.cz* [online]. 2016 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z:

<https://www.epravo.cz/top/clanky/co-opravdu-prinasi-narizeni-eu-o-mimosoudnim-reseni-spotrebitelskych-sporu-on-line-101183.html>

BŘÍZA, Petr. Několik slov o novém zákonu o mezinárodním právu soukromém. *Epravo.cz* [online]. 2012 [cit. 2019-06-28]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nekolik-slov-o-novem-zakonu-o-mezinarodnim-pravu-soukromem-84528.html>

BŘÍZA, Petr. Nový zákon o mezinárodním právu soukromém. *Bulletin-advokacie.cz* [online]. 2014 [cit. 2019-05-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/novy-zakon-o-mezinarodnim-pravu-soukromem?browser=mobi>

ELISCHER, David. Hromadné žaloby mezi Českem a Evropou. Právní rádce [online]. 2019 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://pravniRadce.ihned.cz/c1-66563880-hromadne-zaloby-mezi-ceskem-a-evropou>

HAVELKOVÁ, Barbara. Co a jak psát aneb obrana badatelských výstupů v právu. *Jurisprudence*. 2016, 2016(6), 11-17.

KOSTELECKÝ, Jiří. Nová směrnice o právech spotřebitelů – lepší časy pro internetové obchody?. *Epravo.cz* [online]. 2011 [cit. 2019-06-23]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nova-smernice-o-pravech-spotrebitelu-lepsi-casy-pro-internetove-obchody-75135.html>

LOUTOCKÝ, Pavel. Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů online v právu EU a jeho dopady na českou právní úpravu. *Revue pro právo a technologie* [online]. 2017, 8(15), 261-309 [cit. 2019-06-05]. DOI: 10.5817/RPT2017-1-9. ISSN 1805-2797. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/6649>

LOUTOCKÝ, Pavel. Online Dispute Resolution to Resolve Consumer Disputes from the perspective of European Union Law: Is the Potential of ODR Fully Used? *Masaryk University Journal of Law and Technology*. Masarykova univerzita. 2016, 10 (1), s. 113-127. ISSN 1802-5943

NEŠPŮREK, Robert. Geo-blocking: Budeme si všichni rovni? [online]. 2017 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/geo-blocking-budeme-si-vsichni-rovni>

NULÍČEK, Michal. Ještě lepší ochrana evropského spotřebitele. *Právní rádce* [online]. 2019 [cit. 2019-05-20]. Dostupné z: <https://pravniRadce.ihned.cz/c1-66434210-jeste-lepsi-ochrana-evropskeho-spotrebitele#viz4>

PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. The New Act on Private International Law in the Czech Republic: Starting Points and Perspectives Within the European Union. *Journal of Private International Law* [online]. 2015, 10(2), 205-226 [cit. 2019-06-16]. DOI: 10.5235/17441048.10.2.205. ISSN 1744-1048. Dostupné z: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.5235/17441048.10.2.205>

PAUKNEROVÁ, Monika, SKALSKÁ, Helena. Enforcement and Effectiveness of Consumer Law in the Czech Republic. *The Lawyer Quarterly*. 2017, Vol 7, No 4.

SEDLÁČEK, Dušan a Denisa RAJDOVÁ. Návrh směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů aneb hromadné žaloby na evropský způsob. *Pravniprostor.cz* [online]. 2019 [cit. 2019-05-21]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/navrh-smernice-o-zastupnych-zalobach-na-ochranu-kolektivnich-zajmu-spotrebitelu-aneb-hromadne-zaloby-na-evropsky-zpusob>

VEVERKOVÁ, Svatava. Předváděcí akce v novém kabátu?. *Epravo.cz* [online]. 2016 [cit. 2019-06-01]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/predvadeci-akce-v-novem-kabatu>

Kvalifikační práce

ČIŠECKÁ, Nikol. *Internetové obchodování s mezinárodním prvkem*. 2018. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.

- FLEKAČOVÁ, Šárka. *Ochrana spotřebitele u distančních smluv*. 2016. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- GAVRILOVA, Iva. *Řešení sporů z mezinárodní kupní smlouvy*. Praha, 2018. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
- HŮLKA, Tomáš. *Internetové obchodování s mezinárodním prvkem*. 2017. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta.
- KONAROVSKÝ, Miroslav. *Vybrané otázky elektronického obchodování*. Brno, 2009. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- MACHOVÁ, Daniela. *Vývoj a použití norem mezinárodního práva soukromého v elektronických vztazích*. Praha, 2017. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
- MAREŠ, David. *Vybrané právní aspekty elektronického obchodu*. 2011. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- SKALSKÁ, Helena. *Ochrana slabší smluvní strany a mezinárodní právo soukromé*. Praha, 2019. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta.
- TRÁVNÍČKOVÁ, Simona. *Mezinárodní prvek ve vnitrostátních smluvních závazkových vztazích*. Brno, 2013. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- VALDHANS, Jiří. *Odchytky od neutrálního kolizního řešení*. Brno, 2019. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta.
- VYHNAL, Vojtěch. *Směrnice 2011/83/EU a její implementace do českého soukromého práva*. 2013. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. s. 50

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Zahraniční internetové zdroje

- ALLEWELDT, Frank; Senda KARA; Nicholas MCSPEDDEN-BROWN; Anna FIELDER; Fabian ZULEEG; Agathe OSINSKI. *Contribution of the Internal Market and Consumer Protection to Growth*. Directorate General for Internal Policies Policy Department A: Economic and Scientific Policy [online]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU\(2014\)518762_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/518762/IPOL_STU(2014)518762_EN.pdf)
- Electronic commerce. WTO [online]. [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/mc11_e/briefing_notes_e/bfecom_e.htm
- Geo-blocking FAQ. European Commission [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/faq/geo-blocking>
- IPv6 Address Allocation and Assignment Policy. Ripe Network Coordination Center [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.ripe.net/publications/docs/ripe-707>.
- ROMERO, Anthony. *Geo-blocking Security for Live and On-Demand Video*. [online]. 2017 [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: <https://video.ibm.com/blog/streaming-product-updates/geo-blocking-security-live-demand-video/>
- SEKULOVIC, Saba. *Who is ready for collective redress?*. Landmark.com [online]. 2019 [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://landmarkpublicaffairs.com/who-is-ready-for-collective-redress/>
- Subjekty pro řešení sporů. Evropská komise [online]. 2019 [cit. 2019-06-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/consumers/odr/main/?event=main.adr.show2>

Domácí internetové zdroje

DTEST. *Vynalézavost šmejdu: z předváděcích akcí na internet?*. Dtest. 2019, 2019(2). Dostupné také z: <https://www.dtest.cz/clanek-7144/vynalezavost-smejdu-z-predvadecich-akci-na-internet>

HRADILOVÁ, Veronika. *Úvod do mezinárodního práva soukromého* [online]. Brno [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: https://is.muni.cz/elportal/estud/praf/js09/mps/web/doc/01Uvod_do_MPS_text.pdf

IDNES. Alza dostala pokutu za přidávání zboží do košíku. A není jediná. [online]. [cit. 2019-06-21]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/reportaze/alza-nakupy-nechtene-zbozi-pokuta-coi.A181212_112639_tec_reportaze_mla

Internet. Ústav pro jazyk český [online]. 2018 [cit. 2019-06-20]. Dostupné z: <http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=internet>.

KABÁTOVÁ, Šárka. *Konec smluv po telefonu? Ministerstvo chce zakázat taktiku nových „šmejdu“*. Seznamzpravy.cz [online]. [cit. 2019-05-27]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/konec-smluv-po-telefonu-ministerstvo-chce-zakazat-taktiku-novych-smejdu-65733>

LOBOTKA, Andrej. Průměrná délka civilních řízení v roce 2018. Mapaprutahu.cz [online]. 2019 [cit. 2019-06-17]. Dostupné z: <https://www.mapaprutahu.cz/blog/prumerna-delka-civilnich-rizeni-v-roce-2018>

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. *Narizení o zákazu geoblockingu v otázkách a odpovědích*. [online]. 2018 [cit. 2019-06-03]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/podnikani-v-eu/vnitri-trh-eu/narizeni-o-zakazu-geoblockingu-v-otazkach-a-odpovedich--241412/>

Ověřovací agenda - apostila. Velvyslanectví České republiky v Bruselu [online]. 2019 [cit. 2019-05-16]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/brussels/cz/konzulami_a_vizovy_usek/overovaci_agenda/apostila_1.html

3. Seznam použitých právních předpisů

Evropské a mezinárodní právní předpisy

Doporučení Komise 2001/310/ES ze dne 4. dubna 2001 o zásadách pro mimosoudní orgány při řešení spotřebitelských sporů dohodou.

Doporučení Komise 98/257/ES ze dne 30. března 1998 o zásadách pro orgány příslušné pro mimosoudní urovnávání spotřebitelských sporů.

Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/302 ze dne 28. února 2018 o řešení neoprávněného zeměpisného blokování a dalších forem diskriminace založených na státní příslušnosti, místě bydliště či místě usazení zákazníků v rámci vnitřního trhu a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a (EU) 2017/2394 a směrnice 2009/22/ES, které je přístupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0302&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 2006/2004 ze dne 27. října 2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele („nařízení o spolupráci v oblasti ochrany spotřebitele“), dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004R2006&from=cs>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008R0593&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0679&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/2394 ze dne 12. prosince 2017 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování právních předpisů na ochranu zájmů spotřebitelů a o zrušení nařízení (ES) č. 2006/2004, dostupné z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017R2394&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012R1215&from=CS>

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0524&from=CS>

Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000, o úpadkovém řízení. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000R1346&from=CS>

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1051 ze dne 1. července 2015 o způsobech provádění funkcí platformy pro řešení sporů on-line, o podrobnostech týkajících se elektronického formuláře pro podávání stížností a o pravidlech týkajících se spolupráce mezi kontaktními místy uvedených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R1051&from=CS>

Sdělení č. 45/1999 Sb., Ministerstva zahraničních věcí o přístupu České republiky k Úmluvě o zrušení požadavku ověřování cizích veřejných listin. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=onrf6mjzhe4v6nbvfuya&rowIndex=0#>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L2366&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32000L0031&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/17/ES ze dne 19. března 2001 o reorganizaci a likvidaci pojišťoven. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0017&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES ze dne 4. dubna 2001 o reorganizaci a likvidaci úvěrových institucí. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32001L0024&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0065&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0123&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/22/ES ze dne 23. dubna 2009 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů, dostupnou z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0022&from=cs>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0083&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0011&from=CS>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES ze dne 20. května 1997 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených na dálku. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31997L0007&from=cs>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/27/ES ze dne 19. května 1998 o žalobách na zdržení se jednání v oblasti ochrany zájmů spotřebitelů. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998L0027&from=CS>

Směrnice Rady 85/577/EHS ze dne 20. prosince 1985 o ochraně spotřebitele v případě smluv uzavřených mimo obchodní prostory. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:31985L0577&from=CS>

Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z roku 1980 (tzv. Vídeňská úmluva). Dostupné z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/sales/cisg/V1056997-CISG-e-book.pdf>

České právní předpisy

Legislativní pravidla vlády. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/lrv/dokumenty/legislativni-pravidla-vlady-91209/>

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 5. července 2012, Content Services Ltd v. Bundesarbeitskammer. Věc C-49/11.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 15. 4. 2010, věc C-511/08.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 19. 7. 2012, věc C-112/11

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 22. 11. 2001, spojené věci C-541/99 a C- 542/99

5. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k návrhu Zákonu o hromadných žalobách. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/KORNBA9FGWZ2>

Důvodová zpráva k zákonu č. 378/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge2v6mzxhbpwi6q&groupIndex=0&rowIndex=0>

Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Dostupné z: https://www.kr-ustecky.cz/assets/File.ashx?id_org=450018&id_dokumenty=1673577

Legislativní usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. března 2019 o návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES (COM(2018)0184 – C8-0149/2018 – 2018/0089(COD)). Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV\(2019\)0222_CS.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/seance_pleniere/textes_adoptes/provisoire/2019/03-26/0222/P8_TA-PROV(2019)0222_CS.pdf)

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, Čj. OVA: 311/19, Čj. předkladatele MSP-583/2018-LO-SP. Dostupné z: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNB7NGQS1H>

Sněmovní tisk 445 - Novela z. o ochraně spotřebitele. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2015 [cit. 2019-06-15]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=445>

Status of Convention on Contracts for the International Sale of Goods. United Nations [online]. 2019 [cit. 2019-06-10]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=X-10&chapter=10&lang=en

Směrem k soudržnému evropskému přístupu ke kolektivnímu odškodnění. 2012. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2012-0012+0+DOC+XML+V0//EN>

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů a o zrušení směrnice 2009/22/ES, COM/2018/184 final - 2018/0089 (COD). Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=COM:2018:0184:FIN>

Internetové obchodování s mezinárodním prvkem

Abstrakt

Internet je relativně nový fenomén, který vznikl před několika desítkami let. Od té doby rostl význam internetu; stal se nástrojem, který většina lidí používá každý den. Právní úprava musela reagovat na tuto expanzi, a proto některé právní instituty vznikly, zatímco jiné koncepty se přeměnily tak, aby odrážely sociální vztahy a obchodní transakce na internetu. Stejně i koncept ochrany spotřebitele musel reflektovat tyto změny.

Tato práce se zabývá internetovým obchodováním s mezinárodním prvkem, a to se zaměřením především na aspekty ochrany spotřebitele v těchto transakcích. Cílem práce je poskytnout odpovědi na výzkumnou otázku a hypotézy. Výzkumná otázka uvedená v této práci zní takto: „Poskytují analyzované právní předpisy adekvátní ochranu spotřebitele v rámci mezinárodních transakcí na internetu?“

Práce využívá především metody analytické, ale i metodu komparační, metodu syntézy nebo popisnou metodu. Práce je rozdělena do následujících kapitol: úvod, který představuje čtenáři výzkumnou otázku a metodologii. Další kapitola je zaměřena na vysvětlení základních pojmů souvisejících s diplomovou prací, po které následuje nejdůležitější kapitola s analýzou 4 evropských nařízeních a směrnic a českého zákona o mezinárodním právu soukromém. Následně je vývoj a rozšiřování ochrany spotřebitele ukázán na příkladu pravidel upravujících zástupné žaloby v EU. Závěr práce poskytuje odpovědi na výzkumné otázky a hypotézy.

Výzkumná otázka může být zodpovězena tak, že v rámci internetových transakcí s mezinárodním prvkem je zachována odpovídající ochrana spotřebitele, avšak existuje prostor pro zlepšení této ochrany.

Klíčová slova: internet, mezinárodní právo soukromé, ochrana spotřebitele

Internet business transactions with an international element

Abstract

The internet is a relatively new phenomenon that emerged a few decades ago. Since that, the importance of the internet was growing, and it has become a tool that the majority of people use every day. Therefore, the legal regulation needed to react to this expansion, and some legal concepts emerged, whereas the other ones were developed to reflect social relationships and business transactions on the internet. Similarly, the concept of consumer protection needed to reflect the changes as well.

This thesis examines internet business transactions with an international element, focusing mainly on the aspects of consumer protection in such transactions. The aim of this thesis is to provide the answers to the research question and following hypotheses. The research question set in this thesis stands as follows: *“Does the legislation analyzed provide adequate consumer protection within the context of international business transactions over the internet.”*

The thesis uses mainly the method of analysis, but also comparative method, method of synthesis or descriptive method.

The thesis is divided into the following chapters: introduction, which provides the reader with a research question and methodology. The next chapter focuses on the explanation of basic terms related to the thesis, followed by the most important chapter with the analysis of 4 EU regulations and directives as well as the Czech Act Governing Private International Law. After that, the development and enlargement of consumer protection are shown on the example of rules governing the representative actions in the EU. The conclusion of the thesis provides answers to the research questions and hypotheses.

The research question can be answered in a way, that adequate consumer protection is maintained within the context of internet transactions with an international element, but there exists a room for improvement of such protection.

Key words: internet, private international law, consumer protection